

Republica Moldova

PARLAMENTUL

LEGE Nr. LP108/2016
din 27.05.2016

cu privire la gazele naturale

Publicat : 08.07.2016 în MONITORUL OFICIAL Nr. 193-203 art. 415 Data intrării în vigoare

MODIFICAT

[LP182 din 26.07.18, MO321-332/24.08.18 art.531; în vigoare 24.08.18](#)

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Scopul legii și sfera de aplicare

(1) Scopul prezentei legi este instituirea unui cadru juridic general pentru organizarea, reglementarea, asigurarea funcționării eficiente și monitorizarea sectorului gazelor naturale menit să aprovizioneze consumatorii cu gaze naturale în condiții de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, calitate și transparență; asigurarea accesului liber la piața gazelor naturale; asigurarea echilibrului adecvat între ofertă și cerere, a nivelului corespunzător al capacității rețelelor de gaze naturale, inclusiv a interconexiunilor; dezvoltarea pieței gazelor naturale și integrarea într-o piață de gaze naturale competitivă, stabilirea măsurilor menite să garanteze securitatea aprovizionării cu gaze naturale, îndeplinirea corespunzătoare a obligațiilor de serviciu public, asigurarea respectării drepturilor consumatorilor, precum și a normelor privind protecția mediului.

(2) Sub incidența prezentei legi intră:

- a) producerea gazelor naturale;
- b) transportul gazelor naturale, inclusiv fluxurile transfrontaliere de gaze naturale;
- c) distribuția gazelor naturale;
- d) stocarea gazelor naturale;
- e) furnizarea gazelor naturale;
- f) furnizarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare;

g) determinarea și aprobarea prețurilor reglementate pentru gazele naturale, a tarifelor reglementate ce țin de accesul la rețelele de gaze naturale, la depozitele de stocare, a altor tarife

reglementate pentru serviciile prestate de întreprinderile de gaze naturale în conformitate cu prezenta lege;

h) licențierea genurilor de activitate pe piața gazelor naturale;

i) piața gazelor naturale și accesul la piața gazelor naturale;

j) organizarea, funcționarea și monitorizarea sistemului de gaze naturale;

k) securitatea și fiabilitatea în alimentarea cu gaze naturale a consumatorilor finali;

l) accesul pe proprietatea publică sau privată în vederea construcției, exploatării, întreținerii, reabilitării sau modernizării, inclusiv rețehnologizării, a rețelelor de gaze naturale;

m) accesul reglementat al terților la rețelele de gaze naturale;

n) protecția consumatorilor.

Articolul 2. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică:

acces la depozitul de stocare - drept al utilizatorului de sistem de a injecta și a extrage gazele naturale în volumele și pe perioada indicate în contractul pentru prestarea serviciului de stocare prin utilizarea depozitului de stocare, în conformitate cu condițiile stabilite în prezenta lege;

acces la rețea - drept al utilizatorului de sistem, inclusiv al consumatorului final, de a prelua și a livra gazele naturale în volumele și pe perioada indicate în contractul pentru prestarea serviciului de transport, în contractul pentru prestarea serviciului de distribuție prin utilizarea rețelelor de transport al gazelor naturale, a rețelelor de distribuție a gazelor naturale, în conformitate cu condițiile stabilite în prezenta lege;

acces la rețelele de gazoducte în amonte - drept al utilizatorului de sistem de a utiliza rețelele de gazoducte în amonte, cu excepția părților din aceste rețele și a instalațiilor care sînt utilizate pentru operațiuni locale de producție în locul unde se produc gazele naturale;

capacitate - flux maxim, exprimat în unitate de volum pe unitate de timp sau în unitate de energie pe unitate de timp, la care are dreptul utilizatorul de sistem în conformitate cu prevederile contractului pentru prestarea serviciului de transport sau ale contractului pentru prestarea serviciului de stocare;

capacitate contractată - capacitate pe care operatorul sistemului de transport sau operatorul depozitului de stocare a alocat-o unui utilizator de sistem în conformitate cu prevederile contractului pentru prestarea serviciului de transport sau ale contractului pentru prestarea serviciului de stocare;

capacitate disponibilă - parte a capacității tehnice care încă nu a fost alocată și care încă este disponibilă pentru sistem în momentul respectiv;

capacitate fermă - capacitate a rețelei de transport al gazelor naturale, a depozitului de stocare, garantată de operatorul sistemului de transport, de operatorul depozitului de stocare ca fiind neîntreruptă;

capacitate întreruptibilă - capacitate care poate fi întreruptă de operatorul sistemului de

transport, de operatorul depozitului de stocare în conformitate cu prevederile contractului pentru prestarea serviciului de transport, ale contractului pentru prestarea serviciului de stocare;

capacitate neutilizată - capacitate fermă pe care un utilizator de sistem a achiziționat-o în conformitate cu prevederile contractului pentru prestarea serviciului de transport, ale contractului pentru prestarea serviciului de stocare, dar pe care utilizatorul de sistem nu a nominalizat-o pînă la termenul-limită specificat în contractul respectiv;

capacitate tehnică - capacitate fermă maximă care poate fi oferită de operatorul sistemului de transport, de operatorul depozitului de stocare utilizatorilor de sistem, ținînd cont de necesitatea asigurării integrității sistemului și de necesitatea respectării cerințelor de exploatare a rețelelor de transport al gazelor naturale, a depozitelor de stocare;

certificare - procedură în cadrul căreia se examinează respectarea de către operatorul sistemului de transport a cerințelor privind separarea și independența acestuia, precum și a altor cerințe relevante impuse operatorului sistemului de transport prin prezenta lege, și care constituie o condiție pentru desemnarea prin licențiere a operatorului sistemului de transport;

conductă directă de gaze naturale - conductă de gaze naturale complementară rețelelor de gaze naturale interconectate;

congestie - situație în care o rețea de gaze naturale nu poate face față tuturor fluxurilor fizice de gaze naturale ce rezultă din tranzacțiile solicitate de participanții la piața gazelor naturale din cauza lipsei capacității sau a capacității insuficiente a rețelelor de transport al gazelor naturale în cauză;

congestie contractuală - situație în care nivelul cererii de capacitate fermă depășește capacitatea tehnică;

congestie fizică - situație în care nivelul cererii de livrări efective depășește capacitatea tehnică la un moment dat;

consum excesiv de gaze naturale - consum zilnic de gaze naturale în perioada sezonului rece (din luna octombrie și pînă în luna martie), care depășește cu minimum 20% nivelul consumului mediu zilnic înregistrat în perioadele climaterice reci constatate statistic la fiecare 20 de ani, avînd drept consecință crearea de dezechilibre în rețeaua de transport al gazelor naturale;

consumator - consumator angro, consumator final sau o întreprindere de gaze naturale ce procură gaze naturale;

consumator angro - persoană fizică întreprinzător individual sau persoană juridică care procură gaze naturale în scopul revînzării lor în interiorul sau în exteriorul sistemului de gaze naturale;

consumator casnic - persoană fizică care procură gaze naturale pentru propriile necesități casnice, cu excepția utilizării acestora în scopuri comerciale, pentru desfășurarea activității de întreprinzător sau profesionale;

consumator eligibil - consumator de gaze naturale care este liber să își aleagă furnizorul de la care să procure gaze naturale;

consumator final - consumator casnic sau consumator noncasnic care procură gaze naturale pentru consum propriu;

consumator industrial - consumator noncasnic care utilizează gaze naturale în procese tehnologice pentru fabricarea producției industriale și/sau a bunurilor de consum, precum și pentru producerea energiei electrice și a energiei termice;

consumator noncasnic - persoană fizică sau persoană juridică care procură gaze naturale în alte scopuri decât pentru propriile necesități casnice;

consumator vulnerabil - consumator casnic care, în conformitate cu actele normative în domeniul protecției sociale, este definit ca persoană defavorizată sau membru al familiei defavorizate;

consumatori protejați - consumatori casnici și alte categorii de consumatori care întrunesc condițiile și criteriile stabilite în Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale;

contract de furnizare a gazelor naturale - contract în baza căruia se furnizează gaze naturale consumatorului, dar care nu cuprinde un instrument derivat al gazelor naturale;

contract de furnizare a gazelor naturale pe termen lung - contract de furnizare a gazelor naturale încheiat pe o perioadă mai mare de 10 ani;

contract pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale - contract încheiat între operatorul sistemului de transport și utilizatorul de sistem pentru a realiza livrarea gazelor naturale prin rețelele de transport al gazelor naturale;

controlul asupra unei întreprinderi - drepturi, contracte sau orice alte mijloace care, separat sau împreună și având în vedere circumstanțele de drept sau de fapt implicate, conferă posibilitatea exercitării unei influențe decisive asupra unei întreprinderi, în special prin drepturi de proprietate sau de folosință asupra tuturor activelor întreprinderii sau a unei părți din acestea și/sau prin drepturi sau prin contracte care conferă o influență decisivă asupra structurii întreprinderii, asupra voturilor sau deciziilor organelor de conducere ale întreprinderii;

debitul de extracție - debit la care utilizatorul de sistem care folosește un depozit de stocare are dreptul să extragă gazele naturale din depozitul de stocare respectiv;

debitul de injecție - debit la care utilizatorul de sistem care folosește un depozit de stocare are dreptul să injecteze gaze naturale în depozitul de stocare respectiv;

depozit de stocare - instalație utilizată pentru stocarea gazelor naturale, care este deținută și/sau exploatată de o întreprindere de gaze naturale, cu excepția instalațiilor folosite la producere și a instalațiilor destinate în exclusivitate operatorului sistemului de transport pentru îndeplinirea funcțiilor sale;

dezvoltarea rețelei de distribuție a gazelor naturale - majorare a capacității rețelei existente de distribuție a gazelor naturale sau construcție a unor noi rețele sau porțiuni de rețele de distribuție a gazelor naturale;

dezvoltarea rețelei de transport al gazelor naturale - majorare a capacității rețelei existente de transport al gazelor naturale sau construcție a unor noi rețele sau porțiuni de rețele de transport al gazelor naturale;

distribuție a gazelor naturale - transmitere a gazelor naturale prin rețelele de distribuție a gazelor naturale în vederea livrării lor către consumatori, fără a se include furnizarea;

echipament de măsurare - aparat sau sistem destinat măsurării volumului de gaze naturale livrate și, după caz, a debitului de gaze naturale în scopul facturării;

externalizare a unui serviciu sau a unei lucrări - transmitere de către titularul de licență în favoarea unei părți terțe a unui serviciu sau a unei lucrări pe care trebuie să le îndeplinească în conformitate cu prezenta lege și potrivit condițiilor licenței, fără a include cesiunea licenței către o parte terță;

flux transfrontalier de gaze naturale - flux de gaze naturale transmise, în contextul importului, exportului și/sau al tranzitului, prin punctele de interconectare a sistemelor de transport al gazelor naturale ce aparțin mai multor state;

furnizare a gazelor naturale - vânzare, inclusiv revânzare, a gazelor naturale către consumatori;

furnizor - întreprindere de gaze naturale titular de licență pentru furnizarea gazelor naturale care furnizează gaze naturale în condițiile prezentei legi;

furnizor de ultimă opțiune - furnizor care, în contextul obligațiilor de serviciu public, este desemnat să furnizeze, pentru o perioadă limitată de timp, gaze naturale consumatorilor finali care și-au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe, în condiții specifice reglementate, stabilite prin prezenta lege;

gaze naturale comprimate pentru vehicul (GNCV) - gaze naturale stocate în recipiente prin comprimare la presiunea de peste 20 MPa în scopul utilizării lor drept combustibil pentru vehicule cu motoare cu ardere internă;

gestionarea congestiei - gestionare a portofoliului de capacități al operatorului sistemului de transport sau al operatorului depozitului de stocare în vederea utilizării optime și maxime a capacității tehnice și pentru detectarea în timp util a viitoarelor puncte de congestie și de saturație;

instalație de gaze naturale a consumatorului final - instalație de racordare și instalație de utilizare;

instalație de producere - ansamblu de instalații și de conducte ale producătorului, necesare activității de extragere a gazelor naturale ca zăcămint natural sau activității de producere a gazelor naturale în mod artificial, cu aducerea parametrilor gazelor naturale în conformitate cu condițiile normative stabilite pentru livrare în rețeaua de gaze naturale;

instalație de racordare - instalație de gaze naturale prin care se face legătura dintre rețeaua de gaze naturale și instalația de producere, depozitul de stocare sau instalația de utilizare;

instalație de utilizare - ansamblu de instalații de gaze naturale ale consumatorului final destinate utilizării gazelor naturale;

instrument derivat al gazelor naturale - instrument financiar menit să asigure participanții la piața gazelor naturale împotriva unor posibile fluctuații ale prețului la gazele naturale pe piață, în cazul în care acest instrument ține de sectorul gazelor naturale;

integritate a sistemului - stare a unei rețele de transport al gazelor naturale, a unei rețele de distribuție a gazelor naturale, a depozitului de stocare, inclusiv a instalațiilor aferente, în care presiunea și calitatea gazelor naturale nu depășesc limitele minime și maxime stabilite astfel încât transportul, distribuția sau stocarea gazelor naturale să fie garantate din punct de vedere tehnic;

interconexiune - conductă de gaze naturale care traversează o frontieră dintre Republica Moldova și o altă țară cu unicul scop al conectării sistemului național de transport al gazelor naturale al Republicii Moldova cu cel al țării respective;

întreprindere de gaze naturale - persoană fizică sau persoană juridică, înregistrată în modul stabilit în Republica Moldova în calitate de întreprindere, care desfășoară cel puțin una dintre activitățile de producere, de transport, de distribuție, de stocare sau de furnizare a gazelor naturale și care îndeplinește funcții comerciale, tehnice și/sau de întreținere în legătură cu activitățile menționate, dar care nu implică consumatorii finali;

întreprindere de gaze naturale integrată - întreprindere de gaze naturale integrată pe orizontală sau pe verticală;

întreprindere de gaze naturale integrată pe orizontală - întreprindere de gaze naturale care desfășoară cel puțin una dintre activitățile de producere, de transport, de distribuție, de stocare sau de furnizare a gazelor naturale, precum și o altă activitate ce nu ține de sectorul gazelor naturale;

întreprindere de gaze naturale integrată pe verticală - întreprindere de gaze naturale sau grup de întreprinderi care pot exercita control una asupra alteia sau în cadrul cărora aceeași persoană sau aceleași persoane sînt îndreptățite, direct sau indirect, să exercite controlul astfel cum este definit în prezenta lege, care desfășoară cel puțin una dintre activitățile de transport, de distribuție sau de stocare a gazelor naturale și cel puțin una dintre activitățile de producere sau de furnizare a gazelor naturale;

întreprindere înrudită - întreprindere afiliată care deține majoritatea drepturilor de vot în cadrul altei întreprinderi și/sau care are dreptul de a numi sau de a revoca majoritatea membrilor organelor de conducere ale unei alte întreprinderi, și care este în același timp acționar, fondator al întreprinderii respective, și/sau care, în temeiul unui acord încheiat cu alți acționari, fondatori ai acestei întreprinderi, deține controlul asupra drepturilor de vot în cadrul întreprinderii respective; și/sau întreprindere dependentă în raport cu întreprinderea dominantă; și/sau întreprindere asociată care exercită o influență semnificativă asupra politicii financiare și de administrare a unei alte întreprinderi; și/sau o întreprindere influențată de o altă întreprindere; și/sau întreprinderi care aparțin aceluiași/acelorași acționari, fondatori; și/sau societăți comerciale care, fără a depinde una de alta, sînt reunite sub o conducere unică ori sînt conduse de organe alcătuite majoritar din aceleași persoane; și/sau alte tipuri de societăți comerciale afiliate;

loc de consum - amplasament al instalațiilor de gaze naturale ale consumatorului final unde, printr-o singură instalație de utilizare, se consumă gazele naturale livrate prin una sau mai multe instalații de racordare;

managementul eficienței energetice și/sau al cererii - abordare globală sau integrală în scopul de a influența volumul și capacitatea, corectitudinea programării consumului de gaze naturale pentru reducerea consumului de gaze naturale și a volumelor de gaze naturale livrate de sursele de vîrf prin acordare de prioritate investițiilor în măsurile de eficiență energetică sau în alte măsuri, precum contractele de furnizare întreruptibilă cu gaze naturale, investițiilor pentru creșterea capacității de producere, dacă acestea se dovedesc a fi cele mai eficiente și economice opțiuni, avîndu-se în vedere impactul pozitiv pe care îl are economia consumului de gaze naturale asupra mediului, asupra securității aprovizionării cu gaze naturale, precum și asupra costurilor serviciului de distribuție a gazelor naturale aferente acestor măsuri;

nominalizare - raportare prealabilă de către utilizatorul de sistem operatorului sistemului de transport sau operatorului depozitului de stocare a debitului real pe care utilizatorul de sistem

dorește să-l injecteze sau să-l retragă efectiv din sistem;

obligație de serviciu public - obligație impusă întreprinderii de gaze naturale în interesul economic general, care se poate referi la securitate, inclusiv la securitatea aprovizionării cu gaze naturale, la continuitate, la calitate, la prețurile furnizărilor, precum și la protecția mediului, și care nu este discriminatorie și nu denaturează concurența în afară de ceea ce este strict necesar pentru a realiza obligația de serviciu public în cauză;

operator al depozitului de stocare - întreprindere de gaze naturale titular de licență pentru stocarea gazelor naturale care dispune de depozit de stocare pe care îl exploatează în legătură cu desfășurarea activității de stocare a gazelor naturale;

operator al instalației GNCV - persoană fizică sau persoană juridică, înregistrată în modul stabilit în Republica Moldova în calitate de întreprindere, care desfășoară activitate de stocare în recipiente a gazelor naturale prin comprimare la presiunea de peste 20 MPa și de comercializare ulterioară a lor;

operator al sistemului de distribuție - întreprindere de gaze naturale titular de licență pentru distribuția gazelor naturale care dispune de rețele de distribuție a gazelor naturale, îndeplinește funcții de distribuție a gazelor naturale și este responsabilă de exploatarea, întreținerea, modernizarea, inclusiv rețehnologizarea, și dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale în anumite zone, precum și de asigurarea capacității rețelelor de distribuție a gazelor naturale de a satisface pe termen lung un nivel rezonabil al cererii privind prestarea serviciului de distribuție a gazelor naturale;

operator al sistemului de transport - întreprindere de gaze naturale titular de licență pentru transportul gazelor naturale care dispune de rețele de transport al gazelor naturale, îndeplinește funcții de transport al gazelor naturale și este responsabilă de exploatarea, întreținerea, modernizarea, inclusiv rețehnologizarea, și dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale și a interconexiunilor, precum și de asigurarea capacității rețelelor de transport al gazelor naturale de a satisface pe termen lung un nivel rezonabil al cererii privind prestarea serviciului de transport al gazelor naturale;

operator de sistem - operatorul sistemului de transport și operatorul sistemului de distribuție;

parametri de calitate - totalitate a caracteristicilor gazelor naturale stabilite în standardele de calitate aprobate de organismul național de standardizare și indicate ca obligatorii în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale, în Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale și în Regulile pieței gazelor naturale;

parte a Comunității Energetice - parte semnatară a Tratatului Comunității Energetice, precum și Uniunea Europeană și statele sale membre;

piață a gazelor naturale - cadru organizat de vânzare-cumpărare a gazelor naturale de către participanții la piață și de prestare a serviciilor de sistem în scopul asigurării continue și fiabile a consumatorilor cu gaze naturale în cadrul sistemului de gaze naturale;

piață principală - piață a capacității comercializate direct de operatorul sistemului de transport sau de operatorul depozitului de stocare;

piață secundară - piață a capacității comercializate altfel decât pe piața principală;

planificare pe termen lung - planificare pe termen lung a necesarului de investiții în capacități

de producere și de stocare, în rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale în vederea satisfacerii cererii de gaze naturale din sistem, a diversificării surselor și garantării continuității furnizării gazelor naturale consumatorilor;

producător - întreprindere de gaze naturale titular de licență pentru producerea gazelor naturale care desfășoară activitatea de extragere a gazelor ca zăcămint natural pe teritoriul Republicii Moldova sau care produce gaze în mod artificial;

punct de delimitare - loc în care instalațiile de gaze naturale ale consumatorului final se delimitează, în baza dreptului de proprietate, de rețelele de gaze naturale, de instalațiile întreprinderii de gaze naturale sau loc în care rețelele de gaze naturale, instalațiile întreprinderilor de gaze naturale se delimitează în baza dreptului de proprietate;

punct de racordare - punct fizic din rețeaua de gaze naturale la care se racordează, prin intermediul instalației de racordare, instalația de producere, depozitul de stocare sau instalația de utilizare;

racordare - realizare de către operatorul sistemului de transport sau de către operatorul sistemului de distribuție a instalației de racordare a unui solicitant potențial consumator final și/sau punere sub presiune a instalației de producere, a depozitului de stocare sau a instalației de utilizare;

renominalizare - raportare ulterioară a nominalizării corectate;

rețea de distribuție a gazelor naturale - sistem format din conducte de gaze naturale cu o presiune de pînă la 1,2 MPa inclusiv, cu stații de reglare-măsurare și alte instalații situate în aval de punctul de racordare la rețeaua de transport al gazelor naturale, la depozitele de stocare, la instalațiile de producere, după caz, care servește pentru distribuția gazelor naturale;

rețea de gaze naturale - rețea de transport și de distribuție a gazelor naturale;

rețea de gazoducte în amonte - orice gazoduct sau rețea de gazoducte exploatare și/sau construite ca parte a unui proiect de producere a gazelor naturale ori utilizate la transportul gazelor naturale de la unul sau mai multe locuri de producere de acest tip către o instalație ori către un terminal de prelucrare sau către un terminal de descărcare de coastă;

rețea de transport al gazelor naturale - sistem format din conducte de gaze naturale de presiune mai mare de 1,2 MPa, cu stații de comprimare, de predare și de măsurare și cu alte instalații, care servește la transportul gazelor naturale, cu excepția rețelelor de gazoducte în amonte;

securitate - securitatea furnizării și livrării de gaze naturale, precum și securitatea tehnică;

servicii auxiliare - servicii adiționale transportului sau distribuției de gaze naturale, acordate utilizatorilor de sistem și terților de către operatorul sistemului de transport sau operatorul sistemului de distribuție în conformitate cu prezenta lege și cu Regulamentul privind racordarea la rețelele de gaze naturale și prestarea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, în baza tarifelor aprobate de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică în conformitate cu metodologia de calculare, de aprobare și de aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciile auxiliare;

servicii de sistem - servicii necesare pentru asigurarea accesului la rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale, la depozitele de stocare, precum și pentru exploatarea acestora, inclusiv serviciile de echilibrare, de amestecare și de injectare a gazelor naturale, dar care nu țin de

instalațiile destinate operatorului sistemului de transport pentru îndeplinirea funcțiilor sale;

servicii întreruptibile - servicii prestate de operatorul sistemului de transport, de operatorul depozitului de stocare în legătură cu capacitatea întreruptibilă;

servicii pe termen lung - servicii prestate de operatorul sistemului de transport, de operatorul depozitului de stocare pentru o perioadă de un an sau mai mult;

servicii pe termen scurt - servicii prestate de operatorul sistemului de transport, de operatorul depozitului de stocare pentru o perioadă de pînă la un an;

sistem de distribuție închis - sistem autorizat în conformitate cu condițiile stabilite în prezenta lege, prin care se distribuie gaze naturale într-o zonă industrială, comercială sau de servicii comune, limitată din punct de vedere geografic;

sistem de gaze naturale - instalații de producere, depozite de stocare, rețele de gazoducte în amonte, rețele de transport și de distribuție a gazelor naturale, deținute și exploatate de întreprinderile de gaze naturale, instalații conexe necesare pentru asigurarea accesului la rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale, precum și la depozitele de stocare;

sistem interconectat - ansamblu de rețele de transport și de distribuție a gazelor naturale legate între ele prin intermediul unei sau a mai multor interconexiuni;

sistem paușal - metodă de determinare prin calcul a volumului de gaze naturale consumate, în funcție de debitul nominal de gaze naturale al aparatelor de gaze naturale și de numărul orelor de utilizare a acestor aparate sau în funcție de suprafața încălzită, metodă aplicată în termenele și în condițiile prevăzute de lege;

situație excepțională pe piața gazelor naturale - situație imprevizibilă care, la nivel național, poate conduce la dezechilibru între cererea și oferta de gaze naturale, fiind determinată de:

a) diminuarea volumelor de gaze naturale importate cu mai mult de 20% față de cererea de gaze naturale;

b) înregistrarea unor temperaturi extrem de joase pe teritoriul întregii țări sau în regiuni însemnate ale țării, în decurs de 7 zile consecutive, în perioadele climaterice reci constatate statistic la fiecare 20 de ani, ceea ce conduce la un consum excesiv de gaze naturale;

societate comercială mică - întreprindere care are un număr de angajați de pînă la 50 de persoane și o cifră anuală de afaceri sau un bilanț ce nu depășește echivalentul în lei a 10 milioane de euro;

stație de predare - ansamblu al instalațiilor de reglare a presiunii, de măsurare a debitului, de filtrare și de odorizare, prin care gazele naturale din rețelele de transport al gazelor naturale sînt predate operatorilor sistemelor de distribuție și/sau consumatorilor finali;

stație de reglare-măsurare - ansamblu al instalațiilor de reglare a presiunii, de măsurare a presiunii, a temperaturii, a debitului, de filtrare, conectate printr-un racord la rețeaua de distribuție a gazelor naturale, prin care gazele naturale din rețelele de presiune înaltă sau medie sînt trecute în rețelele de distribuție a gazelor naturale cu alte niveluri de presiune și/sau în instalațiile de utilizare;

stocare a gazelor naturale - ansamblu de activități și de operațiuni desfășurate de întreprinderea de gaze naturale pentru sau în legătură cu rezervarea capacității de stocare în

depozitele de stocare și pentru injecția, stocarea în și extracția din aceste depozite a unor cantități determinate de gaze naturale;

stocare în conductă - stocare a gazelor naturale prin compresie în rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale, excluzându-se instalațiile rezervate pentru operatorul sistemului de transport în vederea îndeplinirii funcțiilor lor;

subvenții încrucișate - utilizare a unui profit obținut în cadrul desfășurării unui tip de activitate sau în legătură cu o anumită categorie de consumatori, utilizatori de sistem pentru a acoperi cheltuielile sau pierderile înregistrate în urma desfășurării de către aceeași întreprindere de gaze naturale a altui tip de activitate sau în legătură cu alte categorii de consumatori, utilizatori de sistem;

tarif de racordare - tarif reglementat, achitat de solicitant operatorului sistemului de transport sau operatorului sistemului de distribuție pentru acoperirea costurilor de racordare, stabilit conform metodologiei aprobate de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică;

transport al gazelor naturale - transmitere a gazelor naturale prin rețelele de transport al gazelor naturale în vederea livrării lor către consumatorii finali, fără a se include furnizarea;

utilizator de sistem - persoană fizică sau persoană juridică care livrează în sistemul de gaze naturale sau căreia i se livrează din sistemul de gaze naturale;

zonă de protecție a rețelelor de gaze naturale - zonă adiacentă rețelelor de gaze naturale, cu condiții deosebite de utilizare, stabilită de-a lungul traseului rețelei de gaze naturale și în jurul altor obiecte ale rețelei de gaze naturale, în limitele căreia, în conformitate cu Regulamentul privind zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale, se introduc interdicții privind accesul persoanelor, efectuarea lucrărilor stabilite și regimul construcțiilor în scopul asigurării condițiilor normale de exploatare și al excluderii posibilității de deteriorare a rețelelor de gaze naturale.

Articolul 3. Obiective de reglementare

(1) În conformitate cu prezenta lege, gazele naturale se produc, se transportă, se distribuie, se stochează, se furnizează și se consumă în cel mai eficient mod.

(2) Obiectivele de reglementare ale prezentei legi sînt următoarele:

a) asigurarea dezvoltării durabile a economiei naționale;

b) asigurarea funcționării sigure, fiabile și eficiente a sistemului de gaze naturale, menită să garanteze furnizarea neîntreruptă a gazelor naturale și satisfacerea cererilor de gaze naturale ale consumatorilor finali, cu respectarea parametrilor de calitate și a indicatorilor de calitate stabiliți, precum și prestarea serviciilor de sistem și auxiliare;

c) organizarea și asigurarea funcționării pieței naționale a gazelor naturale în condiții de transparență, de competitivitate și de nediscriminare, integrarea acesteia în piața regională și europeană, precum și crearea condițiilor necesare pentru asigurarea concurenței pe piața gazelor naturale;

d) asigurarea accesului reglementat și nediscriminatoriu pentru toate persoanele fizice și juridice la piața gazelor naturale, la rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale, la depozitele de stocare, precum și la serviciile de sistem;

e) stabilirea atribuțiilor Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, a drepturilor și obligațiilor întreprinderilor de gaze naturale, a relațiilor reciproce între întreprinderile de gaze naturale, precum și a relațiilor acestora cu Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică;

f) stabilirea cadrului juridic necesar pentru reglementarea și pentru monitorizarea separării efective a operatorului sistemului de transport, a operatorului sistemului de distribuție și a operatorului depozitului de stocare, precum și asigurarea independenței lor față de întreprinderile de gaze naturale care desfășoară activitățile de producere sau de furnizare a gazelor naturale;

g) crearea de condiții necesare pentru efectuarea de investiții adecvate în sistemul de gaze naturale, inclusiv pentru asigurarea de capacități suficiente de producere a gazelor naturale, de stocare a gazelor naturale, de capacități suficiente în rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale, în interconexiuni, necesare pentru funcționarea stabilă și fiabilă a sistemului de gaze naturale, precum și pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale;

h) facilitarea schimburilor transfrontaliere de gaze naturale în baza unor mecanisme clar definite, transparente și nediscriminatorii privind alocarea capacităților și gestionarea congestiilor în scopul utilizării eficiente a capacităților de interconexiune, precum și al promovării diversificării și a competitivității la importurile de gaze naturale;

i) stabilirea condițiilor de îndeplinire a obligațiilor de serviciu public în sectorul gazelor naturale și asigurarea protecției consumatorilor finali;

j) stabilirea unor măsuri menite să garanteze securitatea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali;

k) sporirea eficienței și reducerea impactului negativ al activităților din sectorul gazelor naturale asupra mediului, precum și promovarea dezvoltării sectorului în conformitate cu politicile economice, de mediu și sociale ale statului;

l) asigurarea cooperării regionale și internaționale a operatorilor sistemelor de transport și a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, precum și a cooperării între autoritățile de resort ale statului.

Capitolul II

COMPETENȚE ADMINISTRATIVE ȘI DE REGLEMENTARE

Articolul 4. Competența Guvernului

(1) Pentru asigurarea funcționării și dezvoltării durabile a sectorului de gaze naturale, Guvernul:

a) stabilește direcțiile prioritare și politicile de stat în sectorul gazelor naturale;

b) asigură crearea premiselor necesare pentru dezvoltarea și funcționarea durabilă a sectorului de gaze naturale, ținându-se cont de necesitatea planificării pe termen lung;

c) elaborează strategia energetică și o prezintă Parlamentului spre adoptare;

d) aprobă programele de dezvoltare a sistemului de gaze naturale, inclusiv a interconexiunilor, elaborate de organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei;

e) asigură securitatea energetică a statului, inclusiv pentru aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor finali, prin crearea, la sesizarea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică în conformitate cu art. 15 alin. (8), a unor întreprinderi care să desfășoare activitatea de transport, de stocare, de distribuție sau de furnizare a gazelor naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90;

f) realizează politica de explorare și de utilizare a zăcămintelor de gaze naturale ale Republicii Moldova și atribuie, conform actelor normative în domeniu, dreptul de folosință a sectoarelor de subsoluri pentru extragerea gazelor naturale;

g) aprobă Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale, Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale și componența Comisiei pentru situații excepționale, de asemenea monitorizează, prin intermediul organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, respectarea prevederilor prezentei legi privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

h) aprobă construcția rețelelor de transport al gazelor naturale finanțate de stat, a interconexiunilor, precum și a rețelelor de transport care traversează teritoriul țării;

i) adoptă hotărâri cu privire la construcția depozitelor artificiale de stocare a gazelor naturale cu capacitatea de peste 0,1 milioane metri cubi, precum și cu privire la adaptarea în aceste scopuri a rezervoarelor naturale;

j) impune întreprinderilor de gaze naturale obligații de serviciu public în conformitate cu prezenta lege;

k) promovează, în limita mijloacelor financiare disponibile, politica de ajutor social;

l) aprobă Regulamentul privind zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale;

m) aprobă documentele normativ-tehnice elaborate de Ministerul Economiei și Infrastructurii, menite să asigure securitatea obiectelor sectorului de gaze naturale, inclusiv a instalațiilor GNCV;

n) asigură protecția mediului;

o) asigură cercetarea științifică specifică sistemului de gaze naturale și promovează utilizarea tehnicii noi și a tehnologiilor avansate în domeniu;

p) promovează interesele sectorului de gaze naturale pe plan internațional.

(2) Guvernul asigură cooperarea la diferite niveluri în scopul armonizării practicilor administrative în sectorul gazelor naturale și al promovării cooperării regionale.

(3) Guvernul exercită și alte funcții stabilite în prezenta lege.

Articolul 5. Competența autorităților administrației publice locale

(1) Autoritățile administrației publice locale acordă, la solicitare, autorizații de construire pentru obiectele sistemului de gaze naturale în conformitate cu Legea nr. 163 din 9 iulie 2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție.

(2) La eliberarea autorizațiilor de construire pentru casele de locuit, clădiri și alte construcții, autoritățile administrației publice locale sînt obligate să respecte cerințele față de zonele de

protecție a rețelelor de gaze naturale, stabilite în Regulamentul privind zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale.

(3) Autoritățile administrației publice locale sînt responsabile de elaborarea proiectelor de construcție a rețelelor de distribuție a gazelor naturale cu destinație locală în baza avizelor de racordare eliberate de operatorii sistemelor de distribuție și în conformitate cu planurile urbanistice și cu planurile de amenajare a teritoriului, de asemenea prezintă proiectele respective operatorilor sistemelor de distribuție.

(4) Terenurile proprietate publică a statului și a unităților administrativ-teritoriale se transmit în folosință, cu titlu gratuit, operatorilor sistemelor de transport, operatorilor sistemelor de distribuție pentru efectuarea lucrărilor necesare construcției și/sau exploatării rețelelor de gaze naturale.

Articolul 6. Autoritatea de reglementare

(1) Autoritatea investită cu competențe de reglementare și de monitorizare a activităților din sectorul gazelor naturale este Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (în continuare - Agenție).

(2) Agenția este organizată, administrată și finanțată în conformitate cu prevederile Legii cu privire la energetică.

(3) În sectorul gazelor naturale, Agenția își desfășoară activitatea în conformitate cu prezenta lege, cu Legea cu privire la energetică și cu Regulamentul de organizare și funcționare a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, aprobat de Parlament.

(4) Agenția elaborează, prezintă Parlamentului și publică pe pagina sa web oficială raportul privind activitatea desfășurată în anul precedent, în modul și termenele stabilite în Legea cu privire la energetică.

Articolul 7. Atribuțiile Agenției

(1) În domeniul reglementării activităților din sectorul gazelor naturale supuse reglementării prin licențiere și autorizare, Agenția:

a) eliberează, prelungește, reperfectează, suspendă, reia valabilitatea sau retrage licențele eliberate, eliberează copii și duplicate ale acestora în conformitate cu prezenta lege și cu Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător;

b) desemnează titularul de licență care va desfășura activitatea licențiată în locul titularului a cărui licență pentru transportul gazelor naturale, pentru distribuția gazelor naturale, pentru stocarea gazelor naturale sau pentru furnizarea gazelor naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 a fost suspendată, căruia i s-a retras licența sau a cărui licență a expirat;

c) monitorizează respectarea de către titularii de licențe a obligațiilor stabilite în prezenta lege privind calitatea serviciilor prestate și performanța activităților desfășurate, precum și a altor condiții stabilite pentru desfășurarea activităților licențiate;

d) certifică operatorul sistemului de transport și monitorizează respectarea continuă de către acesta a cerințelor privind separarea și independența, precum și a altor exigențe prevăzute de prezenta lege;

e) monitorizează, în cazul desemnării operatorului de sistem independent, relațiile dintre proprietarul rețelelor de transport al gazelor naturale și operatorul de sistem independent, precum și respectarea de către aceștia a obligațiilor stabilite în prezenta lege;

f) aprobă contractele încheiate între proprietarul rețelelor de transport al gazelor naturale și operatorul de sistem independent și soluționează eventualele neînțelegeri dintre aceștia;

g) monitorizează respectarea continuă de către operatorul sistemului de distribuție, de către operatorul depozitului de stocare a cerințelor privind separarea și independența, precum și a altor exigențe prevăzute de lege;

h) monitorizează activitatea operatorului sistemului de distribuție care face parte dintr-o întreprindere de gaze naturale integrată pe verticală, luând măsuri pentru a evita sau elimina eventuale practici care denaturează concurența;

i) aprobă Regulamentul privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor, Regulamentul privind accesul la depozitele de stocare și gestionarea congestiilor și monitorizează respectarea acestora de către operatorii de sistem și de către operatorii depozitelor de stocare;

j) aprobă Regulamentul privind rețelele de gaze naturale, regulamentele privind depozitele de stocare, monitorizează respectarea de către operatorii de sistem, de către operatorii depozitelor de stocare a regulamentelor respective, precum și a obligației de întreținere a rețelelor de gaze naturale de către operatorii de sistem;

k) aprobă Regulamentul privind racordarea la rețelele de gaze naturale și prestarea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale (în continuare - Regulamentul privind racordarea), care reglementează termenele și condițiile de racordare, de deconectare și de reconectare la rețelele de gaze naturale, de asemenea monitorizează respectarea acestora de către operatorii de sistem;

l) elaborează și aprobă Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, monitorizează respectarea de către operatorii de sistem a indicatorilor de calitate;

m) eliberează, prelungește, reperfectează, suspendă, reia valabilitatea sau retrage autorizațiile pentru conductele directe de gaze naturale, eliberează duplicate ale acestora în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în prezenta lege și în Legea nr. 160 din 22 iulie 2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător, de asemenea monitorizează activitatea titularilor autorizațiilor pentru conductele directe de gaze naturale;

n) eliberează, prelungește, reperfectează, suspendă, reia valabilitatea sau retrage autorizațiile pentru sistemele de distribuție închise, eliberează duplicate ale acestora în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în prezenta lege și în Legea privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător, de asemenea monitorizează activitatea titularilor autorizațiilor pentru sisteme de distribuție închise;

o) elaborează și aprobă clauzele obligatorii pentru contractele de furnizare a gazelor naturale consumatorilor finali, stabilește termenele și condițiile de furnizare a gazelor naturale consumatorilor finali, inclusiv termenele și condițiile de furnizare a gazelor naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90, de asemenea monitorizează respectarea acestora de către furnizori;

p) elaborează și aprobă Regulamentul privind procedurile de achiziție a bunurilor, a lucrărilor și a serviciilor utilizate în activitatea titularilor de licență, care sînt obligați să respecte principiul desfășurării activităților licențiate cu cheltuieli minime și la eficiență maximă;

q) elaborează și aprobă Regulamentul privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor în sectorul gazelor naturale;

r) aprobă, în condițiile art. 42 și 49, planurile de dezvoltare a rețelelor de transport și de distribuție a gazelor naturale și planurile anuale de investiții ale operatorilor de sistem, monitorizează realizarea acestora și prezintă în raportul său anual informații privind realizarea planurilor anuale de investiții;

s) elaborează și aprobă Regulamentul privind modul de monitorizare a programelor de conformitate;

t) stabilește informațiile de ordin economic și tehnic referitoare la funcționarea sistemului de gaze naturale, care urmează a fi date publicității de către titularii de licențe, și modul de publicare a acestora, ținînd cont de necesitatea nedivulgării informațiilor oficiale cu accesibilitate limitată;

u) stabilește sistemul de informații în a căror bază titularii de licențe prezintă rapoarte Agenției și monitorizează modul de respectare de către titularii de licențe a obligațiilor privind prezentarea informațiilor necesare participanților la piața gazelor naturale, stabilite în prezenta lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

(2) În domeniul de reglementare a prețurilor și a tarifelor, Agenția:

a) elaborează și aprobă metodologiile de calculare, de aprobare și de aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale, pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale, inclusiv a tarifelor diferențiate în funcție de nivelul presiunii în rețelele de gaze naturale, a tarifului reglementat pentru serviciul de stocare a gazelor naturale, precum și a prețurilor reglementate pentru furnizarea de ultimă opțiune și pentru furnizarea gazelor naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89, inclusiv a prețurilor diferențiate în funcție de consum;

b) elaborează și aprobă metodologia de calculare, de aprobare și de aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciile auxiliare prestate de către operatorul sistemului de transport și de către operatorul sistemului de distribuție, inclusiv a tarifelor de racordare și a tarifelor de reconectare;

c) elaborează și aprobă Regulamentul privind procedurile de prezentare și de examinare a cererilor titularilor de licențe privind prețurile și tarifele reglementate;

d) aprobă tarifele reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale, pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale, inclusiv tarifele diferențiate în funcție de nivelul presiunii în rețelele de gaze naturale, tariful reglementat pentru serviciul de stocare a gazelor naturale, precum și prețurile reglementate pentru furnizarea de ultimă opțiune și pentru furnizarea gazelor naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89, inclusiv prețurile diferențiate în funcție de consum, calculate în conformitate cu metodologiile respective de calculare a prețurilor și a tarifelor reglementate;

e) aprobă tarifele reglementate pentru serviciile auxiliare prestate de către operatorul sistemului de transport și de către operatorul sistemului de distribuție, calculate în conformitate cu metodologia respectivă;

f) asigură ca prețurile și tarifele reglementate și metodologiile de calculare a acestora să fie aprobate înainte de intrarea acestora în vigoare, în condițiile stabilite în Legea nr. 173-XIII din 6 iulie 1994 privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale, precum și ca aceste prețuri și tarife reglementate să fie justificate, rezonabile, transparente și nediscriminatorii, bazate pe performanță, să reflecte cheltuielile necesare și justificate, să permită efectuarea de investiții pentru asigurarea funcționării continue a rețelelor de gaze naturale și să ofere stimulente pentru a spori eficiența și pentru a asigura securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

g) monitorizează corectitudinea aplicării de către titularii de licențe a metodologiilor aprobate, a prețurilor și a tarifelor reglementate, aprobate în conformitate cu metodologiile respective;

h) stabilește, în condițiile prezentei legi, în vederea evitării discriminărilor, a subvențiilor încrucișate și a denaturării concurenței, cerințe privind separarea contabilității pe tipuri de activități desfășurate de întreprinderile de gaze naturale, reglementate prin aprobarea de prețuri sau tarife, și pe categorii de consumatori cărora le este asigurată furnizarea gazelor naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90, de asemenea monitorizează respectarea acestor cerințe;

i) asigură excluderea subvențiilor încrucișate între activitățile de producere, transport, distribuție, stocare și furnizare a gazelor naturale și monitorizează respectarea de către întreprinderile de gaze naturale a principiului costurilor și al cheltuielilor necesare și justificate. Cheltuielile care nu sînt necesare și justificate nu se iau în calcul la aprobarea prețurilor și tarifelor reglementate.

j) elaborează și aprobă, în scopul calculării tarifelor, metodologiile de determinare a consumului tehnologic și a pierderilor de gaze naturale în rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale.

[Art.7 al.(2), lit.j) introdusă prin LP182 din 26.07.18, MO321-332/24.08.18 art.531; în vigoare 24.08.18]

(3) În domeniul reglementării pieței gazelor naturale și a schimburilor transfrontaliere de gaze naturale, Agenția:

a) elaborează și aprobă Regulile pieței gazelor naturale, care reglementează termenele și condițiile de organizare a pieței gazelor naturale, precum și drepturile și obligațiile participanților la piața gazelor naturale;

b) monitorizează piața gazelor naturale și modul în care participanții la piața gazelor naturale își îndeplinesc obligațiile stabilite în prezenta lege și în Regulile pieței gazelor naturale;

c) promovează, monitorizează și asigură transparența și concurența pe piața gazelor naturale;

d) monitorizează nivelul și eficacitatea deschiderii pieței gazelor naturale, evaluează nivelul de eficiență, de concurență și de transparență pe piața gazelor naturale;

e) monitorizează nivelul de dezvoltare a concurenței pe piața gazelor naturale, inclusiv pe piețele angro și cu amănuntul, respectarea libertății contractuale, inclusiv pe termen lung sau de furnizare întreruptibilă, apariția unor practici contractuale restrictive sau de exclusivitate, a clauzelor care pot împiedica consumatorii noncasnici să încheie contracte cu mai mulți furnizori și sesizează Consiliul Concurenței dacă constată cazuri de denaturare sau de restrîngere a concurenței;

f) inițiază investigații pe piața gazelor naturale în conformitate cu principiile stabilite în prezenta lege;

g) monitorizează disponibilitatea și calitatea datelor tehnice și comerciale cu privire la interconexiuni, solicitate de utilizatorii de sistem pentru participarea în condiții nediscriminatorii la piața gazelor naturale;

h) colaborează cu autoritățile de reglementare din țările părți ale Comunității Energetice, cu Comitetul de reglementare al Comunității Energetice și cu autoritățile de reglementare ale altor țări privind aspectele transfrontaliere, privind dezvoltarea pieței regionale de gaze naturale și privind crearea de condiții necesare pentru concurență loială.

(4) În domeniul protecției consumatorilor finali, Agenția:

a) promovează protecția drepturilor și a intereselor legale ale consumatorilor finali, în special prin asigurarea prestării de către titularii de licențe a serviciilor de calitate, prin susținerea și asigurarea tratamentului echitabil și nediscriminatoriu în raport cu consumatorii finali, prin prevenirea măsurilor anticoncurențiale, precum și prin asigurarea accesului la datele de consum, în condițiile stabilite în prezenta lege;

b) elaborează și aprobă regulamente, norme, ghiduri, monitorizează respectarea acestora, adoptă hotărâri și emite decizii menite să asigure protecția drepturilor și a intereselor legitime ale consumatorilor finali în conformitate cu prevederile prezentei legi;

c) elaborează și aprobă termenele și condițiile de schimbare de către consumatorii eligibili a furnizorului și monitorizează respectarea acestora de către titularii de licențe;

d) monitorizează respectarea de către titularii de licențe a drepturilor consumatorilor finali stabilite în prezenta lege și în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale, Regulamentul privind racordarea, Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, Regulamentul privind procedura de schimbare a furnizorului;

e) examinează și soluționează problemele expuse în reclamațiile consumatorilor finali, în conformitate cu prezenta lege și cu respectarea prevederilor Legii nr. 190-XIII din 19 iulie 1994 cu privire la petiționare;

f) colaborează cu organizațiile care promovează interesele consumatorilor;

g) prezintă, la solicitare, organizațiilor care promovează interesele consumatorilor, precum și consumatorilor finali, informația necesară referitoare la activitatea titularilor de licențe, cu excepția informațiilor oficiale cu accesibilitate limitată;

h) examinează și soluționează în procedură extrajudiciară neînțelegerile survenite între consumatorii finali și furnizori, operatori de sistem, operatori ai depozitelor de stocare, inclusiv în legătură cu racordarea la rețelele de gaze naturale, precum și neînțelegerile referitoare la încheierea contractelor de furnizare a gazelor naturale;

i) emite decizii privind interzicerea deconectării de la rețelele de gaze naturale a instalațiilor de gaze naturale ale consumatorilor finali sau privind reconectarea acestora pe parcursul examinării reclamațiilor consumatorilor finali.

(5) În vederea îndeplinirii atribuțiilor sale și pentru executarea prezentei legi, Agenția colaborează cu ministerele și cu alte autorități administrative centrale, cu alte autorități publice, cu

autoritățile administrației publice locale, cu societatea civilă și consultă, după caz, participanții la piața gazelor naturale. Prevederile prezentului alineat nu pot fi aplicate în sensul diminuării sau denaturării principiului independenței Agenției.

(6) Pentru a realiza obiectivele stabilite în prezenta lege, Agenția colaborează cu Consiliul Concurenței, cu organul central de specialitate al administrației publice în domeniul finanțelor și cu autoritatea de reglementare a pieței financiare prin stabilirea, de comun acord, a platformei necesare pentru un schimb de informații reciproc și continuu, precum și pentru inițierea și desfășurarea controalelor comune în legătură cu problemele ce țin de reglementarea sectorului de gaze naturale. Principiul enunțat în prezentul alineat nu împiedică autoritățile care participă la controalele comune cu Agenția să își exercite drepturile și funcțiile stabilite în legile care reglementează activitatea autorităților respective.

Articolul 8. Alte atribuții și drepturi ale Agenției

(1) Pentru îndeplinirea eficientă a atribuțiilor sale, Agenția:

a) controlează dacă titularii de licență respectă condițiile stabilite pentru desfășurarea activităților licențiate și prevederile prezentei legi, inclusiv cele privind drepturile consumatorilor finali și calitatea serviciilor prestate;

b) controlează dacă participanții la piața gazelor naturale aplică în mod corect prețurile și tarifele reglementate la gazele naturale;

c) are acces la contabilitatea participanților la piața gazelor naturale, solicită și are acces la informația și la documentele aferente activităților practicate conform licenței, la informația și la documentele contabile, la informația și la documentele care conțin informații ce constituie secret de stat, secret comercial sau alte informații oficiale cu accesibilitate limitată, inclusiv de la organele centrale de specialitate ale administrației publice, de la Serviciul Fiscal de Stat, organele vamale, vamale și de la alte autorități publice, în legătură cu activitatea participanților la piața gazelor naturale;

d) obține, în condițiile legii, de la participanții la piața gazelor naturale copii, extrase din documentele menționate la lit. c), precum și informații suplimentare necesare;

e) pune în aplicare principiul eficienței maxime la cheltuieli minime la transportul, stocarea, distribuția și furnizarea gazelor naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90;

f) impune întreprinderilor de gaze naturale obligații de serviciu public în conformitate cu prezenta lege;

g) elaborează și aprobă, în conformitate cu legea, metodologii, regulamente, alte acte normative de reglementare, care stabilesc drepturile și obligațiile producătorilor, operatorilor sistemelor de transport, operatorilor sistemelor de distribuție, operatorilor depozitelor de stocare, furnizorilor și ale consumatorilor;

h) adoptă hotărâri și emite decizii în limitele competențelor prevăzute de lege;

i) inițiază și desfășoară consultări publice și de cooperare în scopul colectării informațiilor și a propunerilor necesare pentru evaluarea soluțiilor și pentru adoptarea de hotărâri și decizii justificate, precum și în scopul armonizării practicilor de reglementare conform planurilor naționale de armonizare;

j) în contextul investigațiilor pe piața gazelor naturale, efectuează controale la participanții pieței gazelor naturale, ia decizii și pune în aplicare măsuri necesare pentru organizarea și funcționarea corespunzătoare a pieței gazelor naturale și pentru promovarea concurenței loiale și eficiente;

k) inițiază investigații în contextul sesizărilor parvenite, inclusiv pentru soluționarea neînțelegerilor dintre participanții la piața gazelor naturale;

l) înaintează prescripții în cazul constatării încălcării de către participanții la piața gazelor naturale a prevederilor prezentei legi, ale Legii cu privire la energetică și ale actelor normative de reglementare aprobate de Agenție, adoptă hotărâri și emite decizii pentru lichidarea încălcărilor depistate;

m) sesizează Guvernul, în cazurile prevăzute la art. 15 alin. (8), în vederea realizării de către acesta a funcțiilor prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. e);

n) constată contravenții în domeniul gazelor naturale și depune în instanța de judecată procesele-verbale de constatare a contravențiilor;

o) impune sancțiuni financiare întreprinderilor de gaze naturale în modul și condițiile stabilite la art. 112 și 113;

p) participă la forurile și la evenimentele internaționale în domeniu;

q) colaborează cu autoritățile de reglementare din țările părți ale Comunității Energetice, cu Comitetul de reglementare al Comunității Energetice și cu Secretariatul Comunității Energetice.

(2) Agenția efectuează la necesitate controale la participanții la piața gazelor naturale și stabilește durata de timp necesară pentru efectuarea acestora, care, în funcție de complexitatea controlului, nu poate depăși 90 de zile calendaristice. Termenul de întocmire a actului de control și de prezentare a acestuia participantului la piața gazelor naturale supus controlului nu poate depăși 30 de zile lucrătoare de la data încheierii controlului.

(3) Agenția exercită și alte atribuții și drepturi stabilite în prezenta lege și în Legea cu privire la energetică.

Articolul 9. Transparența activității Agenției.

Hotărârile și deciziile Agenției

(1) Transparența activității Agenției o asigură Consiliul de administrație, care, în acest scop, face publice ședințele sale și anunță părțile interesate despre organizarea ședințelor în modul și în termenele stabilite în Legea cu privire la energetică.

(2) În cazul în care Consiliul de administrație i se propun spre examinare proiectele actelor normative de reglementare în sectorul gazelor naturale, cererile privind costurile de bază, prețurile și tarifele reglementate ori alte hotărâri care pot avea impact asupra pieței gazelor naturale și asupra obligațiilor de serviciu public, Agenția este obligată să publice pe pagina sa web oficială proiectul hotărârii și/sau proiectul actului ce se supune aprobării prin hotărâre și informațiile relevante în modul și în termenele stabilite în Legea nr. 239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional.

(3) Cererile titularilor de licențe privind costurile de bază, prețurile și tarifele reglementate,

precum și materialele ce justifică nivelul acestora se publică pe pagina web oficială a Agenției în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la înregistrarea cererilor respective. Agenția oferă publicului 15 zile lucrătoare de la publicarea cererilor menționate și a materialelor aferente pentru prezentarea recomandărilor cu privire la acestea. În termenele stabilite în Legea cu privire la transparența în procesul decizional, Agenția publică pe pagina sa web oficială rezultatele examinării cererilor titularilor de licență și propunerile sale privind nivelul costurilor de bază, al prețurilor și tarifelor reglementate.

(4) Consiliul de administrație al Agenției este obligat să examineze cererile privind costurile de bază, prețurile și tarifele reglementate în termen de cel mult 180 de zile calendaristice de la data înregistrării solicitării corespunzătoare din partea unei întreprinderi de gaze naturale și după prezentarea tuturor documentelor și a informației necesare, solicitate de Agenție, în conformitate cu Regulamentul privind procedurile de prezentare și de examinare a cererilor titularilor de licențe privind prețurile și tarifele reglementate.

(5) Cu excepția situațiilor ce țin de examinarea și de soluționarea neînțelegerilor dintre participanții la piața gazelor naturale, pentru organizarea executării legilor, Consiliul de administrație adoptă, în numele Agenției, hotărâri.

(6) Pentru organizarea executării actelor normative în sectorul gazelor naturale, precum și pentru soluționarea neînțelegerilor dintre participanții la piața gazelor naturale, un director al Consiliului de administrație emite, în numele Agenției, decizii care vizează raporturile juridice dintre un utilizator de sistem, un consumator final, un utilizator al sistemului de distribuție închis și un titular de licență sau de autorizație ori raporturile juridice dintre doi titulari de licențe sau de autorizații.

Capitolul III

ORGANIZAREA ȘI LICENȚIEREA ACTIVITĂȚILOR

DESFĂȘURATE ÎN SECTORUL GAZELOR NATURALE

Articolul 10. Activitățile desfășurate în sectorul gazelor naturale

(1) În sectorul gazelor naturale se desfășoară și se reglementează următoarele activități:

- a) producerea gazelor naturale;
- b) transportul gazelor naturale;
- c) distribuția gazelor naturale;
- d) stocarea gazelor naturale;
- e) furnizarea gazelor naturale;
- f) furnizarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare.

(2) Întreprinderile care desfășoară activitățile indicate la alin. (1) sînt organizate și reglementate în conformitate cu legea și își desfășoară activitatea în conformitate cu regulile stabilite în prezenta lege, în Legea cu privire la energetică și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

(3) Guvernul și Agenția asigură, în limitele competențelor stabilite prin lege, ca întreprinderile de gaze naturale să își desfășoare activitatea în condiții nediscriminatorii, în baza principiilor caracteristice unei piețe de gaze naturale competitive, sigure și durabile.

(4) Întreprinderile de gaze naturale funcționează într-un sistem unic. Producătorii, operatorii sistemelor de transport, operatorii sistemelor de distribuție, operatorii depozitelor de stocare și furnizorii colaborează în conformitate cu principiul dirijării operativ-tehnologice unice a sistemului de gaze naturale.

(5) Raporturile juridice dintre participanții la piața gazelor naturale se stabilesc în bază de contract, conform condițiilor stipulate în licențele de activitate, în prezenta lege, în Legea cu privire la energetică și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

Articolul 11. Obligații de serviciu public

(1) În interesul economic general, în legătură cu securitatea, inclusiv securitatea aprovizionării cu gaze naturale, continuitatea, calitatea și prețurile furnizărilor, precum și în legătură cu protecția mediului, întreprinderile de gaze naturale pot fi impuse să îndeplinească obligații de serviciu public. Obligațiile de serviciu public sînt impuse de Guvern sau de Agenție, conform competențelor stabilite prin prezenta lege, în mod nediscriminatoriu, în calitate de măsură limitată în timp și pot fi revizuite cu regularitate, din oficiu, în scopul determinării necesității menținerii obligațiilor respective. Impunerea obligațiilor de serviciu public trebuie să garanteze accesul egal și pe bază de reciprocitate al întreprinderilor de gaze naturale din țările părți ale Comunității Energetice la consumatorii finali din Republica Moldova.

(2) În conformitate cu prevederile prezentei legi, obligațiile de serviciu public pot fi impuse în special întreprinderilor de gaze naturale care desfășoară următoarele activități reglementate:

- a) transportul gazelor naturale;
- b) distribuția gazelor naturale;
- c) stocarea gazelor naturale;
- d) furnizarea gazelor naturale.

(3) Întreprinderilor de gaze naturale care desfășoară activitățile menționate la alin. (2) le pot fi impuse obligațiile de serviciu public care țin de:

- a) securitatea aprovizionării cu gaze naturale;
- b) parametrii de calitate și indicatorii de calitate stabiliți în conformitate cu prezenta lege;
- c) aplicarea prețurilor și a tarifelor reglementate în conformitate cu prezenta lege;
- d) protecția mediului și creșterea eficienței energetice;
- e) protecția sănătății, a vieții și a proprietății;
- f) măsurile de protecție a consumatorilor finali.

(4) Obligațiile de serviciu public urmează a fi îndeplinite în mod transparent, nediscriminatoriu și ușor de verificat. Orice forme de retribuire financiară sau de alt gen, precum și drepturile exclusive care pot fi acordate pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public se impun și se

realizează în mod transparent și nediscriminatoriu.

(5) O dată la doi ani, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, în baza informației prezentate de Agenție, este obligat să elaboreze și să prezinte Guvernului și Secretariatului Comunității Energetice rapoarte referitoare la îndeplinirea de către întreprinderile de gaze naturale a obligațiilor de serviciu public impuse în conformitate cu prezenta lege, care vor cuprinde, inclusiv, informații cu privire la măsurile adoptate în temeiul prezentei legi referitoare la condițiile de asigurare a furnizării de ultimă opțiune, a altor obligații de serviciu public, referitoare la protecția consumatorilor, precum și informații cu privire la impactul posibil al acestor măsuri asupra concurenței pe piața gazelor naturale, pe plan național sau regional.

Articolul 12. Principii generale de licențiere a activităților din sectorul gazelor naturale

(1) Activitățile specificate la art. 10 alin. (1) sînt activități reglementate și se desfășoară doar în baza licențelor eliberate de Agenție în conformitate cu legea.

(2) Agenția eliberează următoarele tipuri de licențe:

- a) licență pentru producerea gazelor naturale;
- b) licență pentru transportul gazelor naturale;
- c) licență pentru distribuția gazelor naturale;
- d) licență pentru stocarea gazelor naturale;
- e) licență pentru furnizarea gazelor naturale;
- f) licență pentru furnizarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare.

(3) Activitatea de producere a gazelor naturale se desfășoară de către producător în baza licenței pentru producerea gazelor naturale.

(4) Activitatea de transport al gazelor naturale se desfășoară de către operatorul sistemului de transport în baza licenței pentru transportul gazelor naturale.

(5) Activitatea de distribuție a gazelor naturale se desfășoară de către operatorul sistemului de distribuție în baza licenței pentru distribuția gazelor naturale.

(6) Activitatea de stocare a gazelor naturale se desfășoară de către operatorul depozitului de stocare în baza licenței pentru stocarea gazelor naturale.

(7) Activitatea de furnizare a gazelor naturale, inclusiv furnizarea gazelor naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90, se desfășoară de către furnizor în baza licenței pentru furnizarea gazelor naturale.

(8) Activitatea de furnizare a gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare, care include stocarea în recipiente a gazelor naturale prin comprimare la presiunea de peste 20 MPa și comercializarea ulterioară a acestora, se desfășoară de către operatorul instalației GNCV în baza licenței pentru furnizarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare.

(9) Licențele enumerate la alin. (2) lit. a)–e) se eliberează pe un termen de 25 de ani. Licența pentru furnizarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare se eliberează pe un termen de 10 ani. La expirarea termenului de valabilitate, la solicitarea titularului de licență, Agenția prelungește licențele eliberate în condițiile prezentei legi și ale Legii nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător.

(10) La licență se anexează, în mod obligatoriu, condițiile de desfășurare a activității licențiate, care sînt conforme cu legea și care fac parte integrantă a licenței.

Articolul 13. Sfera de acțiune a licențelor și externalizarea serviciilor

sau lucrărilor de către titularii de licențe

(1) Licența pentru transportul gazelor naturale și licența pentru distribuția gazelor naturale acordă titularului dreptul de a desfășura tipul respectiv de activitate în limitele teritoriului specificat în licență.

(2) Licența pentru producerea gazelor naturale, licența pentru stocarea gazelor naturale acordă titularului dreptul de a desfășura tipul respectiv de activitate la instalația de producere, la depozitul de stocare specificate în licență. Licența pentru furnizarea gazelor naturale este valabilă pe întreg teritoriul Republicii Moldova, în condițiile specificate în licență. Numărul licențelor eliberate pentru activitățile respective nu este limitat, iar intrarea pe piața gazelor naturale a noilor producători, a noilor operatori ai depozitelor de stocare și a noilor furnizori nu poate fi restricționată.

(3) Furnizorii de gaze naturale sînt obligați să îndeplinească obligațiile de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 în limitele teritoriului specificat de Agenție, în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în prezenta lege.

(4) Licența pentru furnizarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare acordă titularului dreptul de a desfășura genul respectiv de activitate la stațiile de alimentare.

(5) Se interzice titularului de licență să transmită altor persoane fizice sau juridice drepturile și obligațiile aferente activității pentru a cărei desfășurare i s-a acordat licență. Prin derogare de la principiul enunțat, titularul de licență este în drept să externalizeze un serviciu sau o lucrare pe care trebuie să le îndeplinească cu condiția obținerii acordului prealabil al Agenției și după demonstrarea faptului că externalizarea serviciului, a lucrării respective va conduce la reducerea costurilor și la eficientizarea activității aferente serviciului, lucrării externalizate, fără a fi afectate calitatea serviciului, a lucrării respective, independența și separarea operatorului sistemului de transport, a operatorului sistemului de distribuție, a operatorului depozitului de stocare în raport cu întreprinderile de gaze naturale integrate sau întreprinderile înrudite. Lista serviciilor și a lucrărilor ce pot fi externalizate de către titularii de licență se aprobă prin hotărîrea Consiliului de administrație.

(6) Externalizarea unui serviciu sau a unei lucrări nu are ca efect transmiterea responsabilității titularului de licență pentru respectarea obligațiilor ce-i revin conform prezentei legi, actelor normative și licenței deținute și nu lipsește Agenția de dreptul de a aplica titularului de licență respectiv sancțiunile stabilite în prezenta lege în cazul în care constată încălcarea obligațiilor acestuia.

(7) Dacă Agenția constată că externalizarea unui serviciu sau a unei lucrări de către titularul de licență nu a avut ca efect reducerea costurilor și că nu a fost eficientizată activitatea aferentă

serviciului sau lucrării externalizate, cheltuielile suplimentare suportate de titularul de licență în legătură cu externalizarea unui serviciu sau a unei lucrări nu se iau în considerare de Agenție la aprobarea prețurilor sau tarifelor reglementate.

(8) Dacă, urmare a externalizării unui serviciu sau a unei lucrări de către titularul de licență, Agenția constată faptul înrăutățirii calității serviciului sau a lucrării respective, titularul de licență este obligat să întreprindă toate măsurile necesare pentru remedierea situației create în termenele stabilite de Agenție. În cazul în care titularul de licență nu întreprinde astfel de măsuri în termenele stabilite, Agenția este în drept să solicite acestuia să desfacă, în termen de cel mult 3 luni, contractul cu prestatorul serviciului sau al lucrării externalizate și să preia prestarea serviciului respectiv sau efectuarea lucrării respective. Cheltuielile suplimentare suportate de titularul de licență urmare a desfacerii contractului conform prezentului alineat nu se iau în considerare de Agenție la aprobarea prețurilor sau tarifelor reglementate.

(9) La constatarea de către Agenție a faptului că au fost încălcate principiile privind separarea și independența operatorului sistemului de transport, a operatorului sistemului de distribuție, a operatorului depozitului de stocare în raport cu întreprinderile de gaze naturale integrate sau cu întreprinderile înrudite, titularul de licență este obligat să întreprindă toate măsurile necesare pentru remedierea situației create în termenele stabilite de Agenție. În cazul în care titularul de licență nu întreprinde astfel de măsuri, acesta urmează să desfacă, în termen de cel mult 3 luni de la solicitarea Agenției, contractul cu prestatorul serviciului sau al lucrării externalizate și să preia prestarea serviciului respectiv sau efectuarea lucrării respective. Cheltuielile suplimentare suportate de titularul de licență urmare a desfacerii contractului conform prezentului alineat nu se iau în considerare de Agenție la aprobarea prețurilor sau tarifelor reglementate.

(10) Se interzice externalizarea unui serviciu sau a unei lucrări de către un titular de licență cu scopul de a se eschiva de la controlul Agenției. La solicitarea Agenției, titularul de licență este obligat să prezinte informația și documentele aferente serviciului sau lucrării externalizate, inclusiv documentele ce țin de activitatea prestatorului serviciului sau al lucrării externalizate. În cazul în care titularul de licență refuză prezentarea informației sau a documentelor aferente serviciului sau lucrării externalizate ori prezintă cu întârziere informația sau documentele solicitate, ori în cazul prezentării incomplete de către titularul de licență a informației solicitate, Agenția este în drept să inițieze procesul contravențional pentru sancționarea acestuia conform Codului contravențional sau să aplice titularului de licență respectiv sancțiunea stabilită conform art. 113 din prezenta lege.

Articolul 14. Condițiile și procedura de obținere a licențelor

(1) Licențele pentru activitățile prevăzute la art. 12 alin. (2) lit. e) și f) se acordă persoanelor fizice sau persoanelor juridice înregistrate în modul stabilit în Republica Moldova în calitate de întreprindere, iar licențele pentru activitățile prevăzute la art. 12 alin. (2) lit. a)-d) se acordă persoanelor juridice în exclusivitate.

(2) Pentru a obține licență pentru producerea, transportul, distribuția, stocarea gazelor naturale și furnizarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare, persoanele prevăzute la alin. (1) trebuie:

- a) să fie înregistrate în Republica Moldova și să prezinte document confirmativ în acest sens;
- b) să prezinte situația financiară pentru anul precedent, în cazul persoanei juridice care activează, sau extras din contul bancar, în cazul inițierii afacerii;
- c) să fie dotate tehnic pentru desfășurarea activității, să dețină instalație de producere, rețele

de transport sau de distribuție a gazelor naturale ori depozit de stocare, după caz, și să prezinte documente care confirmă dotarea tehnică și că instalația de producere, rețelele de gaze naturale sau depozitul de stocare sînt conforme cu cerințele tehnice stabilite prin lege;

d) să dispună de personal calificat, necesar activității pentru care solicită licență, și să prezinte documente confirmative în acest sens.

(3) Pentru a obține licență pentru furnizarea gazelor naturale, persoanele prevăzute la alin. (1) trebuie:

a) să fie înregistrate în Republica Moldova și să prezinte document confirmativ în acest sens;

b) să prezinte situația financiară pentru anul precedent, în cazul persoanei juridice care activează, sau extras din contul bancar, în cazul inițierii afacerii;

c) să dispună de personal calificat, necesar activității pentru care solicită licență, și să prezinte documente confirmative în acest sens.

(4) Administratorul întreprinderii care solicită licență trebuie să corespundă următoarelor criterii:

a) să aibă studii superioare;

b) să nu aibă antecedente penale nestinse legate de activitățile desfășurate în domeniul gazelor naturale sau antecedente penale pentru comiterea infracțiunilor din intenție prevăzute de Codul penal.

(5) Agenția este în drept să refuze eliberarea licenței pentru transportul gazelor naturale operatorului sistemului de transport dacă acesta nu este certificat în conformitate cu art. 36 și 38.

(6) Eliberarea, prelungirea, reperfectarea, suspendarea și reluarea valabilității licențelor, retragerea licențelor pentru activitățile prevăzute la art. 12 alin. (2) din prezenta lege, precum și eliberarea duplicatelor acestora se efectuează în condițiile prezentei legi și conform procedurilor stabilite în Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător.

(7) Termenul de examinare a declarației privind eliberarea licențelor pentru desfășurarea activităților în sectorul gazelor naturale și a declarației privind prelungirea termenului lor de valabilitate este de cel mult 15 zile calendaristice de la data depunerii la Agenție a declarației, precum și a documentației stabilite în prezenta lege.

Articolul 15. Obligațiile și drepturile titularului de licență

(1) Titularul de licență este obligat:

a) să îndeplinească condițiile stipulate în licență, precum și să întrunească, pe toată perioada de desfășurare a activității licențiate, condițiile stabilite pentru eliberarea acesteia;

b) să nu admită discriminarea participanților la piața gazelor naturale;

c) să nu întrerupă prestarea de servicii și furnizarea de gaze naturale, cu excepția cazurilor de neplată, a motivelor tehnice și de securitate stipulate în contracte și în prezenta lege;

d) să țină contabilitatea în modul și în condițiile prevăzute de actele normative și să efectueze, în conformitate cu prezenta lege, separarea contabilității, separarea funcțională (organizațională și

decizională) și separarea legală pe gen de activitate desfășurat;

e) să publice informații cu privire la sursele de gaze naturale procurate pentru acoperirea cererii de gaze naturale;

f) să prezinte Agenției, în termenele și în condițiile stabilite de aceasta, rapoarte, inclusiv raportul cu privire la activitatea desfășurată pe piața gazelor naturale, precum și altă informație solicitată de Agenție, necesară ei în exercitarea atribuțiilor conform legii;

g) să efectueze trimestrial, în termen de cel mult 10 zile calendaristice de la începutul trimestrului următor, plățile regulatorii stabilite în conformitate cu Legea cu privire la energetică.

(2) La desfășurarea activității licențiate, titularul de licență trebuie să îndeplinească obligațiile referitoare la securitate, calitate, eficiență și continuitatea aprovizionării cu gaze naturale și să respecte normele de securitate și de sănătate a muncii și de protecție a mediului, precum și prevederile contractelor încheiate cu consumatorii.

(3) Titularul de licență nu poate fi obligat să continue prestarea de servicii sau furnizarea de gaze naturale persoanei fizice sau persoanei juridice care nu își onorează obligațiile de plată prevăzute în contract sau care nu respectă condițiile aprobate de prestare a acestor servicii, cu excepțiile stabilite la art. 7 alin. (4) lit. i) și la art. 109 alin. (4).

(4) Titularul de licență poate dezvălui informațiile și datele pe care le-a obținut de la consumatorul final sau de la terți și informațiile referitoare la consum și la achitarea facturilor emise numai după ce a obținut acordul scris al consumatorului final sau al terțului, cu excepțiile prevăzute la art. 7 și 8 din prezenta lege sau în alte situații stabilite în Legea nr. 133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal.

(5) Operatorii de sistem și operatorii depozitelor de stocare sînt obligați să publice pe paginile lor electronice informația necesară pentru asigurarea accesului eficient și nediscriminatoriu la rețelele de gaze naturale, la depozitele de stocare, precum și altă informație în condițiile prezentei legi.

(6) Titularul de licență are drept de acces la echipamentele de măsurare de pe teritoriul consumatorului final pentru realizarea evidenței volumului de gaze naturale consumate și pentru verificarea funcționalității și a integrității echipamentului de măsurare, în conformitate cu Regulamentul privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale.

(7) Operatorii de sistem, operatorii depozitelor de stocare, furnizorii care îndeplinesc obligațiile de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 sînt obligați să se conducă, în activitatea licențiată, de principiul eficienței maxime la cheltuieli minime și să prezinte Agenției calculele argumentate ale cheltuielilor suportate.

(8) Operatorii de sistem, operatorii depozitelor de stocare sau furnizorii care îndeplinesc obligațiile de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 sînt obligați să anunțe Agenția cu cel puțin 3 luni înainte despre intenția lor de a solicita suspendarea ori retragerea licenței sau cu cel puțin 3 luni înainte de expirarea valabilității licenței în cazul în care nu intenționează să o prelungească. Dacă titularii de licență menționați anunță despre intenția de a solicita suspendarea sau retragerea licenței într-un termen mai mic de 3 luni, Agenția va da curs cererii lor la expirarea termenului de 3 luni de la înregistrarea unei astfel de cereri. Întreprinderea a cărei licență a expirat și care nu a respectat prevederile privind anunțarea Agenției este obligată să presteze activitatea pentru care i s-a acordat licență pe perioada de timp stabilită prin hotărîrea Agenției, dar care nu poate depăși 3 luni. În cazul în care, din motivul inexistenței unui alt titular de licență pentru transportul,

distribuția sau stocarea gazelor naturale ori pentru furnizarea gazelor naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90, Agenția nu poate desemna alt titular de licență care să desfășoare activitatea licențiată în locul titularului a cărui licență a fost suspendată, căruia i s-a retras licența sau a cărui licență a expirat, aceasta sesizează Guvernul pentru a întreprinde măsurile necesare în vederea creării unei întreprinderi noi.

(9) Furnizorii care nu sînt specificați la alin. (8) sînt obligați să anunțe consumatorii cărora le furnizează gaze naturale și Agenția cu cel puțin 3 luni înainte despre intenția de a solicita suspendarea sau retragerea licenței ori cu cel puțin 3 luni înainte de expirarea licenței despre intenția de a nu prelungi licența.

(10) Furnizorii de gaze naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare sînt obligați să comercializeze GNCV numai la stațiile de alimentare.

Articolul 16. Reperfectarea, suspendarea și reluarea valabilității licenței

(1) Reproductarea licenței se efectuează în conformitate cu prevederile Legii nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător.

(2) Suspendarea licenței poate fi efectuată direct de Agenție, la cererea titularului de licență, prin adoptarea unei hotărîri în termen de 3 zile lucrătoare. În celelalte cazuri, licența poate fi suspendată prin hotărîrea Agenției, adoptată în baza unei hotărîri judecătorești emise în temeiul legii.

(3) În cazul în care se constată că titularul de licență nu și-a îndeplinit obligațiile, inclusiv cele prescrise de Agenție, ceea ce a condus la întreruperea furnizării gazelor naturale către consumatori pe o perioadă mai mare decît cea stabilită pentru înlăturarea cauzelor motivate, fiind pusă în pericol securitatea națională, viața și sănătatea oamenilor, sau în cazul în care acțiunile ori inacțiunile titularului de licență conduc la încălcarea ordinii publice și impun remedierea imediată a consecințelor survenite, licența poate fi suspendată de către Agenție, cu adresarea ei ulterioară în instanța de judecată. Adresarea în instanță trebuie să se facă în termen de 3 zile lucrătoare de la adoptarea de către Agenție a hotărîrii privind suspendarea licenței. În cazul nerespectării acestui termen, hotărîrea privind suspendarea licenței devine nulă de drept. Hotărîrea Agenției privind suspendarea licenței se aplică pînă la emiterea unei hotărîri judecătorești definitive și irevocabile. Concomitent, Agenția este în drept să aplice titularului de licență respectiv sancțiunea financiară stabilită la art. 113 alin. (1) lit. c).

(4) Drept temei pentru suspendarea licenței servesc:

a) cererea titularului de licență privind suspendarea licenței;

b) nerespectarea de către titularul de licență a termenului de depunere a cererii de eliberare a duplicatului licenței pierdute sau deteriorate;

c) nerespectarea de către titularul de licență a prescripțiilor privind lichidarea, în termenul stabilit de Agenție, a încălcării condițiilor de desfășurare a activității licențiate;

d) incapacitatea provizorie a titularului de licență de a desfășura genul de activitate licențiat conform prevederilor legii;

e) neefectuarea plății regulatorii în termenele stabilite în prezenta lege;

f) situația prevăzută la art. 37 alin. (8).

(5) În situațiile menționate la alin. (4) lit. b)-f), hotărîrea privind suspendarea licenței se adoptă de Agenție în termen de 3 zile lucrătoare de la data intrării în vigoare a hotărîrii judecătorești și este adusă la cunoștință titularului de licență în termen de 3 zile lucrătoare de la data adoptării. În hotărîrea Agenției privind suspendarea licenței se indică termenul concret de suspendare, care nu poate depăși 3 luni.

(6) Pentru perioada suspendării licenței pentru transportul, distribuția sau stocarea gazelor naturale, precum și pentru perioada suspendării licenței furnizorilor care asigură furnizarea gazelor naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90, Agenția desemnează un nou titular de licență în cadrul obligațiilor de serviciu public pentru desfășurarea unuia dintre genurile de activitate menționate în locul titularului căruia i-a fost suspendată licența. Întreprinderea de gaze naturale a cărei licență a fost suspendată nu va împiedica în niciun mod activitatea titularului de licență desemnat, oferindu-i toate informațiile și documentele necesare pentru desfășurarea activității.

(7) Titularul de licență este obligat să informeze în scris Agenția despre înlăturarea circumstanțelor care au condus la suspendarea licenței.

(8) Termenul de valabilitate a licenței nu se prelungește pe durata de suspendare a acesteia.

(9) Reluarea valabilității licenței se efectuează în conformitate cu Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător. În cazul în care licența a fost suspendată în temeiul prevăzut la alin. (4) lit. a) din prezentul articol, iar titularul de licență nu a depus cerere privind reluarea valabilității licenței, Agenția adoptă hotărîrea privind reluarea valabilității licenței cel târziu în ziua în care expiră termenul de suspendare a acesteia.

Articolul 17. Retragerea licenței

(1) Licența poate fi retrasă prin hotărîre judecătorească, emisă în conformitate cu legea, la cererea Agenției, cu excepția retragerii licenței conform temeiurilor prevăzute la alin. (2) lit. a) și b), care se efectuează direct de către Agenție.

(2) Drept temeiuri pentru retragerea licenței servesc:

a) cererea titularului de licență privind retragerea;

b) decizia cu privire la anularea înregistrării de stat a titularului de licență;

c) depistarea unor date neautentice în documentele prezentate Agenției în legătură cu eliberarea, prelungirea sau reperfectarea licenței;

d) constatarea faptului că titularul de licență nu întrunește condițiile stabilite pentru eliberarea și prelungirea licenței;

e) stabilirea faptului de transmitere a licenței sau a copiei de pe aceasta către o altă persoană în scopul desfășurării genului de activitate indicat în licență;

f) neînlăturarea în termen a circumstanțelor care au condus la suspendarea licenței;

g) neexecutarea repetată a prescripțiilor privind lichidarea încălcării condițiilor de desfășurare a activității licențiate, emise de Agenție;

h) incapacitatea titularului de licență de a desfășura activitatea pentru care a fost eliberată

licența.

(3) Agenția adoptă hotărârea privind retragerea licenței în termen de 5 zile lucrătoare de la înregistrarea cererii titularului de licență, de la data intrării în vigoare a hotărârii judecătorești sau de la data primirii deciziei cu privire la anularea înregistrării de stat a titularului de licență și a confirmării faptului respectiv de către organul înregistrării de stat. Hotărârea privind retragerea licenței se aduce la cunoștință titularului de licență, cu indicarea temeiurilor retragerii, în termen de 3 zile lucrătoare de la data adoptării.

(4) În cazul retragerii licenței, taxa pentru licență nu se restituie.

(5) În cazul retragerii licenței pentru transportul, distribuția sau pentru stocarea gazelor naturale, precum și în cazul retragerii licenței furnizorilor care asigură furnizarea gazelor naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90, Agenția desemnează un nou titular de licență, în cadrul obligațiilor de serviciu public, pentru desfășurarea unuia dintre genurile de activitate menționate în locul titularului căruia i-a fost retrasă licența. Întreprinderea de gaze naturale a cărei licență a fost retrasă nu va împiedica în niciun mod activitatea titularului de licență desemnat, oferindu-i toate informațiile și documentele necesare pentru desfășurarea activității.

(6) Titularul de licență căruia i-a fost retrasă licența este obligat, în termen de 10 zile lucrătoare de la data adoptării hotărârii privind retragerea licenței, să depună la Agenție licența retrasă.

(7) Titularul de licență căruia i s-a retras licența poate să depună declarația privind eliberarea unei noi licențe pentru activitatea în sectorul gazelor naturale doar după expirarea termenului de 6 luni de la data retragerii licenței anterioare.

Articolul 18. Reorganizarea întreprinderilor de gaze naturale

(1) Reorganizarea operatorului sistemului de transport, operatorului sistemului de distribuție, operatorului depozitului de stocare, inclusiv fuziunea acestuia cu alte societăți comerciale, se efectuează doar cu acordul Agenției. În acest caz, Agenția este obligată, în termen de o lună, să adopte hotărârea privind acordul sau dezacordul față de reorganizarea întreprinderii de gaze naturale respective. În cazul adoptării hotărârii privind acordul față de reorganizarea întreprinderii de gaze naturale, Agenția este în drept să modifice condițiile stipulate în licență. Din motive întemeiate, perioada de examinare a solicitării întreprinderii de gaze naturale poate fi prelungită pînă la cel mult două luni. Agenția poate solicita, după caz, opinia Consiliului Concurenței. Dacă Agenția nu adoptă în termenul stabilit hotărârea privind acordul sau dezacordul față de reorganizarea întreprinderii de gaze naturale, acordul se consideră oferit.

(2) Operatorul sistemului de transport, operatorul sistemului de distribuție și operatorul depozitului de stocare nu au dreptul să procure acțiuni ale altor titulari de licență, direct sau indirect, individual ori în comun cu persoanele sale afiliate, fără acordul Agenției. În acest caz, Agenția este obligată ca, în termen de o lună, să adopte hotărârea privind acordul sau dezacordul față de procurarea de acțiuni de către întreprinderea de gaze naturale respectivă. Din motive întemeiate, perioada de examinare a solicitării întreprinderii poate fi prelungită pînă la cel mult două luni. Agenția poate solicita, după caz, opinia Consiliului Concurenței. Dacă Agenția nu adoptă în termenul stabilit hotărârea privind acordul sau dezacordul față de procurarea de acțiuni de către întreprinderea de gaze naturale, acordul se consideră oferit.

(3) În cazurile prevăzute de Legea concurenței nr. 183 din 11 iulie 2012, reorganizarea întreprinderilor de gaze naturale se efectuează numai după notificarea Consiliului Concurenței și

după autorizarea lor de către acesta.

Capitolul IV

PRODUCEREA GAZELOR NATURALE

Articolul 19. Principiile generale de producere a gazelor naturale

(1) Construcția, exploatarea, întreținerea, majorarea capacității instalațiilor de producere și racordarea acestora la rețelele de transport sau de distribuție a gazelor naturale se efectuează în conformitate cu prezentul capitol, cu art. 61 și 62 din prezenta lege, cu Legea nr. 116 din 18 mai 2012 privind securitatea industrială a obiectelor industriale periculoase și cu Regulamentul privind racordarea.

(2) Construcția și exploatarea instalațiilor de producere se efectuează doar cu condiția atribuirii de către Guvern a dreptului de folosință a sectoarelor de subsol pentru extragerea gazelor naturale. Ulterior, beneficiarul este obligat să obțină de la autoritățile administrației publice locale autorizația de construire în conformitate cu Legea privind autorizarea executării lucrărilor de construcție.

(3) Pentru desfășurarea activității de producere a gazelor naturale, producătorul este obligat să obțină de la Agenție licență pentru producerea gazelor naturale, în conformitate cu art. 12-14.

(4) Producătorul participă la piața gazelor naturale dacă respectă cerințele tehnice de racordare la rețeaua de gaze naturale, iar calitatea gazelor naturale livrate corespunde parametrilor de calitate stabiliți.

(5) Producătorul este în drept să vândă gazele naturale produse pe piața gazelor naturale cu respectarea condițiilor stabilite în prezenta lege. Producătorul este în drept să vândă gaze naturale pe piața angro a gazelor naturale în baza licenței pentru producerea gazelor naturale, iar pe piața cu amănuntul a gazelor naturale - cu condiția obținerii și a licenței pentru furnizarea gazelor naturale.

(6) Producătorul trebuie să fie independent, din punct de vedere legal, de orice întreprindere care desfășoară activitatea de transport, de distribuție sau de stocare a gazelor naturale. El nu poate deține licența pentru transportul, distribuția sau pentru stocarea gazelor naturale.

Articolul 20. Obligațiile producătorului

(1) Producătorul este obligat:

a) să își desfășoare activitatea în conformitate cu prezenta lege, cu respectarea condițiilor licenței, a Regulamentului privind rețelele de gaze naturale și Regulilor pieței gazelor naturale;

b) să instaleze și să utilizeze echipamente de măsurare care permit măsurarea gazelor naturale livrate în rețelele de gaze naturale în conformitate cu prevederile art. 69 din prezenta lege și ale Regulamentului privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale;

c) să exploateze și să întrețină instalațiile de producere astfel încât să asigure funcționarea sigură și continuă a acestora;

d) să respecte cerințele privind protecția mediului și să promoveze eficiența energetică;

e) să respecte Regulile pieței gazelor naturale și să nu denatureze concurența pe piața gazelor

naturale;

f) să echipeze, să exploateze, să întrețină și să modernizeze instalațiile de producere, să majoreze capacitatea acestora, precum și a instalațiilor conexe utilizate pentru livrarea gazelor naturale în rețelele de gaze naturale, în condițiile stabilite în prezentul capitol și în documentele normativ-tehnice aprobate de Guvern în conformitate cu art. 4 alin. (1) lit. m);

g) să pună la dispoziția operatorului sistemului de transport sau a operatorului sistemului de distribuție datele necesare pentru exploatarea rețelelor de gaze naturale și pentru gestionarea sistemului de gaze naturale;

h) să acorde acces personalului operatorului sistemului de transport și personalului operatorului sistemului de distribuție la echipamentele și la instalațiile sale de producere, care sînt utilizate pentru măsurarea și livrarea gazelor naturale în rețelele de gaze naturale;

i) să asigure accesul la rețelele de gazoducte în amonte în conformitate cu art. 57;

j) să prezinte Agenției rapoarte cu privire la activitatea desfășurată, precum și orice alte informații solicitate în conformitate cu prezenta lege și potrivit condițiilor licenței.

(2) Producătorul este obligat să elaboreze și să publice pe pagina sa electronică planul anual de măsuri ce urmează a fi întreprinse pentru sporirea eficienței energetice, raportul privind rezultatele obținute în legătură cu realizarea măsurilor respective, precum și raportul cu privire la activitatea desfășurată în anul precedent.

(3) Producătorul îndeplinește și alte obligații stabilite în prezenta lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

Articolul 21. Drepturile producătorului

(1) Producătorul are următoarele drepturi:

a) să producă gaze naturale în instalațiile de producere, cu respectarea parametrilor de calitate, a prevederilor menite să asigure protecția mediului și a cerințelor de securitate prevăzute de lege;

b) să aibă acces la rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale, în mod nediscriminatoriu, în condițiile prezentei legi;

c) să vîndă gazele naturale produse pe piața angro a gazelor naturale;

d) să vîndă gazele naturale produse pe piața cu amănuntul a gazelor naturale.

(2) Producătorul are și alte drepturi stabilite în prezenta lege și în actele normative în domeniu, inclusiv în actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

Capitolul V

TRANSPORTUL GAZELOR NATURALE

Articolul 22. Operatorul sistemului de transport

(1) Transportul gazelor naturale se efectuează de operatorul sistemului de transport în baza licenței pentru transportul gazelor naturale, eliberată de Agenție în condițiile legii.

(2) Operatorul sistemului de transport este organizat în calitate de întreprindere de gaze naturale specializată și independentă, cu statut de persoană juridică, certificată conform art. 36.

(3) La executarea funcțiilor și a obligațiilor sale, operatorul sistemului de transport este independent de orice întreprindere care desfășoară activitatea de producere, de distribuție, de stocare sau de furnizare a gazelor naturale și nu poate deține licența pentru producerea, distribuția, stocarea sau furnizarea gazelor naturale, cu excepția situației prevăzute la art. 50.

(4) Independența operatorului sistemului de transport se asigură prin punerea în aplicare și prin respectarea termenelor și a condițiilor privind separarea operatorului sistemului de transport stabilite la art. 23.

Articolul 23. Separarea operatorului sistemului de transport

(1) În cazul în care rețelele de transport al gazelor naturale aparțin unei întreprinderi de gaze naturale integrate pe verticală, operatorul sistemului de transport trebuie să fie independent, cel puțin din punct de vedere funcțional, decizional și al formei juridice de organizare, față de alte activități care nu au legătură cu transportul gazelor naturale.

(2) Independența operatorului sistemului de transport se asigură prin aplicarea unuia dintre următoarele modele:

a) modelul separării proprietății, în condițiile stabilite la art. 25;

b) modelul operatorului de sistem independent, în condițiile stabilite la art. 26-28;

c) modelul operatorului de transport independent, în condițiile stabilite la art. 29-35.

(3) Până la separarea efectivă, în conformitate cu exigențele stabilite la alin. (2) din prezentul articol, operatorul sistemului de transport este obligat să implementeze și să respecte principiile stabilite la alin. (1) din prezentul articol prin aplicarea prevederilor art. 24.

(4) Întreprinderile de gaze naturale care au luat deja măsuri aferente separării contabile, funcționale sau legale, ce asigură o independență mai mare a operatorului sistemului de transport în cadrul întreprinderii de gaze naturale integrate, nu pot anula aceste măsuri sau măsurile întreprinse pentru separarea operatorului sistemului de transport.

(5) În conformitate cu prevederile prezentei legi, Agenția urmează să asigure implementarea și respectarea de către operatorul sistemului de transport a principiilor privind separarea și independența acestuia.

Articolul 24. Separarea legală și funcțională a operatorului sistemului

de transport

(1) Pentru a asigura independența operatorului sistemului de transport, în conformitate cu art. 23 alin. (1), urmează să fie respectate următoarele condiții minime:

a) persoanele cu funcții de conducere ale operatorului sistemului de transport să nu facă parte din structurile întreprinderii de gaze naturale integrate care răspunde, direct sau indirect, de îndeplinirea cotidiană a activităților de producere, de distribuție și/sau de furnizare a gazelor naturale;

b) să fie întreprinse măsurile necesare pentru a garanta că interesele profesionale ale persoanelor cu funcții de conducere ale operatorului sistemului de transport sînt luate în considerare astfel încît să se asigure faptul că acestea au posibilitatea de a acționa independent;

c) operatorul sistemului de transport să dispună de suficiente drepturi de luare a deciziilor, independent de întreprinderea de gaze naturale integrată, cu privire la exploatarea, întreținerea și dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale;

d) operatorul sistemului de transport să elaboreze și să implementeze un program de conformitate, cu respectarea principiilor și a obligațiilor stabilite la art. 34, inclusiv a obligațiilor privind raportarea și monitorizarea îndeplinirii programului de conformitate.

(2) Implementarea principiului stabilit la alin. (1) lit. c) nu trebuie să împiedice existența unor mecanisme de coordonare adecvate care să asigure că sînt protejate drepturile întreprinderii dominante de supraveghere economică și cele de supraveghere a gestionării rentabilității activelor operatorului sistemului de transport întreprindere dependentă. În special, aceasta permite întreprinderii dominante să aprobe planul financiar anual al operatorului sistemului de transport sau orice alt document echivalent, precum și să stabilească plafonul maxim de îndatorare a operatorului sistemului de transport întreprindere dependentă.

(3) Se interzice întreprinderii dominante să dea instrucțiuni operatorului sistemului de transport întreprindere dependentă cu privire la activitatea sa zilnică, cu privire la deciziile aferente modernizării și dezvoltării rețelelor de transport al gazelor naturale, care nu depășesc limitele stabilite în planul financiar aprobat sau în orice alt document echivalent.

Articolul 25. Separarea proprietății operatorului sistemului de transport

(1) Întreprinderea de gaze naturale care deține cu titlu de proprietate și exploatează rețelele de transport al gazelor naturale își desfășoară activitatea în calitate de operator al sistemului de transport cu respectarea condițiilor licenței pentru transportul gazelor naturale.

(2) Pentru a asigura independența operatorului sistemului de transport, aceeași persoană sau aceleași persoane nu sînt în drept:

a) să exercite, direct sau indirect, controlul asupra unei întreprinderi care desfășoară una din activitățile de producere sau de furnizare și să exercite, direct sau indirect, controlul sau să exercite vreun drept asupra operatorului sistemului de transport sau în legătură cu o rețea de transport;

b) să exercite, direct sau indirect, controlul asupra operatorului sistemului de transport sau în legătură cu o rețea de transport și să exercite, direct sau indirect, controlul sau să exercite vreun drept asupra unei întreprinderi care desfășoară una din activitățile de producere sau de furnizare;

c) să numească membri în consiliul de supraveghere, în consiliul de administrație sau în alte organe care reprezintă întreprinderea din punct de vedere juridic, în cazul operatorului sistemului de transport sau în cazul rețelei de transport, și să exercite, direct sau indirect, controlul sau să exercite vreun drept asupra unei întreprinderi care desfășoară una din activitățile de producere sau de furnizare;

d) să fie membru/membri în consiliul de supraveghere, în consiliul de administrație sau în alte organe care reprezintă întreprinderea din punct de vedere juridic, atît în cazul unei întreprinderi care desfășoară una din activitățile de producere sau de furnizare, cît și în cazul operatorului sistemului de transport sau al unei rețele de transport.

(3) Drepturile menționate la alin. (2) lit. a)-c) cuprind, în special:

a) competența de a exercita drepturi de vot;

b) competența de a numi membri în consiliul de supraveghere, în consiliul de administrație sau în alte organe care reprezintă întreprinderea din punct de vedere juridic;

c) deținerea unei cote majoritare.

(4) Obligația prevăzută la art. 23 alin. (1) se consideră îndeplinită în cazul în care două sau mai multe întreprinderi ce dețin rețele de transport au creat o asociație în participațiune care exercită în două sau mai multe țări părți ale Comunității Energetice rolul de operator al sistemului de transport în raport cu rețelele de transport în cauză. Nicio altă întreprindere nu poate lua parte la asociația în participațiune decât dacă a fost desemnată ca operator de sistem independent sau ca operator de transport independent în urma îndeplinirii cerințelor corespunzătoare privind separarea și dacă a fost certificată în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în prezenta lege.

(5) În cazul în care persoana sau persoanele menționate la alin. (2) reprezintă un organ central de specialitate al administrației publice, două organe centrale de specialitate ale administrației publice separate, care exercită controlul asupra operatorului sistemului de transport sau asupra unei rețele de transport, pe de o parte, și asupra unei întreprinderi care desfășoară una din activitățile de producere sau de furnizare, pe de altă parte, nu se consideră a fi aceeași persoană sau aceleași persoane.

(6) Se interzice operatorului sistemului de transport care face parte dintr-o întreprindere de gaze naturale integrată pe verticală să transmită informația ce constituie secret comercial, deținută de operatorul sistemului de transport și/sau de personalul său, întreprinderii care desfășoară una din activitățile de producere sau de furnizare.

(7) În sensul prezentului articol, noțiunea de „întreprindere care desfășoară una din activitățile de producere sau de furnizare” include noțiunea de „întreprindere care desfășoară una din activitățile de producere sau de furnizare” în sensul Legii nr. 107 din 27 mai 2016 cu privire la energia electrică, iar termenii „operatorul sistemului de transport” și „rețea de transport” vizează și noțiunea de „operator al sistemului de transport ” și de „rețea de transport” cu semnificația prevăzută în legea menționată.

Articolul 26. Operatorul de sistem independent

(1) Prin derogare de la art. 25, la solicitarea proprietarului rețelelor de transport al gazelor naturale, Agenția este în drept să desemneze un operator de sistem independent dacă rețelele de transport al gazelor naturale au aparținut unei întreprinderi de gaze naturale integrate pe verticală.

(2) O întreprindere propusă pentru a fi desemnată ca operator de sistem independent (în continuare – operator candidat) poate fi desemnată de Agenție ca operator de sistem independent în cazul în care sînt întrunite cumulativ următoarele condiții:

a) operatorul candidat demonstrează că îndeplinește condițiile stabilite la art. 25 alin. (2);

b) operatorul candidat demonstrează că dispune de resurse financiare, tehnice, fizice și umane necesare pentru îndeplinirea funcțiilor și a obligațiilor stabilite în prezenta lege pentru operatorul sistemului de transport, în special la art. 39;

c) operatorul candidat și-a asumat obligația de a executa planurile de dezvoltare a rețelelor de

transport al gazelor naturale pentru 10 ani, a căror realizare este monitorizată de Agenție;

d) proprietarul rețelelor de transport al gazelor naturale demonstrează că dispune de capacitatea necesară pentru a îndeplini obligațiile prevăzute la art. 27 alin. (3). În acest sens, acesta trebuie să prezinte copiile de pe toate contractele/antecontractele încheiate cu operatorul candidat și cu orice altă entitate relevantă;

e) operatorul candidat demonstrează că dispune de capacitatea necesară pentru a îndeplini obligațiile privind acordarea accesului la rețelele de transport al gazelor naturale și privind colaborarea cu operatorii sistemelor de transport la nivel european și regional.

Articolul 27. Obligațiile operatorului de sistem independent și ale

proprietarului rețelelor de transport al gazelor naturale

(1) Întreprinderea de gaze naturale care a îndeplinit condițiile stabilite la art. 26 și care a fost desemnată operator de sistem independent are următoarele obligații:

a) să acorde și să gestioneze accesul terților la rețelele de transport al gazelor naturale, inclusiv să colecteze tarifele de racordare, tarifele pentru prestarea serviciului de transport și alte plăți pentru serviciile prestate în calitate de operator al sistemului de transport;

b) să exploateze, să întrețină, să modernizeze și să dezvolte rețelele de transport al gazelor naturale, să asigure capacitatea pe termen lung a rețelelor de transport al gazelor naturale pentru a acoperi cereri rezonabile privind transportul gazelor naturale, elaborând și executând planurile de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale pentru 10 ani și planurile anuale de investiții. La modernizarea și la dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale, operatorul de sistem independent este responsabil de planificarea, construcția și darea în exploatare a infrastructurii noi. În acest sens, operatorul de sistem independent urmează să îndeplinească funcțiile și obligațiile stabilite la art. 39.

(2) Proprietarul rețelelor de transport al gazelor naturale nu poate îndeplini funcțiile privind acordarea și gestionarea accesului terților la rețelele de transport al gazelor naturale pe care le deține cu titlu de proprietate și nici cele privind elaborarea și executarea planurilor de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale și a planurilor de investiții.

(3) În cazul în care a fost desemnat un operator de sistem independent, proprietarul rețelelor de transport al gazelor naturale are următoarele obligații:

a) să coopereze cu operatorul de sistem independent și să-i acorde suportul necesar pentru îndeplinirea funcțiilor și a obligațiilor stabilite prin prezenta lege, precum și să îi ofere informațiile necesare în acest sens;

b) să finanțeze investițiile asupra cărora a decis operatorul de sistem independent și care au fost aprobate de către Agenție sau să își exprime consimțământul pentru finanțare din partea oricărei părți interesate, inclusiv din partea operatorului de sistem independent. Toate aranjamentele financiare relevante necesită aprobare din partea Agenției. Înainte de aprobare, Agenția urmează să se consulte cu proprietarul rețelelor de transport al gazelor naturale, precum și cu alte părți interesate;

c) să își asume răspunderea în legătură cu activele rețelelor de transport al gazelor naturale, cu excepția răspunderii aferente funcțiilor și obligațiilor operatorului de sistem independent;

d) să ofere garanții, în caz de necesitate, pentru a facilita finanțarea dezvoltării rețelelor de transport al gazelor naturale, cu excepția investițiilor pentru care și-a dat acordul să fie finanțate de către orice parte interesată, inclusiv de către operatorul de sistem independent, în conformitate cu lit. b).

Articolul 28. Separarea proprietarului rețelelor de transport al gazelor

naturale

(1) Dacă după îndeplinirea condițiilor stabilite la art. 26 a fost desemnat un operator de sistem independent, proprietarul rețelelor de transport al gazelor naturale care este parte a unei întreprinderi de gaze naturale integrate pe verticală trebuie să fie independent, cel puțin din punct de vedere funcțional, decizional și al formei juridice de organizare, față de alte activități care nu sînt legate de transportul, distribuția sau stocarea gazelor naturale.

(2) Pentru a asigura independența proprietarului rețelelor de transport al gazelor naturale, în conformitate cu alin. (1), urmează să fie respectate următoarele condiții minime:

a) persoanele cu funcții de conducere ale proprietarului rețelelor de transport al gazelor naturale să nu participe în structurile întreprinderii de gaze naturale integrate care este responsabilă, direct sau indirect, de îndeplinirea zilnică a activităților de producere sau de furnizare a gazelor naturale;

b) să fie întreprinse măsurile necesare pentru a garanta că interesele profesionale ale persoanelor cu funcții de conducere ale proprietarului rețelelor de transport al gazelor naturale sînt luate în considerare astfel încît să se asigure faptul că au posibilitatea de a acționa independent;

c) proprietarul rețelelor de transport al gazelor naturale să elaboreze un program de conformitate care să conțină măsurile întreprinse pentru a garanta excluderea de comportament și de practici discriminatorii, precum și pentru a asigura monitorizarea corespunzătoare a acestui program. Programul de conformitate trebuie să conțină, de asemenea, informații cu privire la obligațiile specifice impuse angajaților proprietarului rețelelor de transport al gazelor naturale pentru realizarea obiectivelor respective. Persoana sau organul care răspunde de monitorizarea programului de conformitate își desfășoară activitatea în conformitate cu art. 34 și 35 și prezintă Agenției un raport anual în care să fie menționate măsurile întreprinse pentru realizarea programului de conformitate. Raportul respectiv se publică pe pagina electronică a proprietarului rețelelor de transport al gazelor naturale.

Articolul 29. Operatorul de transport independent

(1) Prin derogare de la art. 25, la solicitarea proprietarului rețelelor de transport al gazelor naturale, Agenția este în drept să desemneze un operator de transport independent dacă rețelele de transport al gazelor naturale au aparținut unei întreprinderi de gaze naturale integrate pe verticală.

(2) Operatorul de transport independent este obligat să îndeplinească funcțiile și obligațiile stabilite la art. 39, precum și cerințele stipulate la art. 30-35.

Articolul 30. Activele, echipamentul, personalul și identitatea operatorului

de transport independent

(1) Operatorul de transport independent trebuie să dispună de toate resursele financiare, tehnice, fizice și umane necesare pentru îndeplinirea funcțiilor și a obligațiilor care îi revin în

conformitate cu prezenta lege în legătură cu desfășurarea activității de transport al gazelor naturale, în special:

a) activele necesare pentru desfășurarea activității de transport al gazelor naturale, inclusiv rețelele de transport al gazelor naturale, trebuie să se afle în proprietatea operatorului de transport independent;

b) personalul necesar pentru desfășurarea activității de transport al gazelor naturale, inclusiv pentru îndeplinirea tuturor sarcinilor din cadrul întreprinderii, trebuie să fie angajat de operatorul de transport independent;

c) este interzisă transmiterea de personal și prestarea de servicii de către și către orice parte a întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală. Un operator de transport independent este în drept să furnizeze servicii întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală dacă:

- prin prestarea serviciilor nu sînt discriminați utilizatorii de sistem, serviciile sînt disponibile tuturor utilizatorilor de sistem în aceleași condiții și nu restrîng, denaturează sau împiedică concurența la nivelul producerii sau al furnizării gazelor naturale;

- termenele și condițiile de prestare a serviciilor respective sînt aprobate de Agenție;

d) fără a aduce atingere funcțiilor organului de supraveghere al operatorului de transport independent, stabilite la art. 33, întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală trebuie să pună la dispoziția operatorului de transport independent, în timp util, resurse financiare necesare pentru dezvoltarea de noi rețele de transport al gazelor naturale sau pentru modernizarea rețelelor de transport al gazelor naturale existente, în baza unei cereri corespunzătoare din partea operatorului de transport independent.

(2) Pe lîngă funcțiile și obligațiile stabilite la art. 39, la desfășurarea activității de transport al gazelor naturale, operatorul de transport independent este obligat să îndeplinească cel puțin următoarele sarcini:

a) să reprezinte propriile interese în raport cu terții și cu Agenția;

b) să acorde și să gestioneze accesul terților fără a face discriminare între utilizatorii de sistem sau între categoriile de utilizatori de sistem;

c) să colecteze tarifele de racordare, tarifele pentru prestarea serviciului de transport și alte plăți pentru serviciile prestate în calitate de operator al sistemului de transport;

d) să exploateze, să întrețină, să modernizeze și să dezvolte rețelele de transport al gazelor naturale sigure, fiabile și eficiente din punct de vedere economic;

e) să asigure planificarea investițiilor care să garanteze capacitatea pe termen lung a rețelelor de transport al gazelor naturale de a satisface cererile rezonabile și să garanteze securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

f) să instituie asociații în participațiune corespunzătoare, inclusiv cu unul sau cu mai mulți operatori ai sistemelor de transport, cu operatori de piață și cu alți actori relevanți, pentru crearea și dezvoltarea de piețe regionale sau pentru facilitarea procesului de liberalizare;

g) să asigure realizarea, în cadrul întreprinderii, a tuturor serviciilor necesare pentru funcționarea acesteia, inclusiv a celor juridice, de contabilitate și a serviciilor informatice.

(3) Operatorul de transport independent urmează a fi organizat sub forma juridică de întreprindere de stat, de societate pe acțiuni sau de societate cu răspundere limitată.

(4) Se interzice operatorului de transport independent să creeze, utilizând identitatea sa corporativă, mijloacele de comunicare, imaginea de marcă sau spațiul său, confuzii cu privire la independența sa în raport cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală sau cu oricare întreprindere din cadrul acesteia.

(5) Se interzice operatorului de transport independent să utilizeze aceleași sisteme sau echipamente informatice, spații fizice și sisteme de acces securizat în comun cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală sau cu oricare întreprindere din cadrul acesteia sau să implice aceiași consultanți sau contractanți externi pentru sistemele sau echipamentele informatice și pentru sistemele de acces securizat.

(6) Persoana care efectuează auditul rezultatelor economico-financiare ale întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală sau ale oricărei alte întreprinderi din cadrul acesteia nu este în drept să efectueze auditul rezultatelor economico-financiare ale operatorului de transport independent.

Articolul 31. Independența operatorului de transport independent

(1) Fără a aduce atingere funcțiilor organului de supraveghere al operatorului de transport independent, stabilite la art. 33, operatorul de transport independent dispune de împuterniciri precum:

a) dreptul efectiv de a lua decizii, independent de întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, în ceea ce privește activele necesare pentru exploatarea, întreținerea, modernizarea și dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale;

b) dreptul de a obține finanțare pe piețele de capital, în special prin împrumuturi și prin aport de capital.

(2) La desfășurarea activității sale, operatorul de transport independent acționează astfel încât să se asigure că dispune de resursele necesare pentru îndeplinirea funcțiilor și a obligațiilor sale în mod corespunzător și eficient, inclusiv pentru dezvoltarea și menținerea unor rețele de transport al gazelor naturale sigure, fiabile și eficiente din punct de vedere economic.

(3) Întreprinderile din cadrul întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală care desfășoară activități de producere a gazelor naturale sau de furnizare a gazelor naturale nu pot deține, direct sau indirect, acțiuni ale operatorului de transport independent. Operatorul de transport independent nu este în drept să dețină, direct sau indirect, acțiuni la nicio întreprindere din cadrul întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală care desfășoară activități de producere a gazelor naturale sau de furnizare a gazelor naturale și nici să primească dividende sau alte beneficii financiare de la întreprinderea în cauză.

(4) Structura generală de conducere și statutul operatorului de transport independent trebuie să asigure independența efectivă a acestuia în conformitate cu prevederile art. 30-33. Întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală nu este în drept să influențeze, direct sau indirect, comportamentul concurențial al operatorului de transport independent în legătură cu activitățile zilnice ale acestuia, în raport cu activitatea de exploatare, de întreținere, de modernizare și de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale, și nici în legătură cu activitățile necesare pentru elaborarea și executarea planurilor de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale pentru 10 ani și a planurilor de investiții, cu respectarea termenelor și a condițiilor stabilite

în prezenta lege.

(5) La îndeplinirea funcțiilor și a obligațiilor sale în conformitate cu prevederile prezentei legi, operatorul de transport independent nu este în drept să facă discriminare între persoanele fizice sau juridice ori să restrângă, să denatureze sau să împiedice concurența la nivelul activităților de producere a gazelor naturale sau de furnizare a gazelor naturale.

(6) Orice relații comerciale și financiare între întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală și operatorul de transport independent, inclusiv împrumuturile acordate de operatorul de transport independent întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală, se stabilesc cu respectarea condițiilor de piață. Operatorul de transport independent este obligat să păstreze informații detaliate cu privire la relațiile comerciale și financiare de acest gen și, la solicitare, să le prezinte Agenției.

(7) Operatorul de transport independent este obligat să prezinte Agenției, pentru aprobare, toate acordurile comerciale și financiare încheiate cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală.

(8) Operatorul de transport independent este obligat să informeze Agenția cu privire la resursele financiare, menționate la art. 30 alin. (1) lit. d), disponibile pentru dezvoltarea unor noi rețele de transport al gazelor naturale sau a rețelelor de transport al gazelor naturale existente.

(9) Se interzice întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală să întreprindă orice acțiune care ar împiedica sau ar prejudicia realizarea de către operatorul de transport independent a funcțiilor și a obligațiilor stabilite la art. 30-33, precum și să solicite ca operatorul de transport independent să-i ceară acordul pentru îndeplinirea acestor funcții și obligații.

Articolul 32. Independența personalului și a conducerii operatorului

de transport independent

(1) Deciziile privind numirea, prelungirea mandatului, condițiile de lucru, inclusiv remunerarea, precum și deciziile privind încetarea mandatului persoanelor cu funcții de conducere și/sau al membrilor organelor de administrare ale operatorului de transport independent se adoptă de către organul de supraveghere al operatorului de transport independent, numit în conformitate cu art. 33.

(2) Operatorul de transport independent este obligat să notifice Agenția cu privire la identitatea și condițiile care reglementează termenul, cu privire la durata și încheierea mandatului persoanelor desemnate de către organul de supraveghere al operatorului de transport independent în calitate de persoane cu funcții de conducere și/sau de membri ai organelor de administrare ale operatorului de transport independent, pentru prima dată sau în cadrul reînnoirii mandatului, precum și să comunice Agenției argumentele care justifică orice propunere de decizie privind încheierea mandatului unei persoane cu funcție de conducere și/sau a unui membru al organelor de administrare.

(3) Deciziile luate în conformitate cu alin. (1), precum și propunerile formulate potrivit alin. (2) vor avea caracter obligatoriu doar în cazul în care Agenția nu le-a contestat în decursul a 3 săptămâni de la data notificării.

(4) Agenția este în drept să conteste deciziile și propunerile menționate în alin. (1) și (2) în cazul:

a) existenței unor dubii rezonabile privind independența profesională a unei persoane nominalizate pentru a îndeplini o funcție de conducere și/sau în calitate de membru al organelor de administrare;

b) încheierii anticipate a unui mandat, dacă există îndoieli întemeiate cu privire la justificarea acestui fapt.

(5) Nu poate fi numit în calitate de persoană cu funcție de conducere și/sau de membru al organelor de administrare ale operatorului de transport independent candidatul care, în perioada de 3 ani premergători numirii, a deținut o funcție sau a avut vreo responsabilitate profesională ori a avut un interes sau a fost în relații de afaceri, de ordin direct sau indirect, cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, cu vreo întreprindere a acesteia, cu acționarii majoritari sau cu fondatorii acesteia, cu excepția operatorului de transport independent.

(6) Persoanele cu funcții de conducere și/sau membrii organelor de administrare, precum și angajații operatorului de transport independent nu pot deține nicio funcție sau nu pot avea nicio responsabilitate profesională, nu pot avea niciun interes sau nu pot fi în relații de afaceri, de ordin direct sau indirect, cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, cu vreo întreprindere a acesteia, cu acționarii majoritari sau cu fondatorii acesteia.

(7) Persoanele cu funcții de conducere și/sau membrii organelor de administrare, precum și angajații operatorului de transport independent nu pot avea niciun interes și nu pot primi, în mod direct sau indirect, beneficii, inclusiv beneficii financiare, de la întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, de la o întreprindere a acesteia, de la acționarii majoritari sau de la fondatorii acesteia, cu excepția operatorului de transport independent. Remunerarea acestora nu poate depinde de activitățile sau de rezultatele întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală, cu excepția celor ale operatorului de transport independent.

(8) În caz de încheiere anticipată a mandatelor lor, persoanele cu funcții de conducere și/sau membrii organelor de administrare ale operatorului de transport independent trebuie să dispună de căi efective de atac la Agenție.

(9) Timp de 4 ani după încetarea mandatului deținut în cadrul operatorului de transport independent, persoanele cu funcții de conducere și/sau membrii organelor de administrare ale acestuia nu pot deține nicio funcție sau nu pot avea nicio responsabilitate profesională, nu pot avea niciun interes sau nu pot fi în relații de afaceri, în mod direct sau indirect, cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, cu vreo întreprindere a acesteia, cu acționarii majoritari sau cu fondatorii acesteia, cu excepția operatorului de transport independent.

(10) Exigențele stabilite la alin. (5) se aplică majorității persoanelor cu funcții de conducere și/sau membrilor organelor de administrare ale unui operator de transport independent.

(11) Persoanele cu funcții de conducere și/sau membrii organelor de administrare ale operatorului de transport independent care nu sînt vizați de prevederile alin. (5) nu trebuie să fi desfășurat nicio activitate de conducere sau vreo altă activitate relevantă în cadrul întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală pentru o perioadă de cel puțin 6 luni înaintea numirii acestora.

(12) Prevederile alin. (6)–(9) se aplică tuturor persoanelor cu funcții executive și de conducere, precum și celor care sînt direct subordonate acestora, cu privire la chestiuni legate de exploatarea, întreținerea, modernizarea sau dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale.

Articolul 33. Organul de supraveghere al operatorului de transport

independent

(1) Operatorul de transport independent trebuie să dispună de un organ de supraveghere responsabil de luarea deciziilor susceptibile de a avea un impact major asupra valorii activelor acționarilor din cadrul operatorului de transport independent, în special a deciziilor privind aprobarea planurilor financiare anuale și pe termen lung, a nivelului de îndatorare a operatorului de transport independent și a mărimii dividendelor distribuite acționarilor.

(2) Organul de supraveghere al operatorului de transport independent nu poate lua decizii legate de activitățile curente ale operatorului de transport independent și cu privire la exploatarea rețelelor de transport al gazelor naturale, precum și decizii cu privire la activitățile întreprinse pentru elaborarea planurilor de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale pentru 10 ani, întocmite în conformitate cu art. 42.

(3) Organul de supraveghere al operatorului de transport independent este compus din membri care reprezintă întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, din membri care reprezintă acționarii terți și din membri care reprezintă alte părți interesate, precum angajații operatorului de transport independent.

(4) Prevederile art. 32 alin. (2) și (5)-(9) se aplică cel puțin unei jumătăți a membrilor organului de supraveghere al operatorului de transport independent minus unul.

(5) Prevederile art. 32 alin. (4) lit. b) se aplică tuturor membrilor organului de supraveghere al operatorului de transport independent.

Articolul 34. Programul de conformitate și agentul de conformitate

(1) Operatorul sistemului de transport este obligat să elaboreze un program de conformitate care să conțină măsurile întreprinse pentru a garanta excluderea de comportament și de practici discriminatorii, precum și pentru a asigura monitorizarea corespunzătoare a respectării acestui program. Programul de conformitate trebuie să conțină, de asemenea, informații cu privire la obligațiile specifice impuse angajaților operatorului sistemului de transport pentru realizarea obiectivelor respective. Programul de conformitate se supune spre aprobare Agenției. Monitorizarea respectării de către operatorul sistemului de transport a programului de conformitate se asigură de către un agent de conformitate, care nu suplinește funcțiile Agenției privind monitorizarea, stabilite prin prezenta lege.

(2) Persoana fizică sau juridică care urmează să exercite funcțiile agentului de conformitate se propune spre aprobare Agenției de către operatorul sistemului de transport. Concomitent, operatorul sistemului de transport prezintă Agenției proiectul contractului ce urmează a fi încheiat de acesta cu agentul de conformitate și care trebuie să conțină inclusiv prevederile referitoare la începerea, durata și încetarea contractului, condițiile de salarizare, drepturile și obligațiile de bază, la alte drepturi și obligații.

(3) Agentul de conformitate trebuie să fie independent în toate acțiunile sale în raport cu operatorul sistemului de transport.

(4) Pentru a asigura independența agentului de conformitate trebuie întrunite următoarele condiții:

a) agentul de conformitate nu poate deține nicio funcție sau nu poate avea nicio responsabilitate profesională, nu poate avea niciun interes sau nu poate fi în relație de afaceri, de ordin direct sau indirect, cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, cu vreo

întreprindere a acesteia, cu acționarii majoritari sau cu fondatorii acesteia, cu excepția operatorului sistemului de transport;

b) cu cel puțin 3 ani pînă la data desemnării, agentul de conformitate nu poate deține nicio funcție sau nu poate avea nicio responsabilitate profesională, nu poate avea niciun interes sau nu poate fi în relație de afaceri, de ordin direct sau indirect, cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, cu vreo întreprindere a acesteia, cu acționarii majoritari sau cu fondatorii acesteia, cu excepția operatorului sistemului de transport;

c) timp de 4 ani după încetarea mandatului deținut în cadrul operatorului sistemului de transport, agentul de conformitate nu poate deține nicio funcție sau nu poate avea nicio responsabilitate profesională, nu poate avea niciun interes sau nu poate fi în relație de afaceri, de ordin direct sau indirect, cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, cu vreo întreprindere a acesteia, cu acționarii majoritari sau cu fondatorii acesteia, cu excepția operatorului sistemului de transport;

d) agentul de conformitate nu poate avea niciun interes și nu poate primi, în mod direct sau indirect, beneficii financiare de la întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, de la o întreprindere a acesteia, de la acționarii majoritari sau de la fondatorii acesteia, cu excepția operatorului sistemului de transport.

(5) Agenția examinează propunerea parvenită în conformitate cu alin. (2) în termen de o lună de la data primirii. Agenția este în drept să respingă persoana propusă în calitate de agent de conformitate din motive de lipsă de independență sau de capacitate profesională. La examinarea proiectului contractului ce urmează a fi încheiat între operatorul sistemului de transport și agentul de conformitate, Agenția este în drept să solicite operatorului sistemului de transport să modifice prevederile contractului respectiv dacă acestea afectează independența agentului de conformitate.

(6) După ce a încheiat contractul corespunzător cu agentul de conformitate, operatorul sistemului de transport este în drept să modifice condițiile contractuale sau să desfacă acest contract numai dacă a obținut, în prealabil, acordul Agenției în acest sens. La solicitarea Agenției, operatorul sistemului de transport este obligat să desfacă contractul cu agentul de conformitate din motive de lipsă de independență sau de capacitate profesională. Agenția examinează solicitarea operatorului sistemului de transport în legătură cu modificarea sau desfacerea contractului cu agentul de conformitate în termen de cel mult o lună.

(7) Pe durata mandatului său, agentul de conformitate nu poate deține o altă funcție, nu poate avea o altă responsabilitate profesională sau un interes, direct sau indirect, în raport cu nicio parte a întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală, cu acționarii majoritari sau cu fondatorii acesteia.

(8) Operatorul sistemului de transport trebuie să creeze agentului de conformitate toate condițiile necesare pentru desfășurarea activității/asigurarea independenței acestuia, inclusiv prin punerea la dispoziție a tuturor resurselor necesare pentru îndeplinirea funcțiilor sale.

Articolul 35. Funcțiile și obligațiile agentului de conformitate

(1) Agentul de conformitate are următoarele funcții:

a) monitorizează implementarea programului de conformitate;

b) anual, în termen de pînă la 31 martie, elaborează un raport care să conțină măsurile întreprinse de operatorul sistemului de transport în legătură cu îndeplinirea programului de

conformitate și prezintă raportul respectiv Agenției. Raportul privind măsurile întreprinse de operatorul sistemului de transport în legătură cu îndeplinirea programului de conformitate se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de transport;

c) raportează persoanelor cu funcții de conducere și/sau organului de supraveghere al operatorului sistemului de transport referitor la respectarea programului de conformitate și la punerea în aplicare a acestuia, formulează recomandări în acest sens;

d) notifică Agenția cu privire la orice încălcare gravă în legătură cu punerea în aplicare a programului de conformitate, în termen de 7 zile calendaristice din ziua în care a aflat despre încălcarea respectivă;

e) raportează Agenției cu privire la orice relații comerciale sau financiare dintre operatorul sistemului de transport și întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală.

(2) Dacă un operator de sistem independent a fost desemnat în calitate de operator al sistemului de transport, agentul de conformitate urmează să formuleze recomandări cu privire la deciziile de numire în funcție și de extindere a mandatului, la condițiile de lucru, inclusiv remunerarea, și la încheierea mandatului persoanelor cu funcții de conducere și/sau al membrilor organelor de administrare ale proprietarului rețelelor de transport al gazelor naturale și ale operatorului de sistem independent.

(3) Agentul de conformitate este obligat să prezinte Agenției propunerile de decizii privind planurile de investiții sau privind investițiile individuale în rețeaua de transport al gazelor naturale cel târziu pînă în momentul prezentării spre aprobare a deciziilor în cauză organului de supraveghere al operatorului sistemului de transport de către persoanele cu funcții de conducere.

(4) Agentul de conformitate este obligat să notifice Agenția în cazul în care, în cadrul adunării generale sau prin votul membrilor organului de supraveghere al întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală, a fost împiedicată aprobarea unei decizii și, drept urmare, a fost blocată sau împiedicată efectuarea de investiții în legătură cu executarea în următorii 3 ani a planului de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale pentru 10 ani.

(5) Agentul de conformitate poate participa la toate ședințele organelor de conducere sau ale organelor de administrare ale operatorului sistemului de transport, precum și la cele ale organului de supraveghere și ale adunării generale. Organele menționate sînt obligate să informeze agentul de conformitate despre toate ședințele programate și să îi ofere toate materialele necesare în legătură cu subiectele ce urmează a fi discutate în cadrul ședințelor respective. Agentul de conformitate participă, în mod obligatoriu, la toate ședințele la care urmează să fie discutate următoarele subiecte:

a) condițiile de acces la rețea și de utilizare a rețelelor de transport al gazelor naturale, în special tarifele pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale, serviciile aferente acordării accesului la rețea și cele ce țin de utilizarea rețelelor de transport al gazelor naturale, alocarea capacității de transport și gestionarea congestiilor, transparența, mecanismele de echilibrare și piețele secundare;

b) proiectele realizate în legătură cu exploatarea, întreținerea, modernizarea și dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale, inclusiv investițiile în interconexiuni și în majorarea capacității rețelelor de transport al gazelor naturale sau optimizarea capacității existente;

c) achizițiile și vânzările necesare pentru exploatarea rețelelor de transport al gazelor naturale, inclusiv serviciile auxiliare și de echilibrare.

(6) Agentul de conformitate este obligat să monitorizeze respectarea de către operatorul sistemului de transport a prevederilor privind confidențialitatea atât în raport cu operatorul sistemului de transport, cât și în raport cu proprietarul rețelelor de transport al gazelor naturale.

(7) Agentului de conformitate i se asigură accesul la sediile operatorului sistemului de transport, precum și la toate datele și la informațiile relevante pentru îndeplinirea funcțiilor sale. Agentul de conformitate are drept de acces la sediile operatorului sistemului de transport fără notificare prealabilă.

(8) Agentul de conformitate este obligat să prezinte Agenției, în scris sau verbal, rapoarte trimestriale și este în drept să raporteze, în scris sau verbal, organului de supraveghere al operatorului sistemului de transport.

Articolul 36. Desemnarea și certificarea operatorului sistemului de transport

(1) Înainte de a fi desemnată în calitate de operator al sistemului de transport, prin eliberarea licenței pentru transportul gazelor naturale, întreprinderea de gaze naturale urmează să fie certificată în conformitate cu procedura prevăzută în prezentul articol.

(2) După îndeplinirea tuturor cerințelor privind separarea și independența operatorului sistemului de transport, stabilite la art. 23, întreprinderea de gaze naturale este obligată să notifice, în scris, Agenția în legătură cu acest fapt, să solicite certificarea și să prezinte toate documentele, datele și informațiile corespunzătoare.

(3) În termen de cel mult 4 luni de la data depunerii de către operatorul sistemului de transport a notificării conform alin. (2) și cu condiția prezentării tuturor documentelor, a datelor și a informațiilor care atestă respectarea de către operatorul sistemului de transport a cerințelor privind separarea și independența, Agenția adoptă o hotărâre privind certificarea provizorie a operatorului sistemului de transport.

(4) În cazul în care în termenul stabilit la alin. (3) Agenția nu adoptă hotărârea privind certificarea provizorie sau nu comunică, în scris, operatorului sistemului de transport despre refuzul privind certificarea, aceasta se consideră acordată în baza principiului aprobării tacite. După expirarea termenului stabilit, la solicitarea operatorului sistemului de transport, Agenția este obligată, în termen de 5 zile lucrătoare, să adopte o hotărâre cu privire la constatarea aprobării tacite privind certificarea provizorie a operatorului sistemului de transport.

(5) Agenția notifică, în termen de cel mult 5 zile lucrătoare, Secretariatul Comunității Energetice despre hotărârea privind certificarea provizorie a operatorului sistemului de transport, aprobată în mod explicit sau tacit, și prezintă acestuia documente și informații pertinente în acest sens. În termen de 4 luni de la primirea notificării, Secretariatul Comunității Energetice prezintă Agenției avizul său cu privire la îndeplinirea de către operatorul sistemului de transport a condițiilor de certificare. În cazul în care, în termenul stabilit, Secretariatul Comunității Energetice nu emite un aviz, se consideră că acesta nu a avut niciun fel de obiecții la hotărârea Agenției privind certificarea provizorie a operatorului sistemului de transport.

(6) În termen de cel mult două luni de la primirea avizului Secretariatului Comunității Energetice cu privire la îndeplinirea de către operatorul sistemului de transport a condițiilor privind certificarea, Agenția adoptă hotărârea cu privire la certificarea operatorului sistemului de transport, luând în considerare avizul Secretariatului Comunității Energetice.

(7) Hotărârea Agenției cu privire la certificarea operatorului sistemului de transport și avizul Secretariatului Comunității Energetice se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, pe

pagina web oficială a Agenției și pe cea a Comunității Energetice. În cazul în care hotărîrea Agenției cu privire la certificarea operatorului sistemului de transport diferă de avizul Secretariatului Comunității Energetice, Agenția indică în hotărîre și publică împreună cu aceasta motivele care au stat la baza deciziei sale divergente, de asemenea informează în modul corespunzător Secretariatul Comunității Energetice.

(8) În cadrul procedurii de certificare, Agenția și Secretariatul Comunității Energetice sînt în drept să solicite operatorului sistemului de transport, producătorilor și furnizorilor orice informații necesare în vederea certificării operatorului sistemului de transport. Agenția și Secretariatul Comunității Energetice sînt obligate să nu divulge informațiile care constituie secret comercial.

(9) Operatorul sistemului de transport se consideră certificat numai după publicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a hotărîrii cu privire la certificare, adoptată de Agenție la finalizarea procedurii specificate în prezentul articol.

(10) După finalizarea procedurii de certificare, la solicitarea operatorului sistemului de transport sau din oficiu, Agenția urmează să decidă cu privire la eliberarea unei noi licențe pentru transportul gazelor naturale sau cu privire la reperfectarea licenței eliberate operatorului sistemului de transport pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi.

Articolul 37. Monitorizarea principiilor separării operatorului sistemului

de transport

(1) Agenția monitorizează respectarea de către operatorul sistemului de transport a cerințelor privind separarea și independența acestuia, stipulate în prezenta lege. În conformitate cu prezentul articol, Agenția își exercită funcția de monitorizare indiferent de nivelul de independență cerut și/sau de modelul de separare aplicat de operatorul sistemului de transport.

(2) Pe perioada implementării de către operatorul sistemului de transport a principiilor stabilite la art. 24, prevederile ce țin de monitorizare se aplică integral, cu excepția celor care reglementează procedura de certificare.

(3) Agenția este în drept să inițieze repetat procedura de certificare pentru evaluarea respectării cerințelor privind separarea și independența operatorului sistemului de transport în următoarele cazuri:

a) urmare a notificării parvenite de la operatorul sistemului de transport în conformitate cu alin. (4);

b) din oficiu, atunci cînd a luat cunoștință de faptul că o modificare planificată a drepturilor sau a influenței asupra operatorului sistemului de transport poate conduce la încălcarea condițiilor privind realizarea separării și independența operatorului sistemului de transport ori atunci cînd are motive să creadă că s-ar fi produs o asemenea încălcare;

c) la cererea motivată a Secretariatului Comunității Energetice.

(4) Operatorul sistemului de transport este obligat să notifice Agenția cu privire la orice tranzacție planificată care poate necesita o reevaluare a respectării de către acesta a condițiilor privind separarea și independența operatorului sistemului de transport.

(5) Agenția adoptă hotărîrea privind certificarea repetată a operatorului sistemului de transport în termen de cel mult 4 luni de la data apariției cazurilor indicate la alin. (3).

(6) În sensul prezentului articol, Agenția efectuează repetat certificarea operatorului sistemului de transport în conformitate cu art. 36.

(7) În cazul în care Agenția constată că cerințele privind separarea și/sau independența operatorului sistemului de transport au fost încălcate, operatorul sistemului de transport este obligat să înlătore aceste încălcări în termenele stabilite în hotărîrea Agenției. Operatorul sistemului de transport prezintă Agenției toate documentele, datele și informațiile care atestă înlăturarea încălcărilor.

(8) În cazul în care operatorul sistemului de transport nu înlătură, în termenele stabilite, încălcările constatate, Agenția este în drept să inițieze procedura de suspendare a licenței pentru transportul gazelor naturale în conformitate cu prezenta lege și să aplice sancțiunea financiară stabilită la art. 113 alin. (3) lit. c).

Articolul 38. Certificarea în raport cu țările terțe

(1) În cazul în care Agenția înregistrează o solicitare de certificare din partea operatorului sistemului de transport care este sub controlul unei persoane sau al unor persoane din una sau din mai multe țări terțe, Agenția este obligată să notifice Secretariatul Comunității Energetice în legătură cu acest fapt.

(2) Operatorul sistemului de transport este obligat să informeze Agenția despre survenirea oricăror circumstanțe în baza cărora o persoană sau unele persoane din una sau din mai multe țări terțe ar putea obține controlul asupra operatorului sistemului de transport sau asupra unei rețele de transport al gazelor naturale. În acest caz, Agenția notifică fără întârziere Secretariatul Comunității Energetice cu privire la survenirea circumstanțelor menționate în prezentul alineat.

(3) Certificarea în raport cu țările terțe se efectuează cu respectarea procedurii stabilite la art. 36, ținându-se cont de cerințele specifice menționate în prezentul articol.

(4) Agenția este în drept să refuze certificarea operatorului sistemului de transport care este controlat de o persoană sau de persoane din una sau din mai multe țări terțe în cazul în care nu se demonstrează că:

a) operatorul sistemului de transport îndeplinește cerințele privind separarea și independența, stabilite prin prezenta lege;

b) acordarea certificării nu pune în pericol securitatea aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova și a Comunității Energetice. La examinarea acestui aspect, Agenția ține cont de:

- drepturile și obligațiile Comunității Energetice față de țara terță respectivă, conform principiilor dreptului internațional, inclusiv de drepturile și de obligațiile care rezultă din oricare acord încheiat cu una sau cu mai multe țări terțe la care Comunitatea Energetică este parte și în care sînt abordate aspecte legate de securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

- drepturile și obligațiile Republicii Moldova în raport cu țara terță în cauză, în conformitate cu acordurile încheiate cu țara respectivă, în măsura în care acestea nu contravin Tratatului Comunității Energetice;

- drepturile și obligațiile care rezultă din Acordul de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană sau din acordurile comerciale încheiate între Republica Moldova și Uniunea Europeană;

- alte circumstanțe specifice cazului dat și țării terțe implicate.

(5) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei și/sau alte autorități ale administrației publice centrale sînt obligate să ofere Agenției, la cerere, un aviz cu privire la aspectele menționate la alin. (4).

(6) Agenția, luînd în considerare avizul Secretariatului Comunității Energetice, este în drept să refuze certificarea dacă acordarea certificării pune în pericol securitatea aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova sau a oricărei alte țări părți a Comunității Energetice ori dacă acordarea certificării pune în pericol interesele de securitate publică ale Republicii Moldova.

Articolul 39. Funcțiile și obligațiile operatorului sistemului de transport

(1) Indiferent de modelul de separare implementat, operatorul sistemului de transport trebuie să îndeplinească următoarele funcții și obligații:

a) să exploateze, să întrețină, să modernizeze și să dezvolte rețelele de transport al gazelor naturale în condiții de siguranță, de fiabilitate și de eficiență, cu respectarea prevederilor menite să asigure protecția mediului. La exploatarea, întreținerea, modernizarea și dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale, operatorul sistemului de transport aplică, în mod obligatoriu, metode moderne de management al eficienței energetice și/sau de gestionare a cererii, cu respectarea standardelor minime privind întreținerea și dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale, inclusiv a interconexiunilor;

b) să asigure capacitatea pe termen lung a rețelelor de transport al gazelor naturale pentru a acoperi cererile rezonabile de transport al gazelor naturale, elaborînd și executînd planuri de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale pentru 10 ani, ținînd cont de prognoza producerii și a consumului de gaze naturale;

c) să contribuie la securitatea aprovizionării cu gaze naturale prin rețelele de transport al gazelor naturale și la fiabilitatea sistemului de gaze naturale și să prezinte organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei informațiile aferente în conformitate cu prezenta lege;

d) să gestioneze fluxurile de gaze naturale în rețelele de transport al gazelor naturale, ținînd cont de schimburile cu alte sisteme cu care sînt interconectate. În acest scop, operatorul sistemului de transport asigură funcționarea sigură, fiabilă și eficientă a rețelelor de transport al gazelor naturale, precum și disponibilitatea tuturor serviciilor de sistem, inclusiv a celor oferite la cerere, în măsura în care această disponibilitate nu depinde de un alt sistem de transport cu care este interconectată rețeaua sa;

e) să acorde prioritate gazelor naturale extrase ca zăcămint natural sau produse în mod artificial pe teritoriul Republicii Moldova, în cazul conformității calității, la dispecerizarea capacităților de producere a gazelor naturale, cu condiția ca prețurile propuse să nu depășească prețul mediu de import al gazelor naturale și în măsura în care nu este afectată siguranța funcționării sistemului de gaze naturale;

f) să îndeplinească funcția de gestionare a congestiilor în rețelele de transport al gazelor naturale, inclusiv în interconexiuni, în conformitate cu Regulamentul privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor, precum și să asigure utilizarea eficientă a capacităților rețelelor de transport al gazelor naturale, inclusiv a interconexiunilor;

g) să nu facă discriminare între utilizatorii de sistem sau categoriile de utilizatori de sistem,

evitând, în special, discriminarea în favoarea întreprinderilor înrudite;

h) să prezinte altor operatori ai sistemelor de transport, operatorilor sistemelor de distribuție și operatorilor depozitelor de stocare informații suficiente pentru a asigura securitatea și eficiența exploatareii, precum și dezvoltarea coordonată și interoperabilitatea rețelelor de gaze naturale și a depozitelor de stocare interconectate;

i) să prezinte, într-un mod inteligibil, cuantificabil și accesibil, toate informațiile necesare utilizatorilor de sistem pentru accesul eficient la rețelele de transport al gazelor naturale și pentru utilizarea acestor rețele, precum și informațiile privind serviciile pe care le prestează și condițiile relevante aplicate, inclusiv cele privind capacitatea contractată și capacitatea disponibilă, fără a se limita la informațiile de ordin tehnic, cu excepția informațiilor determinate de Agenție ca fiind informații oficiale cu accesibilitate limitată;

j) să răspundă la orice solicitare de serviciu în termenele și în condițiile stabilite în prezenta lege, în Regulamentul privind rețelele de gaze naturale, în Regulamentul privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor, în Regulamentul privind racordarea, în Regulamentul privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale, în Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale;

k) să efectueze racordarea, deconectarea și reconectarea la rețelele de transport al gazelor naturale în termenele și în condițiile stabilite la art. 61, 62, 70 și 83 din prezenta lege și în Regulamentul privind racordarea;

l) să plaseze zilnic pe pagina sa electronică informații cu caracter operativ și tehnic privind funcționarea rețelelor de transport al gazelor naturale. Lista informațiilor ce urmează să fie publicate se aprobă de Agenție;

m) să întreprindă alte măsuri necesare pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale, inclusiv a serviciilor de sistem, precum și pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public în condiții reglementate, echitabile și nediscriminatorii pentru toți utilizatorii de sistem, în conformitate cu condițiile prevăzute în licență, cu prevederile prezentei legi, ale Regulamentului privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor, ale Regulamentului privind racordarea, ale Regulamentului privind rețelele de gaze naturale, ale Regulamentului privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale, ale Regulamentului cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, ale Regulilor pieței gazelor naturale, ale altor acte normative de reglementare aprobate de Agenție, cu respectarea principiilor de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, eficiență, calitate și de transparență;

n) să prezinte Agenției, cel puțin o dată la 3 luni sau la solicitare, un raport cu privire la volumul gazelor naturale livrate în contextul schimburilor transfrontaliere de gaze naturale pe parcursul lunilor anterioare;

o) să respecte, în activitatea licențiată, actele normative în domeniul protecției mediului, inclusiv normele de construcție, standardele tehnice și documentele normativ-tehnice, stabilite prin lege, în vederea reducerii/limitării/ eliminării impactului rețelelor de transport al gazelor naturale asupra mediului.

(2) Pentru desfășurarea activității de transport al gazelor naturale, operatorul sistemului de transport poate utiliza rețelele de gaze naturale transmise lui în folosință de persoane terțe, cu respectarea condițiilor stabilite în legislația civilă, dar fără a se încălca cerințele privind separarea și

independența, stabilite în prezenta lege.

(3) Operatorul sistemului de transport este obligat să construiască capacitatea transfrontalieră suficientă pentru a conecta sistemul de transport al gazelor naturale din Republica Moldova cu sistemele de transport al gazelor naturale din alte țări părți ale Comunității Energetice și/sau pentru a-l integra în piața regională, răspunzând tuturor solicitărilor justificate din punct de vedere tehnic și economic privind capacitatea și luând în considerare necesitatea asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale.

(4) Operatorul sistemului de transport îndeplinește funcțiile de dispecerat în scopul gestionării volumelor de gaze naturale livrate prin rețelele de transport al gazelor naturale și asigură echilibrarea sistemului de gaze naturale, precum și prestarea serviciilor de sistem, cu respectarea principiului eficienței maxime la costuri minime, în condițiile stabilite în prezenta lege, în Regulamentul privind rețelele de gaze naturale, în Regulile pieței gazelor naturale. Regulile utilizate de operatorul sistemului de transport în acest scop trebuie să fie obiective, transparente și nediscriminatorii, inclusiv în ceea ce privește taxarea utilizatorilor de sistem pentru provocarea dezechilibrelor în rețelele de transport al gazelor naturale. Condițiile, inclusiv regulile și tarifele pentru prestarea serviciilor de către operatorul sistemului de transport, se stabilesc în mod nediscriminatoriu. Tarifele trebuie să reflecte costurile și să fie publicate după aprobarea lor de către Agenție.

(5) Operatorul sistemului de transport este obligat să presteze serviciul de transport al gazelor naturale în baza unui contract pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale, încheiat în conformitate cu prezenta lege și cu Regulamentul privind racordarea.

(6) Operatorul sistemului de transport procură gazele naturale necesare pentru a acoperi consumul tehnologic și pierderile de gaze naturale din rețelele de transport al gazelor naturale și menține rezerva de capacitate din rețelele sale, în conformitate cu procedurile transparente și nediscriminatorii stabilite în Regulile pieței gazelor naturale, în Regulamentul privind rețelele de gaze naturale și în Regulamentul privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor.

(7) Operatorul sistemului de transport achiziționează energia sau alte bunuri, servicii și lucrări necesare pentru desfășurarea activității licențiate în conformitate cu procedurile transparente și nediscriminatorii stabilite în Regulamentul privind procedurile de achiziție a bunurilor, a lucrărilor și a serviciilor utilizate în activitatea titularilor de licență, în Regulile pieței gazelor naturale și în Regulamentul privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor în sectorul gazelor naturale (în continuare - *Regulamentul privind investițiile*).

(8) Cu excepția cazurilor stabilite la art. 4, 8 și 15, operatorul sistemului de transport este obligat să se abțină de la divulgarea informației oficiale cu accesibilitate limitată obținute la desfășurarea activității licențiate, precum și de la oferirea în mod discriminatoriu a informației despre propria activitate, care poate fi avantajoasă, din punct de vedere comercial, pentru utilizatorii de sistem. În scopul respectării depline a normelor privind separarea informațiilor, proprietarul sistemului de transport, inclusiv, în cazul unui operator combinat, operatorul sistemului de distribuție, și partea rămasă din întreprinderea de gaze naturale nu utilizează servicii comune (de exemplu, nu utilizează un serviciu juridic comun), cu excepția serviciilor pur administrative sau a celor informatice.

(9) Este interzis operatorului sistemului de transport să facă abuz de informația obținută de la terți în legătură cu acordarea accesului la rețelele de transport al gazelor naturale în situația în care procurarea sau vânzarea gazelor naturale se efectuează prin intermediul întreprinderilor înrudite.

(10) Operatorul sistemului de transport îndeplinește și alte funcții și obligații în condițiile stabilite în prezenta lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție, cu respectarea principiilor asigurării stabilității, fiabilității, securității și a eficienței funcționării sistemului de gaze naturale. La îndeplinirea funcțiilor și a obligațiilor sale, operatorul sistemului de transport ține cont de necesitatea facilitării stabilirii unei piețe regionale a gazelor naturale, în conformitate cu strategia energetică a Republicii Moldova, precum și de necesitatea liberalizării acesteia.

Articolul 40. Prezentarea datelor și a informațiilor de către operatorul sistemului de transport

(1) Operatorul sistemului de transport este obligat să publice pe pagina sa electronică informații cu privire la serviciile prestate, la condițiile relevante aplicate, precum și informația de ordin tehnic necesară pentru asigurarea unui acces eficient al utilizatorilor de sistem la rețelele de transport al gazelor naturale.

(2) Pentru a asigura tarife transparente, obiective și nediscriminatorii și pentru a facilita utilizarea eficientă a rețelelor de transport al gazelor naturale, operatorul sistemului de transport publică pe pagina sa electronică informații cu privire la modul de formare a tarifelor pentru serviciile prestate și cu privire la metoda de calcul și structura tarifelor.

(3) În ceea ce privește serviciile prestate, operatorul sistemului de transport este obligat să publice pe pagina sa electronică informații cu privire la capacitățile tehnice, capacitățile contractate și capacitățile disponibile la toate punctele relevante, inclusiv la punctele de intrare și de ieșire ale rețelei de transport al gazelor naturale, precum și alte informații necesare pentru asigurarea unui acces eficient la rețelele de transport al gazelor naturale.

(4) Informațiile menționate la alin. (3) se publică periodic, în mod continuu și într-o formă standardizată și accesibilă, cu respectarea prevederilor Regulamentului privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor. Operatorul sistemului de transport prezintă toate informațiile necesare în conformitate cu prezenta lege în mod inteligibil, neechivoc, cuantificabil, ușor accesibil și nediscriminatoriu.

(5) Punctele relevante ale unei rețele de transport al gazelor naturale pentru care urmează să fie publicate informațiile menționate la alin. (3) se stabilesc de operatorul sistemului de transport și se prezintă Agenției spre aprobare după consultarea prealabilă a utilizatorilor de sistem.

(6) Operatorul sistemului de transport publică ex ante și ex post informații disponibile cu privire la cerere și ofertă în baza nominalizărilor, a prognozelor și a fluxurilor efective de gaze naturale, înregistrate la punctele de intrare și de ieșire ale rețelei de transport al gazelor naturale. Agenția monitorizează respectarea de către operatorul sistemului de transport a obligației de a publica informațiile respective.

(7) Operatorul sistemului de transport este obligat să publice informații despre măsurile luate, despre costurile suportate, precum și despre veniturile obținute în legătură cu asigurarea echilibrului în sistemul de gaze naturale.

(8) Pentru a garanta securitatea și fiabilitatea funcționării rețelelor de transport al gazelor naturale în contextul gestionării congestiilor, operatorul sistemului de transport colaborează cu operatorii sistemelor de transport din statele vecine, inclusiv prin aplicarea unui mecanism de schimb continuu de informații. Operatorul sistemului de transport face schimb de informații cu privire la indicațiile echipamentelor de măsurare și de alte informații necesare pentru reglarea presiunii și pentru efectuarea schimbului de gaze naturale cu operatorii sistemelor de transport care

exploatează sistemele de gaze naturale interconectate.

(9) Operatorul sistemului de transport este obligat să elaboreze și să prezinte, pînă la 31 martie, organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei și Agenției un raport anual, care să cuprindă informații privind activitatea desfășurată în anul precedent, cu privire la asigurarea balanței între cerere și ofertă în sistemul de gaze naturale, prognoza cererii și sursele de acoperire disponibile, capacitățile suplimentare planificate sau în curs de construcție, calitatea serviciului de transport al gazelor naturale și nivelul de întreținere al rețelelor de transport al gazelor naturale, măsurile de acoperire a cererii de vîrf și a deficitului în furnizarea gazelor naturale în cazul indisponibilității unuia sau a mai multor furnizori, inclusiv în situațiile excepționale pe piața gazelor naturale, punerea în aplicare a Regulamentului privind rețelele de gaze naturale și a Codului rețelelor de gaze naturale, consumul tehnologic și pierderile de gaze naturale în rețelele de transport al gazelor naturale, precum și cu privire la securitatea aprovizionării cu gaze naturale, inclusiv acțiunile care trebuie întreprinse în caz de reducere a volumelor furnizate de unul sau de mai mulți furnizori. Raportul se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de transport.

(10) Operatorul sistemului de transport este obligat să păstreze documentele aferente informațiilor menționate în prezentul articol timp de 5 ani și să le prezinte, la cerere, autorităților publice, inclusiv Agenției și Consiliului Concurenței, dar și Secretariatului Comunității Energetice.

Articolul 41. Prezentarea datelor și informațiilor operatorului sistemului de transport

(1) La cererea operatorului sistemului de transport, producătorii, operatorii sistemelor de distribuție, operatorii depozitelor de stocare, furnizorii și consumatorii finali racordați la rețelele de transport al gazelor naturale prezintă operatorului sistemului de transport date și informații necesare pentru:

a) dezvoltarea și exploatarea rețelelor de transport al gazelor naturale, precum și pentru înregistrarea și analiza evenimentelor operative;

b) examinarea regimurilor de consum și a caracteristicilor consumului de gaze naturale, alte informații necesare pentru reglarea presiunii și gestionarea schimbului de gaze naturale;

c) acordarea accesului la rețelele de transport al gazelor naturale și utilizarea rețelelor de transport al gazelor naturale;

d) prognozarea cererii de gaze naturale, precum și a abaterilor de la planurile de investiții;

e) prestarea serviciilor de sistem;

f) monitorizarea calității serviciului de transport al gazelor naturale;

g) monitorizarea securității aprovizionării cu gaze naturale.

(2) Participanții la piața gazelor naturale prezintă operatorului sistemului de transport și alte date și informații necesare pentru îndeplinirea de către operatorul sistemului de transport a obligațiilor și a funcțiilor stabilite în prezenta lege și în alte acte normative în domeniu, inclusiv a funcțiilor de colectare și de agregare a informațiilor respective.

(3) Participanții la piața gazelor naturale sînt obligați să prezinte operatorului sistemului de transport informațiile menționate în prezentul articol în conformitate cu termenele și condițiile

stabilite în Regulamentul privind rețelele de gaze naturale.

Articolul 42. Dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale

și planurile de investiții

(1) Operatorul sistemului de transport efectuează dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale în legătură cu creșterea cererii de gaze naturale astfel încât să fie asigurate fiabilitatea și continuitatea în aprovizionarea consumatorilor cu gaze naturale, cu respectarea prevederilor prezentei legi. Cheltuielile de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale sînt suportate de către operatorul sistemului de transport. Aceste cheltuieli se iau în considerare la stabilirea tarifelor pentru serviciul de transport al gazelor naturale în cazul în care s-au efectuat în conformitate cu condițiile stipulate în licență, cu metodologia de calculare a tarifelor pentru serviciul de transport al gazelor naturale, cu Regulamentul privind investițiile.

(2) În contextul obligației stabilite la art. 39 alin. (1) lit. c), operatorul sistemului de transport este obligat, ținînd cont de strategia energetică a Republicii Moldova, de oferta și de cererea actuale și prognozate, să elaboreze și, după consultarea prealabilă cu toate părțile interesate, să prezinte Agenției spre aprobare un plan de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale pentru 10 ani (în acest articol, în continuare - plan de dezvoltare). Planul de dezvoltare trebuie să conțină măsuri eficiente pentru a garanta fiabilitatea sistemului de gaze naturale și securitatea aprovizionării cu gaze naturale și să indice participanților la piața gazelor naturale principalele rețele de transport al gazelor naturale care se preconizează a fi reconstruite sau reabilitate în următorii 10 ani, să conțină informații cu privire la investițiile deja stabilite, să identifice noi investiții care trebuie să fie efectuate în următorii 3 ani și să prevadă un interval de timp pentru toate proiectele de investiții. Planul de dezvoltare trebuie să conțină, fără a se limita la acestea:

a) descrierea infrastructurii existente, a stării ei actuale și a gradului de uzură, lista intervențiilor efectuate în ultimul an, precum și rezultatele obținute în urma studiilor efectuate privind dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale și instalarea echipamentelor de măsurare;

b) descrierea rețelelor de transport al gazelor naturale și a obiectivelor aferente care necesită a fi construite, modernizate în următorii 10 ani;

c) calendarul pentru proiectele de investiții planificate a fi efectuate în următorii 10 ani;

d) estimarea capacităților necesare, prognoza evoluției importurilor și a producerii, măsuri de eficiență energetică, precum și prognoza consumului;

e) descrierea mijloacelor și a investițiilor necesare pentru a satisface cererea prognozată de gaze naturale;

f) descrierea investițiilor care au fost aprobate și care urmează să fie aprobate și efectuate în următorii 3 ani, precum și calendarul pentru realizarea acestor proiecte;

g) obiectivele și efectele financiare planificate a fi obținute în urma implementării planului de dezvoltare, în special în ceea ce privește impactul investițiilor asupra tarifelor pentru serviciul de transport al gazelor naturale și pentru alte servicii de sistem prestate de operatorul sistemului de transport, utilizarea capacităților, micșorarea duratei întreruperilor, stabilitatea presiunii gazelor naturale în rețelele de transport al gazelor naturale, reducerea consumului tehnologic și a pierderilor de gaze naturale în rețelele de transport al gazelor naturale și îndeplinirea altor indicatori de calitate ai serviciului de transport al gazelor naturale.

(3) La elaborarea planului de dezvoltare, operatorul sistemului de transport trebuie să formuleze ipoteze rezonabile privind evoluția schimburilor transfrontaliere, în special a importurilor, a producerii, a furnizării și a consumului de gaze naturale, luând în considerare planurile de investiții pentru rețelele adiacente. În acest scop, operatorul sistemului de transport colaborează cu operatorii sistemelor de distribuție, precum și cu operatorii sistemelor de transport din țările vecine.

(4) Operatorul sistemului de transport este obligat să prezinte Agenției, pentru examinare și aprobare, planul de dezvoltare. La examinarea planului de dezvoltare, Agenția, în caz de necesitate, solicită operatorului sistemului de transport să consulte autoritățile publice, întreprinderile de gaze naturale și anumiți utilizatori de sistem, existenți sau potențiali, în legătură cu planul de dezvoltare și să prezinte Agenției informații cu privire la rezultatele consultărilor. Agenția solicită operatorului sistemului de transport să modifice planul de dezvoltare, inclusiv dacă acesta nu corespunde necesităților de investiții identificate în procesul de consultare.

(5) După examinarea și evaluarea planului de dezvoltare, inclusiv prin prisma abordării necesităților de investiții identificate în procesul de consultare publică, Agenția aprobă planul de dezvoltare respectiv.

(6) Planul de dezvoltare se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de transport și pe pagina web oficială a Agenției. Agenția monitorizează și evaluează punerea în aplicare a planului de dezvoltare aprobat. O dată la doi ani, în funcție de necesitate sau la solicitarea Agenției, operatorul sistemului de transport examinează oportunitatea modificării planului de dezvoltare și, după respectarea procedurii descrise în prezentul articol, prezintă spre aprobare Agenției planul de dezvoltare modificat.

(7) În situațiile în care operatorul sistemului de transport, din motive neimputabile lui, nu execută o investiție care, în conformitate cu planul de dezvoltare respectiv, trebuia executată în următorii 3 ani și care este încă relevantă conform ultimelor modificări ale planului de dezvoltare, Agenția are obligația de a lua cel puțin una dintre următoarele măsuri pentru a garanta executarea investiției în cauză:

a) să solicite operatorului sistemului de transport să execute investiția în cauză;

b) să organizeze licitație pentru executarea investiției în cauză, deschisă tuturor investitorilor interesați;

c) să oblige operatorul sistemului de transport să finanțeze investițiile prevăzute în planul de dezvoltare, inclusiv prin majorarea de capital, și să permită unor investitori independenți să participe la majorarea capitalului.

(8) În cazul în care Agenția a recurs la dreptul său stabilit la alin. (7) lit. b), aceasta poate obliga operatorul sistemului de transport să accepte una sau mai multe dintre următoarele măsuri:

a) finanțarea de către o parte terță;

b) construirea de către o parte terță;

c) construirea rețelei de transport al gazelor naturale de către operatorul însuși;

d) exploatarea noii rețele de transport al gazelor naturale de către operatorul însuși.

(9) Operatorul sistemului de transport este obligat să pună la dispoziția investitorilor toate informațiile necesare pentru realizarea investiției, să racordeze noua rețea de transport al gazelor

naturale la rețelele de transport al gazelor naturale existente și să depună toate eforturile necesare pentru a facilita punerea în aplicare a proiectului de investiții. Contractele cu privire la punerea în aplicare a unui astfel de proiect de investiții, inclusiv cu privire la finanțare, se supun spre aprobare Agenției.

(10) În cazul în care Agenția a recurs la drepturile sale prevăzute la alin. (7) și alin. (8), costurile respectivelor investiții se includ în tarif.

(11) În baza planului de dezvoltare aprobat, ținând cont de cererile parvenite din partea utilizatorilor de sistem existenți sau potențiali, precum și de informația actualizată privind starea și gradul de uzură al rețelelor de transport al gazelor naturale, operatorul sistemului de transport este obligat să elaboreze și să prezinte Agenției spre aprobare, anual, în termen de până la 30 septembrie, planul de investiții pentru anul următor. Planul anual de investiții se elaborează de operatorul sistemului de transport în conformitate cu cerințele stabilite în Regulamentul privind investițiile.

(12) Agenția examinează și aprobă, în termen de până la 30 noiembrie, planul anual de investiții prezentat de operatorul sistemului de transport, cu posibilitatea extinderii termenului de examinare cu cel mult o lună. La examinarea planului anual de investiții, Agenția, în caz de necesitate, solicită operatorului sistemului de transport să consulte autoritățile publice, întreprinderile de gaze naturale și anumiți utilizatori de sistem, existenți sau potențiali, în legătură cu planul anual de investiții și să prezinte Agenției informații cu privire la rezultatele consultărilor. Dacă planul anual de investiții prezentat de operatorul sistemului de transport nu corespunde cerințelor stabilite în Regulamentul privind investițiile, Agenția este în drept să solicite operatorului sistemului de transport să facă modificările de rigoare.

(13) Operatorul sistemului de transport publică pe pagina sa electronică planul anual de investiții aprobat, detaliat pe proiecte ce urmează a fi realizate de operator.

(14) Anual, până la 30 aprilie, operatorul sistemului de transport prezintă Agenției un raport privind realizarea planului de dezvoltare și a planului de investiții pentru anul precedent, cu respectarea cerințelor stabilite în Regulamentul privind investițiile. Agenția nu aprobă, în scopul recuperării prin tarif, investițiile efectuate de operatorul sistemului de transport care nu corespund planurilor anuale de investiții aprobate de Agenție.

Capitolul VI

DISTRIBUȚIA GAZELOR NATURALE

Articolul 43. Operatorul sistemului de distribuție

(1) Întreprinderea de gaze naturale care deține cu titlu de proprietate sau de folosință și exploatează rețelele de distribuție a gazelor naturale își desfășoară activitatea în calitate de operator al sistemului de distribuție în temeiul licenței pentru distribuția gazelor naturale, eliberată de Agenție în condițiile legii.

(2) Operatorul sistemului de distribuție este organizat ca întreprindere de gaze naturale, specializată și independentă, cu statut de persoană juridică.

(3) La îndeplinirea funcțiilor și a obligațiilor sale, operatorul sistemului de distribuție este independent de orice întreprindere care desfășoară activitatea de producere, transport, stocare sau furnizare a gazelor naturale și nu poate deține licență pentru producerea, transportul, stocarea sau furnizarea gazelor naturale, cu excepția situației stabilite la art. 50.

Articolul 44. Separarea operatorului sistemului de distribuție

(1) Operatorul sistemului de distribuție care face parte dintr-o întreprindere de gaze naturale integrată trebuie să fie independent, cel puțin din punct de vedere funcțional, decizional și al formei juridice de organizare, față de alte activități care nu au legătură cu activitatea de distribuție a gazelor naturale.

(2) Principiul independenței operatorului sistemului de distribuție stabilit la alin. (1) nu impune obligația de a separa proprietatea activelor operatorului sistemului de distribuție de întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală.

(3) Pentru a asigura independența operatorului sistemului de distribuție urmează să fie respectate următoarele condiții minime:

a) persoanele cu funcții de conducere ale operatorului sistemului de distribuție să nu facă parte din structurile întreprinderii de gaze naturale integrate care este responsabilă, direct sau indirect, de îndeplinirea zilnică a activităților de producere, transport sau furnizare a gazelor naturale;

b) să fie întreprinse măsurile corespunzătoare pentru a se asigura faptul că interesele profesionale ale persoanelor cu funcții de conducere ale operatorului sistemului de distribuție sînt luate în considerare astfel încît aceste persoane să aibă posibilitatea de a acționa independent;

c) operatorul sistemului de distribuție să dispună de suficiente drepturi pentru a lua decizii, independent de întreprinderea de gaze naturale integrată, cu privire la exploatarea, întreținerea și dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale. Pentru a îndeplini aceste funcții, operatorul sistemului de distribuție trebuie să dispună de resurse necesare, inclusiv de resurse umane, tehnice, fizice și financiare.

(4) Independența operatorului sistemului de distribuție nu împiedică întreprinderea dominantă să aprobe planul financiar anual sau orice alt document echivalent, precum și să stabilească plafonul maxim de îndatorare al operatorului sistemului de distribuție întreprindere dependentă.

(5) Se interzice întreprinderii dominante să dea instrucțiuni operatorului sistemului de distribuție întreprindere dependentă cu privire la activitatea sa zilnică, cu privire la deciziile aferente modernizării și dezvoltării rețelelor de distribuție a gazelor naturale, care nu depășesc limitele stabilite în planul financiar aprobat sau în orice alt document echivalent.

(6) Se interzice operatorului sistemului de distribuție să obțină avantaje din faptul că face parte dintr-o întreprindere de gaze naturale integrată pe verticală pentru a denatura concurența pe piața gazelor naturale. În special, la desfășurarea activităților sale de comunicare și de publicitate, operatorul sistemului de distribuție care face parte dintr-o întreprindere de gaze naturale integrată pe verticală nu este în drept să creeze confuzie cu privire la identitatea separată a furnizorului din cadrul întreprinderii de gaze naturale integrată pe verticală.

(7) Întreprinderile de gaze naturale care au luat deja măsuri aferente separării contabile, funcționale sau juridice, ce asigură o independență mai mare a operatorului sistemului de distribuție în cadrul întreprinderii de gaze naturale integrate, nu pot anula aceste măsuri sau măsurile întreprinse pentru separarea operatorului sistemului de distribuție.

(8) Agenția monitorizează respectarea de către operatorul sistemului de distribuție a condițiilor privind separarea și independența acestuia.

Articolul 45. Programul de conformitate și agentul de conformitate

(1) Operatorul sistemului de distribuție este obligat să elaboreze un program de conformitate care să conțină măsurile întreprinse pentru a garanta excluderea de comportament și de practici discriminatorii, precum și pentru a asigura monitorizarea corespunzătoare a respectării acestui program. Programul de conformitate trebuie să conțină, de asemenea, informații cu privire la obligațiile specifice impuse angajaților operatorului sistemului de distribuție pentru realizarea obiectivelor respective. Monitorizarea respectării de către operatorul sistemului de distribuție a programului de conformitate se asigură de către un agent de conformitate, care nu suplinește funcțiile Agenției privind monitorizarea, stabilite prin prezenta lege.

(2) Persoana fizică sau juridică ce urmează să exercite funcțiile agentului de conformitate se propune spre aprobare Agenției de către operatorul sistemului de distribuție. Concomitent, operatorul sistemului de distribuție prezintă Agenției proiectul contractului ce urmează a fi încheiat de acesta cu agentul de conformitate și care trebuie să conțină inclusiv prevederile referitoare la începerea, durata și încetarea contractului, la condițiile de salarizare, la drepturile și obligațiile de bază, la alte drepturi și obligații.

(3) Agentul de conformitate trebuie să fie independent în toate acțiunile sale în raport cu operatorul sistemului de distribuție. Pentru a asigura independența agentului de conformitate trebuie întrunite următoarele condiții:

a) agentul de conformitate nu poate deține nicio funcție sau nu poate avea nicio responsabilitate profesională, nu poate avea niciun interes sau nu poate fi în relație de afaceri, de ordin direct sau indirect, cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, cu vreo întreprindere a acesteia, cu acționarii majoritari sau cu fondatorii acesteia, cu excepția operatorului sistemului de distribuție;

b) cu cel puțin 3 ani până la data desemnării, agentul de conformitate nu poate deține nicio funcție sau nu poate avea nicio responsabilitate profesională, nu poate avea niciun interes sau nu poate fi în relație de afaceri, de ordin direct sau indirect, cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, cu vreo întreprindere a acesteia, cu acționarii majoritari sau cu fondatorii acesteia, cu excepția operatorului sistemului de distribuție;

c) timp de 4 ani după încetarea mandatului deținut în cadrul operatorului sistemului de distribuție, agentul de conformitate nu poate deține nicio funcție sau nu poate avea nicio responsabilitate profesională, nu poate avea niciun interes sau nu poate fi în relație de afaceri, de ordin direct sau indirect, cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, cu vreo întreprindere a acesteia, cu acționarii majoritari sau cu fondatorii acesteia, cu excepția operatorului sistemului de distribuție;

d) agentul de conformitate nu poate avea niciun interes și nu poate primi, în mod direct sau indirect, beneficii financiare de la întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală, de la o întreprindere a acesteia, de la acționarii majoritari sau de la fondatorii acesteia, cu excepția operatorului sistemului de distribuție.

(4) Agenția examinează propunerea parvenită în conformitate cu alin. (2) în termen de o lună de la data primirii. Agenția este în drept să respingă persoana propusă în calitate de agent de conformitate din motive de lipsă de independență sau de capacitate profesională. La examinarea proiectului contractului ce urmează a fi încheiat între operatorul sistemului de distribuție și agentul de conformitate, Agenția este în drept să solicite operatorului sistemului de distribuție să modifice condițiile contractului respectiv dacă acestea afectează independența agentului de conformitate.

(5) După ce a încheiat contractul corespunzător cu agentul de conformitate, operatorul

sistemului de distribuție este în drept să modifice condițiile contractuale sau să desfacă acest contract numai dacă a obținut, în prealabil, acordul Agenției în acest sens. La solicitarea Agenției, operatorul sistemului de distribuție este obligat să desfacă contractul cu agentul de conformitate din motive de lipsă de independență sau de capacitate profesională. Agenția examinează solicitarea operatorului sistemului de distribuție în legătură cu modificarea sau desfacerea contractului cu agentul de conformitate în termen de cel mult 10 zile lucrătoare.

(6) Pe durata mandatului său, agentul de conformitate nu poate deține o altă funcție, nu poate avea o altă responsabilitate profesională sau un interes, direct sau indirect, în raport cu nicio parte a întreprinderii de gaze naturale integrate pe verticală, cu acționarii majoritari sau cu fondatorii acesteia.

(7) Agentul de conformitate are următoarele funcții:

a) monitorizează implementarea programului de conformitate;

b) anual, pînă la 31 martie, elaborează un raport care să conțină măsurile întreprinse de operatorul sistemului de distribuție în legătură cu îndeplinirea programului de conformitate și prezintă raportul respectiv Agenției. Raportul privind măsurile întreprinse de operatorul sistemului de distribuție în legătură cu îndeplinirea programului de conformitate se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de distribuție;

c) raportează organelor de conducere ale operatorului sistemului de distribuție referitor la respectarea programului de conformitate și la punerea în aplicare a acestuia, formulează recomandări în acest sens;

d) notifică Agenția cu privire la orice încălcare gravă a punerii în aplicare a programului de conformitate în termen de 7 zile calendaristice din ziua în care a aflat despre încălcarea respectivă;

e) raportează Agenției cu privire la orice relații comerciale sau financiare dintre operatorul sistemului de distribuție și întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală.

(8) Operatorul sistemului de distribuție trebuie să creeze agentului de conformitate toate condițiile necesare pentru desfășurarea activității și pentru asigurarea independenței acestuia, precum și să îi asigure accesul la toate informațiile relevante pentru îndeplinirea funcțiilor acestuia, deținute de operatorul sistemului de distribuție în cauză și de oricare întreprindere înrudită.

Articolul 46. Funcțiile și obligațiile operatorului sistemului de distribuție

(1) Operatorul sistemului de distribuție trebuie să îndeplinească următoarele funcții și obligații:

a) să exploateze, să întrețină, să modernizeze și să dezvolte rețelele de distribuție a gazelor naturale în condiții de siguranță, de fiabilitate și de eficiență, cu respectarea prevederilor menite să asigure protecția mediului. La exploatarea, întreținerea, modernizarea și dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale, operatorul sistemului de distribuție aplică, în mod obligatoriu, metode moderne de management al eficienței energetice și/sau de gestionare a cererii;

b) să asigure capacitatea pe termen lung a rețelelor de distribuție a gazelor naturale pentru a acoperi cererile rezonabile de distribuție a gazelor naturale, elaborînd și executînd planuri de dezvoltare a rețelelor de distribuție a gazelor naturale, ținînd cont, în special, de prognoza consumului de gaze naturale;

c) să gestioneze fluxurile de gaze naturale din rețelele de distribuție a gazelor naturale;

d) să acorde prioritate gazelor naturale extrase ca zăcămint natural sau produse în mod artificial pe teritoriul Republicii Moldova, în cazul conformității calității, la dispecerizarea capacităților de producere a gazelor naturale, cu condiția ca prețurile propuse să nu depășească prețul mediu de import al gazelor naturale și în măsura în care nu este afectată siguranța funcționării sistemului de gaze naturale;

e) să nu facă discriminare între utilizatorii de sistem sau între categoriile de utilizatori de sistem, evitând, în special, discriminarea în favoarea întreprinderilor înrudite;

f) să prezinte operatorilor sistemelor de transport, operatorilor sistemelor de distribuție care exploatează rețelele de gaze naturale interconectate cu rețeaua sa și operatorilor depozitelor de stocare informații suficiente pentru a asigura securitatea și eficiența exploatării, precum și dezvoltarea coordonată și interoperabilitatea rețelelor de gaze naturale și a depozitelor de stocare interconectate;

g) să prezinte, într-un mod inteligibil, accesibil și cuantificabil, toate informațiile necesare utilizatorilor de sistem pentru accesul eficient la rețelele de distribuție a gazelor naturale și pentru utilizarea acestor rețele, precum și informațiile privind serviciile pe care le prestează și condițiile relevante aplicate;

h) să răspundă la orice solicitare de serviciu în termenele și condițiile stabilite în prezenta lege și în Regulamentul privind rețelele de gaze naturale, Regulamentul privind dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale, Regulamentul privind racordarea, Regulamentul privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale și în Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale;

i) să efectueze racordarea, deconectarea și reconectarea la rețelele de distribuție a gazelor naturale în termenele și în condițiile stabilite la art. 61, 62, 70 și 83 din prezenta lege și în Regulamentul privind racordarea;

j) să întreprindă alte măsuri necesare pentru prestarea serviciului de distribuție a gazelor naturale, inclusiv a serviciilor de sistem, precum și pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public în condiții reglementate, echitabile și nediscriminatorii pentru toți utilizatorii de sistem, în conformitate cu condițiile prevăzute în licență, cu prevederile prezentei legi, ale Regulamentului privind racordarea, ale Regulamentului privind rețelele de gaze naturale, ale Regulamentului privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale, ale Regulamentului cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, ale Regulilor pieței gazelor naturale, ale altor acte normative de reglementare aprobate de Agenție, cu respectarea principiilor de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, eficiență, calitate și transparență;

k) să respecte, în activitatea licențiată, actele normative în domeniul protecției mediului, inclusiv normele de construcție, standardele tehnice și documentele normativ-tehnice, stabilite prin lege, în vederea reducerii impactului rețelelor de distribuție a gazelor naturale asupra mediului.

(2) Operatorul sistemului de distribuție este obligat să presteze serviciul de distribuție a gazelor naturale în baza unui contract pentru prestarea serviciului de distribuție a gazelor naturale, încheiat în conformitate cu prezenta lege și cu Regulamentul privind racordarea.

(3) Operatorul sistemului de distribuție procură gazele naturale necesare pentru a acoperi consumul tehnologic și pierderile de gaze naturale din rețelele de distribuție a gazelor naturale și menține rezerva de capacitate din rețelele sale în conformitate cu procedurile transparente și nediscriminatorii stabilite în Regulile pieței gazelor naturale și în Regulamentul privind rețelele de

gaze naturale.

(4) Cu excepția cazurilor stabilite la art. 4, 8 și 15, operatorul sistemului de distribuție este obligat să se abțină de la divulgarea informației oficiale cu accesibilitate limitată obținută la desfășurarea activității licențiate, precum și de la oferirea în mod discriminatoriu a informației despre propria activitate, care poate fi avantajoasă, din punct de vedere comercial, pentru utilizatorii de sistem.

(5) Este interzis operatorului sistemului de distribuție să facă abuz de informația obținută de la terți în legătură cu acordarea accesului la rețelele de distribuție a gazelor naturale în situația în care procurarea sau vânzarea gazelor naturale se efectuează prin intermediul întreprinderilor înrudite.

(6) Operatorul sistemului de distribuție îndeplinește și alte funcții și obligații în condițiile stabilite în prezenta lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție, cu respectarea principiilor asigurării stabilității, fiabilității, securității și a eficienței funcționării sistemului de gaze naturale.

Articolul 47. Prezentarea datelor și a informațiilor de către operatorul sistemului de distribuție

(1) Operatorul sistemului de distribuție este obligat să publice pe pagina sa electronică informații cu privire la serviciile prestate, la condițiile relevante aplicate, precum și informația de ordin tehnic necesară pentru asigurarea unui acces eficient al utilizatorilor de sistem la rețelele de distribuție a gazelor naturale.

(2) Pentru a asigura tarife transparente, obiective și nediscriminatorii și pentru a facilita utilizarea eficientă a rețelelor de distribuție a gazelor naturale, operatorul sistemului de distribuție publică pe pagina sa electronică informații cu privire la modul de formare a tarifelor pentru serviciile prestate și cu privire la metoda de calcul și structura tarifelor.

(3) Operatorul sistemului de distribuție este obligat să elaboreze și să prezinte, pînă la 30 aprilie, organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei și Agenției un raport anual, care să cuprindă informații privind activitatea desfășurată în anul precedent, calitatea serviciului de distribuție a gazelor naturale, nivelul de întreținere a rețelelor de distribuție a gazelor naturale, măsurile de acoperire a cererii de vîrf, consumul tehnologic și pierderile de gaze naturale în rețelele de distribuție a gazelor naturale, privind întreruperile în aprovizionarea consumatorilor cu gaze naturale, precum și privind racordarea la și deconectarea de la rețelele de distribuție a gazelor naturale. Raportul se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de distribuție.

Articolul 48. Prezentarea datelor și informațiilor operatorului sistemului de distribuție

(1) La cererea operatorului sistemului de distribuție, producătorii, operatorii depozitelor de stocare, furnizorii și consumatorii finali racordați la rețelele de distribuție a gazelor naturale prezintă operatorului sistemului de distribuție date și informații necesare pentru:

a) dezvoltarea și exploatarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale, precum și pentru înregistrarea și analiza evenimentelor operative;

b) examinarea regimurilor de consum și a caracteristicilor consumului de gaze naturale, a

datelor privind producerea de gaze naturale, precum și îndeplinirea de către operatorul sistemului de distribuție a funcțiilor sale;

c) acordarea accesului la rețelele de distribuție a gazelor naturale și utilizarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale, precum și elaborarea planurilor anuale de investiții și planurilor de dezvoltare a rețelelor de distribuție a gazelor naturale pentru 3 ani;

d) monitorizarea calității serviciului de distribuție a gazelor naturale;

e) monitorizarea securității aprovizionării cu gaze naturale.

(2) Operatorul sistemului de distribuție face schimb de informații privind indicațiile echipamentelor de măsurare, de alte informații necesare pentru reglarea presiunii și a schimbului de gaze naturale cu operatorii sistemelor de transport și cu alți operatori ai sistemelor de distribuție, precum și cu operatorii depozitelor de stocare.

Articolul 49. Dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale

și planurile de investiții

(1) Operatorul sistemului de distribuție efectuează dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale în legătură cu creșterea cererii de gaze naturale astfel încât să fie asigurate fiabilitatea și continuitatea în aprovizionarea consumatorilor cu gaze naturale, cu respectarea prevederilor prezentei legi și ale Regulamentului privind dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale. Cheltuielile de dezvoltare a rețelelor de distribuție a gazelor naturale le suportă operatorul sistemului de distribuție. Aceste cheltuieli se iau în considerare la stabilirea tarifelor pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale în cazul în care s-au efectuat în conformitate cu condițiile stipulate în licență, cu metodologia de calculare a tarifelor pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale, cu Regulamentul privind investițiile.

(2) La dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale, operatorul sistemului de distribuție trebuie să țină cont de interesele de mediu și de eficiența energetică și să aplice metode moderne de management al eficienței energetice și/sau al cererii.

(3) Operatorul sistemului de distribuție este obligat, ținând cont de strategia energetică a Republicii Moldova, de oferta și de cererea gazelor naturale actuale și prognozate, să elaboreze și, după consultarea prealabilă cu toate părțile interesate, să prezinte Agenției spre aprobare un plan de dezvoltare a rețelelor de distribuție a gazelor naturale pentru 3 ani (în acest articol, în continuare - plan de dezvoltare). Planul de dezvoltare trebuie să conțină măsuri eficiente pentru a garanta fiabilitatea rețelelor de distribuție a gazelor naturale ale operatorului sistemului de distribuție respectiv, precum și, fără a se limita la acestea:

a) descrierea infrastructurii existente, a stării ei actuale și a gradului de uzură, lista intervențiilor efectuate în ultimul an, precum și rezultatele obținute în urma studiilor efectuate privind dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale și instalarea echipamentelor de măsurare;

b) descrierea rețelelor de distribuție a gazelor naturale și a obiectivelor aferente, care necesită a fi construite, modernizate în următorii ani, pentru fiecare nivel de presiune, cu reflectarea volumului total de investiții și a numărului de rețele;

c) măsurile de eficiență energetică și prognoza consumului;

d) descrierea mijloacelor și investițiilor necesare pentru a satisface cererea prognozată de gaze naturale;

e) descrierea investițiilor care au fost aprobate și care urmează să fie aprobate și efectuate în următorii 3 ani, precum și calendarul pentru aceste proiecte;

f) obiectivele și efectele financiare planificate a fi obținute în urma implementării planului de dezvoltare, în special în ceea ce privește impactul investițiilor asupra tarifelor pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale și pentru alte servicii de sistem prestate de operatorul sistemului de distribuție, racordarea de noi utilizatori de sistem, micșorarea duratei întreruperilor, stabilitatea presiunii gazelor naturale în rețelele de distribuție a gazelor naturale, reducerea consumului tehnologic și a pierderilor de gaze naturale în rețelele de distribuție a gazelor naturale și îndeplinirea altor indicatori de calitate ai serviciului de distribuție a gazelor naturale.

(4) La elaborarea planului de dezvoltare, operatorul sistemului de distribuție trebuie să formuleze ipoteze rezonabile privind distribuția gazelor naturale, luând în considerare planurile de investiții pentru rețelele adiacente. În acest scop, operatorul sistemului de distribuție colaborează cu operatorul sistemului de transport și cu alți operatori ai sistemelor de distribuție.

(5) Operatorul sistemului de distribuție este obligat să prezinte Agenției, pentru examinare și aprobare, planul de dezvoltare. La examinarea planului de dezvoltare, Agenția, în caz de necesitate, solicită operatorului sistemului de distribuție să consulte autoritățile publice, întreprinderile de gaze naturale și unii utilizatori de sistem, existenți sau potențiali, în legătură cu planul de dezvoltare și să prezinte Agenției informații cu privire la rezultatele consultărilor. Agenția solicită operatorului sistemului de distribuție să modifice planul de dezvoltare, inclusiv dacă acesta nu corespunde necesităților de investiții identificate în procesul de consultare.

(6) După examinarea și după evaluarea planului de dezvoltare, inclusiv prin prisma abordării necesităților de investiții identificate în procesul de consultare publică, Agenția aprobă planul de dezvoltare respectiv.

(7) Planul de dezvoltare se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de distribuție și pe pagina web oficială a Agenției. Agenția monitorizează și evaluează punerea în aplicare a planului de dezvoltare aprobat. În funcție de necesitate sau la solicitarea Agenției, operatorul sistemului de distribuție examinează oportunitatea modificării planului de dezvoltare și, după respectarea procedurii descrise în prezentul articol, prezintă spre aprobare Agenției planul de dezvoltare modificat.

(8) În baza planului de dezvoltare aprobat, ținând cont de cererile parvenite din partea utilizatorilor de sistem existenți sau potențiali, precum și de informația actualizată privind starea și gradul de uzură al rețelelor de distribuție a gazelor naturale, operatorul sistemului de distribuție este obligat să elaboreze și să prezinte Agenției spre aprobare, anual, în termen de până la 30 septembrie, planul de investiții pentru anul următor. Planul anual de investiții se elaborează de operatorul sistemului de distribuție în conformitate cu cerințele stabilite în Regulamentul privind investițiile.

(9) Agenția examinează și aprobă, în termen de până la 30 noiembrie, planul anual de investiții prezentat de operatorul sistemului de distribuție, cu posibilitatea extinderii termenului de examinare cu cel mult o lună. La examinarea planului anual de investiții, Agenția, în caz de necesitate, solicită operatorului sistemului de distribuție să consulte autoritățile publice, întreprinderile de gaze naturale și anumiți utilizatori de sistem, existenți sau potențiali, în legătură cu planul anual de investiții și să prezinte Agenției informații cu privire la rezultatele consultărilor. Dacă planul anual

de investiții prezentat de operatorul sistemului de distribuție nu corespunde cerințelor stabilite în Regulamentul privind investițiile, Agenția este în drept să solicite operatorului sistemului de distribuție să facă modificările de rigoare.

(10) Operatorul sistemului de distribuție publică pe pagina sa electronică planul anual de investiții aprobat, detaliat pe proiecte ce urmează a fi realizate de operator. Anual sau la solicitarea operatorului sistemului de transport, operatorul sistemului de distribuție prezintă planul de dezvoltare și planul de investiții pentru a contribui la elaborarea de către operatorul sistemului de transport a planului de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale pentru 10 ani.

(11) Anual, pînă la 30 aprilie, operatorul sistemului de distribuție prezintă Agenției un raport privind realizarea planului de dezvoltare și a planului de investiții pentru anul precedent, cu respectarea cerințelor stabilite în Regulamentul privind investițiile. Agenția nu aprobă, în scopul recuperării prin tarif, investițiile efectuate de operatorul sistemului de distribuție care nu corespund planurilor anuale de investiții aprobate de Agenție.

Articolul 50. Operatorul combinat

Prevederile stabilite la art. 22, 23, 44 și 52 nu împiedică exploatarea rețelelor combinate de transport al gazelor naturale, a rețelelor de distribuție a gazelor naturale și/sau a depozitelor de stocare de către un operator independent, cu condiția ca acesta să îndeplinească cerințele menite să asigure separarea și independența operatorului sistemului de transport, stabilite în prezenta lege.

Capitolul VII

STOCAREA GAZELOR NATURALE

Articolul 51. Operatorul depozitului de stocare

(1) Întreprinderea de gaze naturale care deține cu titlu de proprietate și exploatează un depozit de stocare își desfășoară activitatea în calitate de operator al depozitului de stocare în temeiul licenței pentru stocarea gazelor naturale, eliberată de Agenție în condițiile legii.

(2) Operatorul depozitului de stocare este în drept să participe la piața gazelor naturale dacă respectă cerințele tehnice de racordare la rețelele de gaze naturale.

Articolul 52. Separarea operatorului depozitului de stocare

(1) Operatorul depozitului de stocare care este parte a unei întreprinderi de gaze naturale integrate pe verticală trebuie să fie independent, cel puțin din punct de vedere funcțional, decizional și al formei juridice de organizare, față de alte activități care nu au legătură cu stocarea gazelor naturale.

(2) Pentru a asigura independența operatorului depozitului de stocare în conformitate cu alin. (1) urmează să fie respectate următoarele condiții minime:

a) persoanele cu funcții de conducere ale operatorului depozitului de stocare să nu facă parte din structurile întreprinderii de gaze naturale integrate care este responsabilă, direct sau indirect, de îndeplinirea zilnică a activităților de producere a gazelor naturale sau de furnizare a gazelor naturale;

b) să fie întreprinse măsurile necesare pentru a garanta că interesele profesionale ale persoanelor cu funcții de conducere ale operatorului depozitului de stocare sînt luate în considerare

astfel încît să se asigure faptul că au posibilitatea de a acționa independent;

c) operatorul depozitului de stocare să dispună de suficiente drepturi pentru a lua decizii, independent de întreprinderea de gaze naturale integrată, cu privire la exploatarea, întreținerea și dezvoltarea depozitului de stocare. Aceasta nu trebuie să împiedice existența unor mecanisme de coordonare adecvate care să asigure că sînt protejate drepturile întreprinderii dominante de supraveghere economică și cele de supraveghere a gestionării rentabilității activelor operatorului depozitului de stocare întreprindere dependentă. În special, aceasta permite întreprinderii dominante să aprobe planul financiar anual al operatorului depozitului de stocare întreprindere dependentă sau orice alt document echivalent, precum și să stabilească plafonul maxim de îndatorare a operatorului depozitului de stocare întreprindere dependentă.

(3) Se interzice întreprinderii dominante să dea instrucțiuni operatorului depozitului de stocare întreprindere dependentă cu privire la activitatea sa zilnică, cu privire la deciziile aferente modernizării și dezvoltării depozitului de stocare, care nu depășesc limitele stabilite în planul financiar aprobat sau în orice alt document echivalent.

(4) Operatorul depozitului de stocare este obligat să elaboreze un program de conformitate care să conțină măsurile întreprinse pentru a garanta excluderea de comportament și de practici discriminatorii, precum și pentru a asigura monitorizarea corespunzătoare a respectării acestui program. Programul de conformitate trebuie să conțină, de asemenea, informații cu privire la obligațiile specifice impuse angajaților operatorului depozitului de stocare pentru realizarea obiectivelor respective. Persoana care răspunde de monitorizarea programului de conformitate prezintă Agenției un raport anual în care să fie menționate măsurile întreprinse pentru realizarea programului de conformitate. Raportul respectiv se publică pe pagina electronică a operatorului depozitului de stocare.

(5) Prevederile prezentului articol se aplică depozitelor de stocare care sînt necesare pentru asigurarea, din punct de vedere tehnic și/sau economic, a unui acces eficient la sistem în vederea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor în conformitate cu prevederile care reglementează organizarea accesului la depozitele de stocare din prezenta lege.

Articolul 53. Obligațiile și drepturile operatorului depozitului de stocare

(1) Operatorul depozitului de stocare trebuie să îndeplinească următoarele obligații:

a) să exploateze, să întrețină, să modernizeze și să dezvolte depozitul de stocare în condiții de siguranță, de fiabilitate și de eficiență, cu respectarea prevederilor menite să asigure protecția mediului, pentru a contribui la dezvoltarea pieței deschise, dar și pentru a garanta o capacitate suficientă pentru îndeplinirea obligațiilor sale;

b) să asigure accesul terților la depozitul de stocare în condiții nediscriminatorii, reglementate, stabilite în prezenta lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție;

c) să nu facă discriminare între utilizatorii de sistem sau între categoriile de utilizatori de sistem, evitînd, în special, discriminarea în favoarea întreprinderilor înrudite;

d) să furnizeze operatorilor sistemelor de transport, operatorilor sistemelor de distribuție și altor operatori ai depozitelor de stocare informații suficiente pentru a asigura securitatea și eficiența exploatarei, dezvoltarea coordonată și interoperabilitatea depozitului de stocare și a rețelelor de gaze naturale, precum și a depozitelor de stocare interconectate;

e) să furnizeze, într-un mod inteligibil, accesibil și cuantificabil, toate informațiile necesare

utilizatorilor de sistem pentru accesul eficient la depozitele de stocare și pentru utilizarea acestora, precum și informațiile privind serviciile pe care le prestează și condițiile relevante aplicate.

(2) În activitatea de stocare a gazelor naturale, operatorul depozitului de stocare trebuie să respecte următoarele principii:

a) asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali;

b) armonizarea variațiilor consumului sezonier, zilnic și pe ore cu sursele de gaze naturale disponibile;

c) asigurarea permanentă a echilibrului fizic în rețelele de gaze naturale.

(3) Operatorul depozitului de stocare este obligat să elaboreze modelul contractului pentru prestarea serviciului de stocare și proiectul regulamentului privind depozitul de stocare, specific activității proprii, și să le prezinte Agenției pentru aprobare.

(4) Operatorul depozitului de stocare are următoarele drepturi:

a) să încaseze tariful pentru prestarea serviciului de stocare a gazelor naturale, precum și să limiteze și/sau să întrerupă prestarea serviciului în caz de neplată, în termenele și în condițiile stabilite în regulamentul privind depozitul de stocare, aprobat de Agenție;

b) să întrerupă funcționarea depozitelor de stocare pe un termen strict necesar executării lucrărilor de întreținere și de reparații, în alte situații prevăzute de lege, cu anunțarea prealabilă a utilizatorilor de sistem cu care a încheiat contracte;

c) să refuze justificat accesul terților la depozitele de stocare în cazul lipsei de capacitate. Refuzul trebuie motivat și justificat în modul corespunzător.

Articolul 54. Prezentarea datelor și a informațiilor de către operatorul

depozitului de stocare

(1) Operatorul depozitului de stocare este obligat să publice pe pagina sa electronică informații cu privire la serviciile prestate, la condițiile relevante aplicate, precum și informația de ordin tehnic necesară pentru asigurarea unui acces eficient al utilizatorilor de sistem la depozitele de stocare.

(2) Pentru a asigura tarife transparente, obiective și nediscriminatorii și pentru a facilita utilizarea eficientă a depozitelor de stocare, operatorul depozitului de stocare publică pe pagina sa electronică informații relevante și suficient de detaliate cu privire la modul de formare a tarifelor pentru serviciile prestate și cu privire la metoda de calcul și structura tarifelor.

(3) În ceea ce privește serviciile prestate, operatorul depozitului de stocare este obligat să publice pe pagina sa electronică informații cu privire la capacitățile contractate și cele disponibile ale depozitelor de stocare, cu cifrele aferente, în mod periodic și continuu și într-o formă standardizată și accesibilă.

(4) Operatorul depozitului de stocare transmite informațiile necesare în temeiul prezentei legi și al altor acte normative în domeniu într-un mod clar, cuantificabil, accesibil și nediscriminatoriu.

(5) Fiecare operator al depozitului de stocare este obligat să publice informații cu privire la volumul de gaze naturale existent în fiecare depozit de stocare sau în fiecare grup de depozite de

stocare, în cazul în care aceasta implică acordarea accesului utilizatorilor de sistem la depozitele de stocare, cu privire la fluxurile de intrare și de ieșire, precum și la capacitățile disponibile de stocare, inclusiv cu privire la instalațiile scutite de obligația de a acorda acces terților. Aceste informații se comunică, de asemenea, operatorului sistemului de transport care urmează să le publice consolidat, pe depozite de stocare determinate cu ajutorul punctelor relevante. Informațiile urmează să fie actualizate cel puțin o dată pe zi.

(6) În cazul în care depozitul de stocare este folosit de un singur utilizator de sistem, acesta poate să adreseze Agenției o cerere argumentată cu privire la prelucrarea în regim de confidențialitate a informațiilor menționate la alin. (5). Dacă ajunge la concluzia că cererea respectivă este justificată, ținând cont, în special, de necesitatea asigurării unui echilibru între interesul protecției legitime a secretelor profesionale, a căror dezvăluire ar putea afecta în mod negativ strategia comercială a utilizatorului de sistem, și obiectivul de a crea o piață internă a gazelor naturale competitivă, Agenția poate permite operatorului depozitului de stocare să nu facă publice informațiile menționate la alin. (5) pe parcursul unei perioade de cel mult un an.

(7) Prevederile alin. (6) se aplică fără a aduce atingere obligațiilor operatorului depozitului de stocare privind comunicarea informațiilor către operatorul sistemului de transport, operatorul sistemului de distribuție, precum și obligațiilor de publicare de către aceștia a informațiilor respective, cu excepția cazului când datele cumulate sînt identice cu datele sistemului individual de stocare cu privire la care Agenția și-a exprimat acordul privind nepublicarea.

(8) Operatorul depozitului de stocare este obligat să păstreze documentele aferente informațiilor menționate în prezentul articol timp de 5 ani și să le prezinte, la cerere, autorităților publice, inclusiv Agenției și Consiliului Concurenței, dar și Secretariatului Comunității Energetice.

Capitolul VIII

ACCESUL LA REȚELELE DE GAZE NATURALE ȘI LA DEPOZITELE

DE STOCARE. PRESTAREA SERVICIILOR DE TRANSPORT,

DE DISTRIBUȚIE ȘI DE STOCARE A GAZELOR NATURALE

Articolul 55. Accesul la rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale

(1) Operatorul de sistem este obligat să acorde acces la rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale tuturor utilizatorilor de sistem existenți sau potențiali în mod transparent, obiectiv și fără discriminare.

(2) Accesul la rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale se acordă în baza tarifelor stabilite în conformitate cu metodologiile de calculare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale și pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale, aprobate de Agenție, publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și aplicate față de toți utilizatorii de sistem în mod obiectiv și nediscriminatoriu.

(3) Prevederile prezentei legi nu împiedică încheierea contractelor întreruptibile, pe termen scurt și a contractelor de furnizare a gazelor naturale pe termen lung, cu condiția ca acestea să corespundă principiilor și regulilor stabilite în actele normative care reglementează concurența.

(4) Pentru îndeplinirea funcțiilor sale, inclusiv a celor ce țin de transportul transfrontalier de

gaze naturale, operatorul sistemului de transport trebuie să coopereze cu operatorii sistemelor de transport din țările vecine în conformitate cu acordurile încheiate cu aceștia.

(5) Pentru a gestiona accesul la rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale, operatorul de sistem are obligația să țină un registru electronic în care urmează să indice, pentru fiecare punct de acces, identificat printr-un număr specific, toate datele necesare gestionării accesului la rețea, inclusiv datele cu privire la identitatea persoanei cu care este încheiat contractul pentru prestarea serviciului de transport sau de distribuție a gazelor naturale, cu privire la furnizorul existent, adresa locului de consum, debitul contractat, punctul de racordare, punctul de delimitare, presiunea în punctul de delimitare, caracteristicile echipamentului de măsurare, precum și mențiunea cu privire la faptul dacă respectivul loc de consum este conectat sau deconectat.

(6) Datele din registrul electronic pot fi accesate de către consumatorii finali respectivi sau de către furnizorii de gaze naturale în baza acceptului în scris al consumatorului final ori în baza contractului de furnizare a gazelor naturale încheiat între consumatorul final și furnizorul de gaze naturale care solicită acces la informația din registrul electronic.

(7) Operatorul de sistem este obligat să publice pe pagina sa electronică informațiile necesare pentru asigurarea accesului eficient la rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale și pentru utilizarea acestor rețele.

Articolul 56. Accesul la depozitele de stocare și la stocarea în conductă

(1) Accesul la depozitele de stocare și la stocarea în conductă se acordă tuturor utilizatorilor de sistem existenți sau potențiali în mod transparent, obiectiv și fără discriminare.

(2) Pentru a asigura aprovizionarea consumatorilor cu gaze naturale și pentru a organiza accesul la serviciile auxiliare, accesul la depozitele de stocare se acordă în baza tarifelor stabilite în conformitate cu metodologia de calculare a tarifelor pentru serviciul de stocare, aprobată de Agenție, cu respectarea principiilor stabilite la art. 99.

(3) Regulamentul privind depozitul de stocare se elaborează de operatorul depozitului de stocare și se prezintă Agenției pentru examinare și aprobare. Agenția publică pe pagina sa web oficială proiectul regulamentului privind depozitul de stocare și consultă utilizatorii de sistem și autoritățile competente în conformitate cu actele normative în domeniu. Propunerile parvenite, precum și decizia privind acceptarea sau respingerea acestora se reflectă în sinteza recomandărilor care se publică pe pagina web oficială a Agenției. Regulamentul privind depozitul de stocare a gazelor naturale, aprobat de Agenție, se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și se plasează pe pagina web oficială a Agenției și pe paginile electronice ale operatorilor depozitelor de stocare.

(4) Operatorul depozitului de stocare este obligat să publice pe pagina sa electronică informațiile necesare pentru asigurarea accesului eficient la depozitul de stocare pe care îl exploatează și pentru utilizarea acestui depozit, precum și alte informații în condițiile prezentei legi.

Articolul 57. Accesul la rețelele de gazoducte în amonte

(1) Întreprinderile de gaze naturale și consumatorii finali sînt în drept să obțină accesul la rețelele de gazoducte în amonte, cu excepția părților din aceste rețele și a instalațiilor care sînt utilizate pentru operațiuni locale de producție în locul unde se produc gazele naturale.

(2) Pentru a asigura crearea unei piețe competitive de gaze naturale, precum și pentru a preveni abuzurile de poziție dominantă, accesul la rețelele de gazoducte în amonte se acordă în mod

echitabil, deschis și nediscriminatoriu, ținându-se cont de securitatea și de continuitatea furnizării gazelor naturale, de capacitatea disponibilă existentă sau de capacitatea care poate fi disponibilă, de necesitatea respectării normelor privind protecția mediului, în conformitate cu prevederile prezentei legi și ale actelor normative de reglementare aprobate de Agenție. În acest scop trebuie să se țină cont de necesitatea:

a) de a fi refuzat accesul în cazuri justificate, când există o incompatibilitate de ordin tehnic care nu poate fi rezolvată într-un mod acceptabil;

b) de a fi evitate dificultățile care nu pot fi depășite într-un mod acceptabil și care ar putea prejudicia producerea eficientă, curentă și viitoare, de gaze naturale, inclusiv din zăcăminte a căror fiabilitate economică este scăzută;

c) de a fi respectate necesitățile rezonabile și justificate în modul corespunzător ale proprietarului sau ale operatorului rețelei de gazoducte în amonte cu privire la transportul și la prelucrarea gazelor naturale, precum și interesele tuturor celorlalți utilizatori ai rețelei de gazoducte în amonte sau ai principalelor instalații de prelucrare și de manipulare care pot fi afectate;

d) de a fi aplicate prevederile prezentei legi, precum și ale Legii privind autorizarea executării lucrărilor de construcție, la acordarea licenței pentru producerea gazelor naturale sau a autorizației de construire pentru rețelele de gazoducte în amonte.

(3) Agenția urmează să notifice Secretariatul Comunității Energetice cu privire la măsurile aferente acordării accesului la rețelele de gazoducte în amonte.

Articolul 58. Refuzul accesului

(1) Operatorul de sistem, operatorul depozitului de stocare pot refuza accesul la rețea, la depozitul de stocare în temeiul lipsei de capacitate, motivată de faptul că nu există rețea de gaze naturale sau că rețeaua de gaze naturale existentă, depozitul de stocare existent nu dispun de capacitatea tehnică necesară pentru a fi satisfăcute cerințele solicitantului, precum și în situația în care acordarea accesului la rețelele de transport sau de distribuție a gazelor naturale ori la depozitul de stocare l-ar împiedica pe operatorul de sistem, pe operatorul depozitului de stocare să își îndeplinească obligațiile de serviciu public, stabilite în conformitate cu prezenta lege.

(2) Operatorul rețelei de gazoducte în amonte este în drept să refuze accesul la rețelele de gazoducte în amonte în cazul în care există o incompatibilitate de ordin tehnic.

(3) Refuzul accesului la rețea, la depozitul de stocare, la rețeaua de gazoducte în amonte trebuie formulat în scris de operatorul de sistem, de operatorul depozitului de stocare, de operatorul rețelei de gazoducte în amonte, cu prezentarea motivelor și a argumentelor justificate din punct de vedere tehnic și economic. În cazul refuzului de acces la rețelele de transport sau de distribuție a gazelor naturale, operatorii de sistem prezintă informații pertinente despre măsurile necesare pentru înlăturarea motivelor de refuz, inclusiv despre măsurile necesare pentru dezvoltarea rețelelor de transport și de distribuție a gazelor naturale și despre termenele concrete de realizare a dezvoltării acestora.

(4) Operatorii de sistem care refuză accesul la rețelele de transport sau de distribuție a gazelor naturale în temeiul lipsei de capacitate sînt obligați să întreprindă măsurile necesare pentru a asigura accesul la rețea al solicitantului, cu condiția ca acestea să fie justificate din punct de vedere economic sau dacă solicitantul este dispus să suporte costul aferent măsurilor ce urmează a fi întreprinse.

(5) Operatorul sistemului de transport nu este în drept să refuze racordarea unui nou depozit de stocare sau a unei instalații de producere prin invocarea unor viitoare posibile limitări ale capacităților de transport disponibile sau prin invocarea faptului că va suporta costuri suplimentare pentru creșterea necesară a capacității de transport. Operatorul sistemului de transport este obligat să asigure o capacitate de intrare și de ieșire suficientă pentru racordarea solicitantului.

(6) Operatorul sistemului de transport este obligat să informeze Agenția despre orice caz în care unui participant la piață sau unui solicitant i se refuză accesul la rețelele de transport al gazelor naturale, precum și despre congestii, propunând modalități de soluționare a acestora.

(7) Solicitanții cărora li s-a refuzat accesul la rețelele de transport sau de distribuție a gazelor naturale, la depozitul de stocare, la rețelele de gazoducte în amonte sînt în drept să adreseze Agenției o reclamație în acest sens în conformitate cu prezenta lege. La examinarea reclamației, Agenția verifică dacă operatorul de sistem, operatorul depozitului de stocare, operatorul rețelei de gazoducte în amonte și-a îndeplinit obligațiile stabilite în prezenta lege, inclusiv cu privire la prezentarea de informații pertinente despre măsurile necesare pentru dezvoltarea rețelelor de gaze naturale și despre termenele concrete de realizare a dezvoltării acestora, în cazul operatorilor de sistem.

Articolul 59. Derogările pentru infrastructura nouă

(1) Pentru interconexiuni sau pentru depozite de stocare noi - infrastructură nouă, în sensul prezentului articol - poate fi acordată, la cerere, pentru o perioadă limitată de timp, o derogare de la art. 7 alin. (2), de la art. 23 alin. (2) și de la art. 55-57 dacă sînt îndeplinite următoarele condiții:

a) investiția contribuie la dezvoltarea concurenței în contextul furnizării gazelor naturale, precum și la îmbunătățirea condițiilor de siguranță în aprovizionarea cu gaze naturale;

b) avînd în vedere gradul de risc, investiția poate fi realizată numai dacă se acordă o derogare;

c) infrastructura nouă este în proprietatea persoanei fizice sau juridice care este separată cel puțin în privința formei sale juridice de operatorii de sistem la ale căror rețele de gaze naturale vor fi racordate interconexiunea sau depozitul de stocare;

d) tarifele urmează a fi achitate de utilizatorii infrastructurii respective;

e) derogarea nu este în detrimentul concurenței sau în detrimentul funcționării eficiente a pieței interne a gazelor naturale ori în detrimentul funcționării eficiente a rețelei de gaze naturale reglementate la care este racordată infrastructura nouă.

(2) Prevederile alin. (1) se aplică și în cazul creșterilor semnificative de capacitate a infrastructurilor existente, precum și în cazul modificării acestor infrastructuri, astfel încît să fie posibilă dezvoltarea unor noi surse de alimentare cu gaze naturale.

(3) Derogarea prevăzută la alin. (1) și (2) se acordă pentru fiecare caz în parte prin hotărîrea Agenției și urmare a deciziei autorității de reglementare a țării vecine în cauză, în cazul în care derogarea vizează o interconexiune. Hotărîrea privind acordarea derogării poate acoperi capacitatea integrală sau parțială a infrastructurii noi ori pe cea a infrastructurii existente, majorată semnificativ.

(4) La primirea cererii privind acordarea derogării, Agenția notifică fără întîrziere Secretariatul Comunității Energetice și Comitetul de reglementare al Comunității Energetice cu privire la cererea primită și le transmite o copie a acesteia. Comitetul de reglementare al Comunității Energetice, în

termen de două luni, prezintă un aviz consultativ Agenției, care poate servi drept bază pentru adoptarea hotărârii Agenției.

(5) La adoptarea hotărârii privind acordarea unei derogări, Agenția trebuie să examineze, pentru fiecare caz în parte, necesitatea impunerii unor condiții cu privire la durata derogării și a accesului nediscriminatoriu la noua infrastructură. La stabilirea acestor condiții, Agenția urmează să țină cont, în special, de capacitatea suplimentară ce va fi construită sau modificată, de durata proiectului și de specificul sistemului de gaze naturale.

(6) Înainte de acordarea unei derogări, Agenția trebuie să decidă referitor la regulile și mecanismele ce urmează a fi utilizate pentru gestionarea și alocarea capacităților. În conformitate cu regulile respective, utilizatorii de sistem potențiali trebuie să indice eventualul interes în legătură cu capacitatea pe care intenționează să o folosească înainte de alocarea capacității infrastructurii noi, inclusiv dacă intenționează să o folosească pentru uz propriu.

(7) Una din regulile privind gestionarea congestiilor urmează să instituie obligația de a oferi capacitatea neutilizată pe piață gazelor naturale, precum și dreptul utilizatorilor infrastructurii noi de a comercializa capacitățile contractate pe piața secundară. La evaluarea criteriilor prevăzute la alin. (1) lit. a), b) și e), Agenția trebuie să țină cont de rezultatele procedurii de alocare a capacităților.

(8) Agenția este în drept să consulte, în caz de necesitate, organele centrale de specialitate ale administrației publice în legătură cu adoptarea hotărârii cu privire la acordarea derogării. Avizele primite de Agenție se publică pe pagina web oficială a Agenției.

(9) Agenția adoptă hotărârea cu privire la acordarea derogării în cazul în care, în termen de 6 luni de la primirea solicitării, a ajuns la un acord comun cu autoritatea de reglementare a țării vecine. Hotărârea cu privire la acordarea derogării trebuie să fie motivată, inclusiv în privința condițiilor stabilite în conformitate cu alin. (6), se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și se plasează pe pagina web oficială a Agenției.

(10) Agenția expediază Secretariatului Comunității Energetice copia de pe hotărârea cu privire la acordarea derogării sau cu privire la respingerea cererii privind acordarea derogării, copia de pe cererea privind acordarea derogării, precum și alte informații pertinente cu privire la:

a) motivele detaliate în baza cărora a fost acordată sau refuzată derogarea, inclusiv datele financiare care demonstrează necesitatea derogării;

b) analiza efectuată referitor la efectul derogării asupra concurenței și asupra bunei funcționări a pieței gazelor naturale;

c) motivele care justifică durata și cota din capacitatea totală a infrastructurii noi pentru care se acordă derogarea;

d) rezultatul consultărilor cu autoritățile de reglementare implicate, dacă derogarea vizează o interconexiune;

e) contribuția infrastructurii noi la diversificarea surselor de alimentare cu gaze naturale.

(11) În termen de două luni de la data primirii notificării în conformitate cu alin. (9), Secretariatul Comunității Energetice poate emite un aviz prin care să solicite Agenției să modifice sau să retragă hotărârea cu privire la acordarea derogării. Acest termen poate fi prelungit cu două luni prin acordul comun al Secretariatului Comunității Energetice și al Agenției sau în cazul în care

Secretariatul Comunității Energetice solicită informații suplimentare.

(12) În cazul în care Secretariatul Comunității Energetice a solicitat informații suplimentare, iar Agenția nu prezintă în termenul stabilit informația solicitată, notificarea Agenției se consideră retrasă, excepție fiind cazurile în care:

a) înainte de expirarea termenului stabilit, perioada de examinare a fost prelungită prin acordul comun al Secretariatului Comunității Energetice și al Agenției;

b) printr-o declarație temeinic motivată, Agenția a informat Secretariatul Comunității Energetice că aceasta consideră notificarea ca fiind completă.

(13) În funcție de avizul și de recomandările Secretariatului Comunității Energetice, Agenția este obligată să revoce sau să modifice hotărârea cu privire la acordarea derogării și să notifice despre acest fapt Secretariatul Comunității Energetice în termen de o lună de la adoptarea hotărârii respective.

(14) Secretariatul Comunității Energetice este obligat să păstreze confidențialitatea informațiilor care constituie secret comercial.

(15) Hotărârea Agenției și avizul Secretariatului Comunității Energetice cu privire la acordarea derogării expiră după doi ani de la data adoptării, în cazul în care construcția infrastructurii noi încă nu a început către acea dată, sau după 5 ani de la data adoptării, în cazul în care infrastructura nouă nu a fost dată în exploatare către acea dată, cu excepția cazului în care Agenția, Secretariatul Comunității Energetice decid că orice întârziere se datorează unor impedimente majore, independente de voința persoanei căreia i-a fost acordată derogarea.

Articolul 60. Derogări în legătură cu angajamentele de plată

(1) În cazul în care o întreprindere de gaze naturale se confruntă sau consideră că ar putea să se confrunte cu serioase dificultăți economice și financiare din cauza angajamentelor de plată asumate prin clauzele de tip „take-or-pay”, acceptate prin unul sau mai multe contracte de procurare a gazelor naturale (clauze prin care cumpărătorul este obligat să plătească pentru volumul de gaze naturale contractate, indiferent dacă volumul respectiv de gaze naturale a fost sau nu consumat de cumpărător), aceasta depune în adresa Agenției o cerere privind derogarea temporară de la obligația de acordare a accesului. Întreprinderea de gaze naturale depune cererea privind derogarea temporară înainte sau după refuzarea accesului la sistem. Dacă întreprinderea de gaze naturale a refuzat accesul la sistem, cererea privind derogarea temporară se prezintă fără întârziere. Cererile privind derogarea temporară trebuie să fie însoțite de toate informațiile relevante referitoare la natura și importanța problemei, precum și la eforturile depuse de întreprinderea de gaze naturale respectivă pentru soluționarea problemei invocate.

(2) În cazul în care pentru situația descrisă la alin. (1) nu există soluții alternative rezonabile, Agenția este în drept să dispună, prin hotărâre, acordarea derogării temporare. Agenția este obligată să anunțe neîntârziat Secretariatul Comunității Energetice despre decizia de a acorda derogarea temporară și să prezinte, într-o formă agregată, toate informațiile relevante în legătură cu decizia luată. În decursul a 8 săptămâni de la data recepționării notificării respective, Secretariatul Comunității Energetice emite un aviz, recomandând Agenției, după caz, să modifice sau să anuleze hotărârea privind derogarea temporară de la obligația de acordare a accesului.

(3) La adoptarea hotărârii privind acordarea derogării temporare de la obligația de acordare a accesului, Agenția trebuie să țină cont, în special, de:

- a) obiectivul creării unei piețe de gaze naturale nediscriminatorii, transparente și bazate pe concurență;
- b) necesitatea de a îndeplini obligațiile de serviciu public și de a asigura securitatea aprovizionării cu gaze naturale;
- c) poziția întreprinderii pe piața gazelor naturale și situația concurențială pe piață;
- d) gradul de seriozitate al dificultăților de ordin economic și financiar cu care se confruntă întreprinderile de gaze naturale, operatorul sistemului de transport sau consumatorii eligibili;
- e) data semnării și durata contractului/contractelor respective, inclusiv măsura în care acestea permit producerea anumitor schimbări pe piața gazelor naturale;
- f) eforturile depuse pentru găsirea unei soluții privind problema invocată;
- g) măsura în care, în cazul acceptării angajamentelor de plată asumate prin clauzele de tip „take-or-pay” ale contractelor de procurare a gazelor naturale, întreprinderea de gaze naturale ar fi putut să prevadă, într-o manieră rezonabilă, luînd în considerare prevederile prezentei legi, posibilitatea apariției unor dificultăți serioase;
- h) gradul de interconectare a sistemului de gaze naturale din Republica Moldova cu alte sisteme de gaze naturale și gradul de interoperabilitate a acestor sisteme;
- i) efectele pe care acordarea unei derogări le-ar avea asupra aplicării corecte a dispozițiilor prezentei legi cu privire la buna funcționare a pieței gazelor naturale.

(4) În cazul contractelor de procurare a gazelor naturale care conțin clauze de tip „take-or-pay” încheiate înainte de 1 iulie 2006, hotărîrea privind acordarea derogării temporare de la obligația de acordare a accesului nu trebuie să conducă la situații care să facă imposibilă găsirea unor soluții alternative, viabile din punct de vedere economic. Se consideră că nu există dificultăți serioase dacă vânzările de gaze naturale nu scad sub nivelul garanțiilor de cerere minimă incluse în contractele de procurare a gazelor naturale care conțin clauze de tip „take-or-pay” sau dacă aceste contracte pot fi adaptate ori dacă întreprinderea de gaze naturale poate găsi soluții alternative.

(5) Întreprinderile de gaze naturale cărora nu li s-a acordat o derogare în sensul alin. (1) nu sînt în drept să refuze sau să continue să refuze accesul la sistem din cauza angajamentelor de plată asumate prin clauzele de tip „take-or-pay” ale contractelor de procurare a gazelor naturale. În acest sens, Agenția asigură aplicarea completă și corectă a prevederilor prezentei legi care reglementează accesul terților și încheierea contractelor de furnizare a gazelor naturale.

(6) Orice hotărîre a Agenției privind acordarea derogării temporare de la obligația de acordare a accesului trebuie să fie argumentată și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Articolul 61. Eliberarea avizului de racordare la rețelele de gaze naturale

(1) Orice persoană fizică sau juridică are dreptul să solicite racordarea instalației de utilizare, a instalației de producere, a depozitului de stocare ce îi aparține la rețeaua de transport sau de distribuție a gazelor naturale a operatorului de sistem care își desfășoară activitatea în limitele teritoriului autorizat prin licență.

(2) Operatorul de sistem este obligat să elibereze solicitantului potențial consumator final avizul de racordare în termen de cel mult 15 zile calendaristice de la înregistrarea solicitării și

prezentarea documentelor stabilite în Regulamentul privind racordarea. Avizul de racordare pentru producătorii de gaze naturale și pentru operatorii depozitelor de stocare se eliberează de operatorul de sistem în termen de cel mult 30 de zile calendaristice de la înregistrarea solicitării și prezentarea documentelor stabilite în Regulamentul privind racordarea.

(3) Operatorul de sistem este obligat să colaboreze cu solicitantul la alegerea și realizarea celei mai avantajoase soluții de racordare. La eliberarea avizului de racordare, operatorul de sistem este obligat să comunice solicitantului costul estimat pentru executarea instalației de racordare.

(4) Prin avizul de racordare eliberat, solicitantul poate fi obligat să suporte doar cheltuielile de construcție a unei instalații de racordare care să corespundă debitului solicitat. Nerespectarea acestei cerințe are drept consecință rambursarea de către operatorul de sistem a diferenței de cheltuiești dintre cheltuielile efectiv suportate de solicitant și cele ce urmau a fi suportate conform legii.

(5) Operatorul de sistem este în drept să refuze eliberarea avizului de racordare doar în cazurile și cu respectarea condițiilor prevăzute la art. 58. Se interzice operatorului de sistem să condiționeze racordarea de transmiterea de către solicitant, cu titlu gratuit, a instalațiilor de gaze naturale pe care le deține cu titlu de proprietate.

Articolul 62. Proiectarea și executarea instalațiilor de racordare

(1) Proiectarea și executarea instalației de racordare, precum și punerea sub presiune a instalației de utilizare a unui solicitant potențial consumator final se efectuează de operatorul de sistem după achitarea de către solicitant a costului de proiectare și a tarifului de racordare aprobat de Agenție în condițiile legii. Consumatorul final potențial este în drept să angajeze altă persoană autorizată pentru proiectarea și executarea instalației de racordare. Aceste prevederi se indică în mod obligatoriu în avizul de racordare eliberat solicitantului de operatorul de sistem.

(2) Instalațiile de racordare executate de operatorul de sistem devin proprietatea operatorului de sistem, care este responsabil de exploatarea, întreținerea și modernizarea acestora. Instalațiile de racordare executate de alte persoane autorizate aparțin consumatorilor finali care sînt în drept să le transmită, cu titlu gratuit, în proprietatea operatorului de sistem în condițiile stabilite la alin. (3).

(3) Persoanele fizice și persoanele juridice, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, care au în proprietate instalații de gaze naturale sînt în drept să le transmită, cu titlu gratuit, în proprietatea operatorului de sistem. Activele dobîndite cu titlu gratuit nu se iau în considerare la calcularea bazei de active reglementate a operatorului de sistem, iar venitul obținut în urma primirii, cu titlu gratuit, a instalațiilor de gaze naturale menționate se consideră venit neimpozabil.

(4) Procedura și condițiile de racordare la rețelele de transport sau de distribuție a gazelor naturale a instalațiilor de utilizare, a instalațiilor de producere, a depozitelor de stocare se stabilesc în Regulamentul privind racordarea, elaborat de operatorul sistemului de transport desemnat de Agenție în colaborare cu ceilalți operatori de sistem. La elaborarea Regulamentului privind racordarea, operatorul sistemului de transport respectiv urmează să aplice prevederile art. 66 alin. (4) și (5). Regulamentul privind racordarea se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, pe pagina web oficială a Agenției, pe paginile electronice ale operatorilor sistemelor de transport și ale operatorilor sistemelor de distribuție.

Articolul 63. Conduce directe de gaze naturale

(1) Producătorii și furnizorii sînt în drept să alimenteze cu gaze naturale consumatorii finali

prin intermediul unor conducte directe de gaze naturale.

(2) Orice consumator final este în drept să fie alimentat cu gaze naturale printr-o conductă directă de gaze naturale de către un producător sau de către un furnizor.

(3) Construcția conductelor directe de gaze naturale poate fi efectuată cu condiția obținerii, în prealabil, a autorizației pentru conducta directă de gaze naturale, eliberată de Agenție, și, ulterior, a autorizației de construire eliberată de autoritățile administrației publice locale.

(4) Agenția acordă autorizația pentru conducta directă de gaze naturale în baza unor criterii obiective și nediscriminatorii. Eliberarea de către Agenție a autorizației pentru conducta directă de gaze naturale poate fi condiționată de imposibilitatea sau refuzul accesului la rețeaua de gaze naturale ori de examinarea de către Agenție a disputelor privind accesul la rețea.

(5) Eliberarea, prelungirea valabilității, reperfectarea, suspendarea, reluarea valabilității sau retragerea autorizației pentru conducta directă de gaze naturale, precum și eliberarea duplicatului acesteia se efectuează în condițiile stabilite în prezentul articol și în conformitate cu Legea privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător.

Articolul 64. Sisteme de distribuție închise

(1) Persoanele fizice și persoanele juridice se alimentează cu gaze naturale printr-un sistem de distribuție închis în condițiile stabilite în prezentul articol.

(2) Asigurarea livrării gazelor naturale prin sistemul de distribuție închis și alimentarea cu gaze naturale a utilizatorilor sistemului de distribuție închis nu implică necesitatea obținerii licenței pentru distribuția gazelor naturale și a licenței pentru furnizarea gazelor naturale.

(3) Pentru a asigura livrarea gazelor naturale și alimentarea cu gaze naturale a utilizatorilor sistemului de distribuție închis, operatorul sistemului de distribuție închis este obligat să obțină de la Agenție autorizație. La solicitarea unei persoane juridice, Agenția acordă autorizație pentru sistemul de distribuție închis dacă sînt întrunite următoarele condiții:

a) din motive tehnice sau de securitate specifice, procesul de exploatare sau procesul de producție al utilizatorilor sistemului de distribuție închis este integrat;

b) sistemul respectiv de distribuție alimentează cu gaze naturale persoana care îl deține cu titlu de proprietate, persoana care exploatează acest sistem sau întreprinderile lor înrudite.

(4) În vederea obținerii autorizației pentru sistemul de distribuție închis, solicitantul persoană juridică este obligat să prezinte Agenției copia de pe decizia de înregistrare a întreprinderii, schema de amplasare a instalațiilor de gaze naturale din sistemul de distribuție închis și informații cu privire la utilizatorii sistemului de distribuție închis.

(5) Prin intermediul sistemului de distribuție închis pot fi alimentați cu gaze naturale consumatorii ale căror instalații de utilizare se află în zona geografică a sistemului de distribuție închis sau în nemijlocita apropiere de sistemul de distribuție închis ori care se află în raporturi de muncă sau în alte raporturi similare cu proprietarul sistemului de distribuție închis, în condițiile stabilite într-un regulament elaborat și aprobat de Agenție.

(6) În cazul modificării numărului utilizatorilor sistemului de distribuție închis, operatorul sistemului de distribuție respectiv este obligat să notifice Agenția.

(7) Operatorul sistemului de distribuție închis procură gaze naturale pentru consum propriu și pentru alimentarea utilizatorilor sistemului său, după caz, pe piața cu amănuntul a gazelor naturale.

(8) În cazul în care operatorul sistemului de distribuție închis nu își îndeplinește obligațiile stabilite în prezentul articol și la art. 65, utilizatorii sistemului de distribuție închis sînt în drept să adreseze o reclamație Agenției în conformitate cu prezenta lege.

(9) Agenția este în drept să retragă autorizația în cazul în care operatorul sistemului de distribuție închis încalcă repetat obligațiile stabilite în prezentul articol și la art. 65 și refuză să se conformeze deciziilor sau hotărîrilor Agenției.

(10) Eliberarea, prelungirea valabilității, reperfectarea, suspendarea, reluarea valabilității sau retragerea autorizației pentru sistemul de distribuție închis, precum și eliberarea duplicatului acesteia se efectuează în condițiile stabilite în prezentul articol și în conformitate cu Legea privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător.

Articolul 65. Raporturile juridice dintre operator și utilizatorii sistemului

de distribuție închis

(1) Pentru alimentarea cu gaze naturale a utilizatorilor sistemului de distribuție închis, operatorul este în drept să perceapă doar tariful calculat în conformitate cu metodologia de calculare a tarifului pentru operarea sistemului de distribuție închis, aprobată de Agenție, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web oficială a Agenției.

(2) Agenția elaborează și aprobă metodologia de calculare a tarifului pentru operarea sistemului de distribuție închis, care se va baza pe următoarele principii:

a) costul gazelor naturale furnizate se determină în baza prețului de procurare a gazelor naturale achitat furnizorului;

b) tariful pentru serviciul prestat de operatorul sistemului de distribuție închis se determină ținîndu-se cont de cheltuielile justificate ale operatorului sistemului de distribuție închis necesare pentru întreținerea și exploatarea sistemului și pentru desfășurarea activității de livrare a gazelor naturale, de cheltuielile necesare pentru acoperirea consumului tehnologic și a pierderilor de gaze naturale în sistemul de distribuție închis, precum și de marja rezonabilă de profit, care nu va depăși 5% din valoarea netă a activelor utilizate de operatorul sistemului de distribuție închis în legătură cu activitatea autorizată. Marja de profit se aplică în cazul operatorilor sistemelor de distribuție închise care desfășoară activitatea de întreprinzător.

(3) La solicitarea unuia dintre utilizatorii sistemului de distribuție închis, Agenția este obligată să verifice dacă tariful aplicat de operatorul sistemului de distribuție închis corespunde principiilor stabilite în metodologia de calculare a tarifului pentru operarea sistemului de distribuție închis. Operatorul sistemului de distribuție închis este obligat să prezinte Agenției toate documentele necesare acesteia pentru verificarea respectării de către operator a metodologiei aprobate. În cazul în care Agenția constată că tariful respectiv include mai multe costuri decît cele stabilite în metodologie, aceasta va revizui tariful care trebuie să fie aplicat de operatorul sistemului de distribuție închis în raport cu utilizatorii sistemului său. Tariful revizuit se aprobă prin hotărîrea Agenției.

(4) Operatorul sistemului de distribuție închis nu este în drept să perceapă alte plăți în legătură cu activitatea desfășurată în baza autorizației pentru sistem de distribuție închis.

(5) Utilizatorul sistemului de distribuție închis este în drept să încheie contract de furnizare a gazelor naturale cu orice furnizor. În acest caz, operatorul sistemului de distribuție închis este obligat să recalculeze tariful aplicat în raport cu utilizatorul respectiv și să includă în tarif doar costurile aferente serviciului prestat de operatorul sistemului de distribuție închis. Se interzice operatorului sistemului de distribuție închis să împiedice în orice mod utilizatorul să își exercite dreptul de schimbare a furnizorului. Raporturile juridice dintre operatorul sistemului de distribuție închis, utilizatorul sistemului care a optat pentru schimbarea furnizorului și furnizorul acestuia se stabilesc într-un regulament aprobat de Agenție.

Articolul 66. Regulamentul privind rețelele de gaze naturale

(1) În scopul asigurării funcționării sigure, inofensive și stabile a rețelelor de transport al gazelor naturale și a rețelelor de distribuție a gazelor naturale, în vederea creării condițiilor necesare pentru prestarea utilizatorilor de sistem a serviciului de transport al gazelor naturale, a serviciului de distribuție a gazelor naturale în mod continuu, fiabil și eficient, operatorii de sistem planifică, dezvoltă, modernizează, întrețin și exploatează rețelele de gaze naturale cu respectarea cerințelor minime de ordin tehnic și organizatoric stabilite în Regulamentul privind rețelele de gaze naturale.

(2) Obiectivele de bază ale Regulamentului privind rețelele de gaze naturale sînt:

a) stabilirea unui set de reguli pentru conducerea prin dispecer a fluxurilor din rețelele de gaze naturale, inclusiv din interconexiuni;

b) asigurarea interoperabilității în cadrul sistemului de gaze naturale pe criterii obiective și nediscriminatorii;

c) stabilirea unui set de reguli pentru asigurarea accesului utilizatorilor de sistem la rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale;

d) stabilirea responsabilităților și a obligațiilor operatorilor de sistem și ale utilizatorilor de sistem;

e) specificarea parametrilor tehnici ce urmează a fi respectați la funcționarea rețelelor de transport și de distribuție a gazelor naturale;

f) stabilirea principiilor de planificare, dezvoltare, interconectare, modernizare, întreținere și exploatare a rețelelor de gaze naturale;

g) stabilirea interfețelor și a fluxurilor informaționale între operatorii de sistem, precum și între operatorii de sistem și utilizatorii de sistem;

h) stabilirea procedurilor de exploatare a rețelelor de transport și de distribuție a gazelor naturale în regim normal, în condiții excepționale, de avarii, de evenimente de forță majoră și în alte situații de exploatare.

(3) Schimbul de informații dintre operatorii de sistem, precum și dintre operatorii de sistem și utilizatorii de sistem, se desfășoară în conformitate cu procedura privind colectarea și circulația datelor între participanții la piața gazelor naturale, cu respectarea altor norme în domeniu.

(4) Operatorul sistemului de transport desemnat de Agenție este obligat să elaboreze, în colaborare cu ceilalți operatori de sistem, proiectul regulamentului privind rețelele de gaze naturale și să-l prezinte Agenției pentru examinare și aprobare. În proiectul menționat, operatorul sistemului

de transport trebuie să includă prevederi ce se referă la rețelele de distribuție a gazelor naturale, elaborate și prezentate acestuia de operatorii sistemelor de distribuție.

(5) Agenția publică pe pagina sa web oficială proiectul regulamentului privind rețelele de gaze naturale, prezentat de operatorul sistemului de transport desemnat, și consultă utilizatorii de sistem, alți participanți la piața gazelor naturale, precum și autoritățile competente. Propunerile parvenite, precum și decizia privind acceptarea sau respingerea acestora se reflectă în sinteza recomandărilor care se publică pe pagina web oficială a Agenției. Regulamentul privind rețelele de gaze naturale aprobat de Agenție se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, se plasează pe pagina web oficială a Agenției și pe paginile electronice ale operatorilor de sistem.

Articolul 67. Codul rețelelor de gaze naturale

(1) În scopul asigurării și gestionării unui acces eficient și transparent la rețelele de gaze naturale, inclusiv în legătură cu tranzacțiile transfrontaliere, exploatarea rețelelor de gaze naturale se efectuează în conformitate cu Codul rețelelor de gaze naturale.

(2) Codul rețelelor de gaze naturale stabilește procedurile aplicate de operatorul sistemului de transport în scopul îndeplinirii în mod eficient a atribuțiilor ce îi revin, în special în legătură cu:

a) alocarea capacității și gestionarea congestiilor;

b) asigurarea echilibrului în sistemul de gaze naturale;

c) asigurarea interoperabilității în cadrul sistemului de gaze naturale și schimbul de date cu operatorii de sistem și cu operatorii sistemelor de transport din țările vecine.

(3) În contextul obligațiilor asumate de Republica Moldova în cadrul Tratatului Comunității Energetice, operatorul sistemului de transport desemnat de Agenție elaborează proiectul codului rețelelor de gaze naturale. Ceilalți operatori de sistem sînt obligați să colaboreze cu operatorul sistemului de transport respectiv în vederea elaborării codului rețelelor de gaze naturale.

(4) Agenția publică pe pagina sa web oficială proiectul codului rețelelor de gaze naturale, prezentat de operatorul sistemului de transport desemnat, și consultă participanții la piața gazelor naturale, inclusiv utilizatorii de sistem, și autoritățile competente în conformitate cu actele normative în domeniu. Propunerile parvenite, precum și decizia privind acceptarea sau respingerea acestora se reflectă în sinteza recomandărilor, care se publică pe pagina web oficială a Agenției. Codul rețelelor de gaze naturale aprobat de Agenție se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, se plasează pe pagina web oficială a Agenției și pe paginile electronice ale operatorilor de sistem.

Articolul 68. Calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale

(1) Calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale se evaluează în baza indicatorilor de calitate, stabiliți în Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, care reflectă continuitatea livrării gazelor naturale, parametrii de calitate a gazelor naturale livrate și calitatea relațiilor dintre operatorul de sistem și utilizatorii de sistem. Agenția stabilește indicatori generali, care se calculează pentru operatorul de sistem, și indicatori garantați, care vizează utilizatorul de sistem individual, precum și valorile minime ale indicatorilor de calitate, care se actualizează în funcție de situația obiectivă din sectorul gazelor naturale și de cerințele utilizatorilor de sistem.

(2) Pentru nerespectarea valorilor minime ale indicatorilor de calitate, Agenția este în drept să reducă tarifele pentru transportul gazelor naturale și pentru distribuția gazelor naturale cu pînă la 10% din valoarea tarifului respectiv și/sau să stabilească compensații individuale ce urmează a fi achitate de operatorul de sistem utilizatorilor de sistem, în conformitate cu Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale.

(3) Operatorul de sistem este obligat să țină evidența tuturor cererilor, sesizărilor, solicitărilor legate de calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale și să prezinte anual Agenției, în termenele stabilite în Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, rapoarte privind calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale.

(4) Operatorul de sistem este obligat să înființeze serviciul telefonic 24/24 și să asigure activitatea acestuia pentru a recepționa sesizările utilizatorilor de sistem cu privire la calitatea serviciului de transport sau de distribuție a gazelor naturale, precum și cu privire la necesitatea înlăturării eventualelor defecte ale utilajului sau ale rețelelor de gaze naturale.

Articolul 69. Evidența și măsurarea gazelor naturale

(1) Gazele naturale produse, stocate, livrate, inclusiv în contextul schimburilor transfrontaliere, furnizate și consumate urmează a fi măsurate prin intermediul echipamentelor de măsurare. Echipamentele de măsurare care servesc la măsurarea fluxurilor de gaze naturale, la determinarea și la decontarea consumurilor de gaze naturale între părțile contractante se verifică metrologic conform Legii metrologiei, iar operatorii de sistem sînt responsabili de instalarea și de sigilarea acestora în condițiile stabilite în prezentul articol.

(2) Măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale se efectuează în conformitate cu prevederile Regulamentului privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale, elaborat și aprobat de Agenție, care se aplică în mod nediscriminatoriu producătorilor, operatorilor de sistem, operatorilor depozitelor de stocare, furnizorilor și consumatorilor finali și care reglementează, în special:

a) stabilirea punctelor de măsurare și a cerințelor tehnice minime față de echipamentul de măsurare pentru fiecare categorie de puncte de măsurare;

b) măsurarea volumelor și a debitelor de gaze naturale produse, stocate, livrate, inclusiv în contextul schimburilor transfrontaliere, furnizate sau consumate;

c) definirea funcțiilor și a obligațiilor producătorilor, operatorilor de sistem, operatorilor depozitelor de stocare, furnizorilor și consumatorilor finali în legătură cu măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale;

d) colectarea și prezentarea de către operatorii de sistem a datelor cu privire la echipamentele de măsurare și a datelor constatate la citirea indicațiilor echipamentelor de măsurare, în scopul facturării și menținerii bazelor de date;

e) măsurarea valorilor mărimilor specifice serviciilor de sistem, colectarea și acumularea datelor respective;

f) cerințele privind funcționarea și clasa de exactitate a echipamentelor de măsurare, precum și metodele de măsurare a gazelor naturale în rețelele de transport al gazelor naturale, de distribuție a gazelor naturale, în special în legătură cu instalarea, verificarea metrologică și întreținerea echipamentului de măsurare;

g) modul de colectare, procesare, stocare și prezentare a informațiilor privind indicațiile echipamentelor de măsurare solicitanților, inclusiv operatorilor de sistem, operatorilor depozitelor de stocare, furnizorilor și consumatorilor finali.

(3) Operatorii de sistem țin evidența gazelor naturale utilizând doar echipamente de măsurare verificate metrologic, ale căror tipuri sînt incluse în Registrul de stat al mijloacelor de măsurare, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și plasat pe pagina web oficială a Institutului Național de Metrologie.

(4) Operatorii de sistem efectuează lucrările de instalare, exploatare, întreținere și verificare metrologică periodică a echipamentelor de măsurare ale consumatorilor finali racordați la rețelele lor de gaze naturale.

(5) Cheltuielile legate de procurarea, instalarea, sigilarea, verificarea metrologică, întreținerea, repararea și înlocuirea echipamentelor de măsurare la consumatorii casnici sînt suportate de către operatorul sistemului de distribuție din sursele incluse în tarifele pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale, cu excepția situațiilor în care consumatorul casnic solicită instalarea unui echipament de măsurare inteligent, care permite înregistrarea orară a volumelor de gaze naturale consumate. În acest din urmă caz, consumatorul casnic respectiv suportă cheltuielile de procurare, întreținere și înlocuire a echipamentului de măsurare respectiv.

(6) Cheltuielile privind procurarea, instalarea, sigilarea, verificarea metrologică, întreținerea, repararea și înlocuirea echipamentelor de măsurare la consumatorii noncasnici sînt suportate de către aceștia.

(7) Producătorii, operatorii depozitelor de stocare și consumatorii finali sînt obligați să acorde acces reprezentanților operatorilor de sistem la echipamentele de măsurare care se află în limitele proprietății lor în vederea exercitării funcțiilor stabilite pentru operatorii de sistem în prezenta lege și în Regulamentul privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale.

(8) Producătorii, operatorii depozitelor de stocare și consumatorii finali sînt obligați să păstreze intacte și să nu intervină asupra echipamentelor de măsurare instalate în limitele proprietății lor și asupra sigiliilor aplicate acestora. În cazul în care deteriorarea echipamentului de măsurare și a sigiliilor aplicate acestuia se produce din vina consumatorului, acesta va suporta cheltuielile de dezinstalare, reparare, verificare metrologică, instalare sau cheltuielile de înlocuire a echipamentului de măsurare deteriorat.

(9) Operatorii sistemelor de distribuție sînt în drept să instaleze la consumatorii casnici echipamente de măsurare inteligente, care permit înregistrarea orară a volumelor de gaze naturale consumate, doar după ce vor demonstra eficiența economică a acestor măsuri și după aprobarea lor de către Agenție.

Articolul 70. Întreruperi, limitări și sistarea livrării gazelor naturale

(1) Operatorul de sistem este în drept să întrerupă prestarea serviciului de transport sau de distribuție a gazelor naturale pentru un timp cît mai scurt dacă a survenit una dintre următoarele împrejurări:

- a) sînt puse în pericol viața și sănătatea oamenilor;
- b) apare pericolul prejudicierii proprietății;
- c) se încalcă regimul de funcționare a obiectelor sistemului de gaze naturale;

d) se efectuează racordări și alte operațiuni de exploatare și de întreținere care nu pot fi executate în alt mod;

e) s-au produs avarii ori se lichidează consecințele lor.

(2) În termenele și condițiile stabilite în Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, operatorul de sistem informează din timp utilizatorii de sistem despre data și durata întreruperii prestării serviciului de transport sau de distribuție a gazelor naturale, dacă întreruperea nu este cauzată de o situație excepțională.

(3) Operatorul de sistem este în drept să limiteze ori să întrerupă prestarea serviciului de transport sau de distribuție a gazelor naturale în caz de criză de combustibil, survenită la scară națională, sau în cazul unor interese ce țin de apărarea națională. La dispariția circumstanțelor care au condus la limitarea sau la întreruperea prestării serviciului de transport sau de distribuție a gazelor naturale, operatorul de sistem este obligat să reia cât mai repede prestarea serviciilor.

(4) Operatorul de sistem nu repară prejudiciile pe care le-a cauzat prin limitarea sau întreruperea prestării serviciului de transport sau de distribuție a gazelor naturale în condițiile prevăzute la alin. (3) dacă acțiunile lor sînt conforme cu prevederile alin. (1) și (2).

(5) Operatorul de sistem este în drept să limiteze ori să sisteze prestarea serviciului de transport sau de distribuție a gazelor naturale în situațiile și condițiile stabilite în Regulamentul privind racordarea. Cu excepțiile stabilite la art. 7 alin. (4) lit. i) și la art. 109 alin. (4), operatorul de sistem nu poate fi obligat să continue prestarea serviciului de transport sau de distribuție a gazelor naturale utilizatorului de sistem care nu-și onorează obligațiile de plată sau care nu respectă condițiile de prestare a acestor servicii, stabilite în Regulamentul privind racordarea.

(6) În cazul conectării neautorizate a aparatelor sau a instalațiilor de gaze naturale la rețeaua de gaze naturale sau în cazul consumului de gaze naturale prin evitarea echipamentului de măsurare sau prin intervenție în funcționarea echipamentului de măsurare, operatorul de sistem este în drept să deconecteze de la rețelele de gaze naturale aparatele sau instalațiile de gaze naturale conectate neautorizat, documentînd acest fapt, cu respectarea Regulamentului privind racordarea și a Regulamentului privind furnizarea gazelor naturale.

(7) La solicitarea furnizorului, operatorul de sistem este obligat să deconecteze instalațiile de gaze naturale ale consumatorilor finali în termenele și în condițiile stabilite în Regulamentul privind racordarea și în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(8) Operatorul de sistem este obligat să reia prestarea serviciului de transport sau de distribuție a gazelor naturale după înlăturarea de către utilizatorul de sistem a cauzelor care au condus la sistarea prestării serviciului de transport sau de distribuție a gazelor și după achitarea tarifului de reconectare.

(9) Operatorul de sistem este în drept să deconecteze de la rețeaua de gaze naturale instalațiile utilizatorilor de sistem dacă sînt încălcate prevederile Regulamentului privind zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale, ceea ce conduce la reducerea fiabilității furnizării de gaze naturale, și/sau dacă sînt puse în pericol persoanele, bunurile ori mediul.

(10) Operatorul de sistem este în drept să limiteze sau să sisteze livrarea gazelor naturale în cazul apariției de situații excepționale pe piața gazelor naturale. Restricțiile în livrarea gazelor naturale în situații excepționale trebuie aplicate cu respectarea principiilor stabilite în prezenta lege și în alte acte normative de reglementare aprobate de Agenție. Orice măsură de salvagardare trebuie luată de către operatorul sistemului de transport după consultare cu operatorii sistemelor de

transport din țările vecine cu care este interconectat sistemul gazelor naturale al Republicii Moldova, cu respectarea acordurilor bilaterale încheiate, inclusiv a acordurilor privind schimbul de informații.

Capitolul IX

ALOCAREA CAPACITĂȚII ȘI GESTIONAREA CONGESTIILOR

Articolul 71. Principii generale privind alocarea capacității

(1) Operatorul sistemului de transport și operatorul depozitului de stocare sînt obligați să pună la dispoziția participanților la piața gazelor naturale capacitatea maximă a rețelelor de transport al gazelor naturale, a depozitelor de stocare, ținînd cont de necesitatea asigurării integrității și exploatării eficiente a sistemului de gaze naturale, precum și a securității aprovizionării cu gaze naturale. Aceasta nu trebuie să împiedice intrarea de noi participanți pe piața gazelor naturale și/sau să creeze bariere în evoluția concurenței pe piața gazelor naturale.

(2) Operatorul sistemului de transport desemnat de Agenție, care colaborează cu ceilalți operatori de sistem, și operatorii depozitelor de stocare sînt obligați să elaboreze, în conformitate cu principiile stabilite în prezentul capitol, și să prezinte Agenției pentru aprobare proiectul regulamentului privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor și, respectiv, proiectul regulamentului privind accesul la depozitele de stocare și gestionarea congestiilor, care să reglementeze condițiile de acces la rețelele de transport al gazelor naturale, inclusiv pentru schimburile transfrontaliere, la depozitele de stocare, condițiile de alocare a capacităților de transport, condițiile de prestare a serviciilor pe termen lung și pe termen scurt, a serviciilor ferme și întreruptibile, condițiile de alocare a capacităților de stocare, precum și modul de gestionare a congestiilor.

(3) Agenția publică pe pagina sa web oficială proiectele regulamentelor menționate la alin. (2), prezentate de operatorul sistemului de transport și de operatorul depozitului de stocare, și consultă utilizatorii de sistem și autoritățile competente. Propunerile parvenite, precum și decizia privind acceptarea sau respingerea acestora se reflectă în sinteza recomandărilor, care se publică pe pagina web oficială a Agenției. Regulamentul privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor și Regulamentul privind accesul la depozitele de stocare și gestionarea congestiilor, aprobate de Agenție, se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și se plasează pe pagina web oficială a Agenției, pe pagina electronică a operatorului sistemului de transport și pe cea a operatorului depozitului de stocare.

Articolul 72. Alocarea capacității și gestionarea congestiilor de către

operatorul sistemului de transport

(1) Operatorul sistemului de transport oferă participanților la piața gazelor naturale capacitatea maximă în toate punctele relevante, inclusiv la punctele de intrare și de ieșire ale rețelelor de transport al gazelor naturale, cu respectarea principiilor stabilite la art. 71 alin. (1).

(2) Operatorul sistemului de transport pune în aplicare mecanisme nediscriminatorii și transparente de alocare a capacității, care:

a) oferă semnale economice corespunzătoare pentru utilizarea eficientă și la nivel maxim a capacității, facilitează investițiile în infrastructuri noi și facilitează schimburile transfrontaliere de gaze naturale;

b) sînt compatibile cu mecanismele de piață, fiind în același timp flexibile și capabile să se adapteze în funcție de evoluția condițiilor pieței gazelor naturale;

c) sînt compatibile cu condițiile de acces la rețelele de gaze naturale ale țărilor părți ale Comunității Energetice.

(3) În legătură cu alocarea capacității, operatorul sistemului de transport prestează servicii ferme și servicii întreruptibile, cu durată de cel puțin o zi, și implementează proceduri universale pentru nominalizare și renominalizare, în conformitate cu Regulamentul privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor.

(4) La gestionarea congestiilor, operatorul sistemului de transport aplică proceduri nediscriminatorii și transparente, care să faciliteze livrarea gazelor naturale, inclusiv schimburile transfrontaliere de gaze naturale, și care, în cazul unei congestii contractuale, au la bază următoarele principii:

a) operatorul sistemului de transport oferă capacitatea neutilizată pe piața principală cel puțin pe termen scurt (o zi) și în cadrul prestării unui serviciu întreruptibil;

b) utilizatorii de sistem care doresc să revîndă sau să subînchirieze capacitatea contractată neutilizată pe piața secundară au dreptul să facă acest lucru în urma unei notificări adresate operatorului sistemului de transport în termenele și condițiile stabilite în Regulamentul privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor.

(5) În cazul congestiilor fizice, operatorul sistemului de transport aplică mecanisme nediscriminatorii și transparente de alocare a capacității, stabilite în Regulamentul privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor.

(6) Operatorul sistemului de transport informează utilizatorii de sistem cu privire la situațiile în care ar putea fi afectată disponibilitatea capacității contractate.

(7) Dacă, la îndeplinirea obligațiilor contractuale de livrare, apar dificultăți din motive privind integritatea sistemului, operatorul sistemului de transport informează utilizatorii de sistem despre aceasta și caută de îndată o soluție nediscriminatorie.

(8) În cazul în care capacitatea contractată rămîne neutilizată, operatorul sistemului de transport propune această capacitate pe piața principală pe bază întreruptibilă prin intermediul unor contracte cu durată diferită, dacă această capacitate nu este oferită de utilizatorul de sistem în cauză pe piața secundară, la un preț rezonabil.

(9) Veniturile obținute de operatorul sistemului de transport în urma alocării capacității întreruptibile oferite se iau în considerare la calculul tarifului pentru serviciul de transport al gazelor naturale. În caz de necesitate, Agenția este în drept să decidă cu privire la utilizarea acestor venituri pentru efectuarea de investiții în modernizarea sau dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale.

(10) Operatorul sistemului de transport este obligat să depună toate eforturile rezonabile pentru a oferi pe piața gazelor naturale cel puțin o parte a capacității neutilizate sub formă de capacitate fermă.

(11) Informațiile privind alocarea capacităților de transport și privind gestionarea congestiilor se prezintă Agenției de către operatorul sistemului de transport și se publică pe pagina electronică a acestuia în modul și condițiile prevăzute în prezenta lege și în Regulamentul privind accesul la

rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor.

Articolul 73. Alocarea capacității și gestionarea congestiilor de către

operatorul depozitului de stocare

(1) Operatorul depozitului de stocare oferă participanților la piața gazelor naturale capacitatea maximă a depozitelor de stocare, cu respectarea principiilor stabilite la art. 71 alin. (1).

(2) Operatorul depozitului de stocare pune în aplicare mecanisme nediscriminatorii și transparente de alocare a capacității, care:

a) oferă semnale economice corespunzătoare pentru utilizarea eficientă și la nivel maxim a capacității și facilitează investițiile în infrastructuri noi;

b) sînt compatibile cu mecanismele de piață, fiind în același timp flexibile și capabile să se adapteze în funcție de evoluția condițiilor pieței gazelor naturale;

c) sînt compatibile cu condițiile de acces la rețea.

(3) Contractele pentru prestarea serviciului de stocare trebuie să includă măsuri care să împiedice blocarea capacității neutilizate, ținîndu-se seama de următoarele principii, care se aplică în cazuri de congestie contractuală:

a) operatorul depozitului de stocare trebuie să ofere fără întîrziere pe piața principală capacitatea de stocare neutilizată, cel puțin pe termen scurt (o zi) și în cadrul prestării unui serviciu întreruptibil;

b) utilizatorii de sistem care doresc să revîndă capacitatea contractată pe piața secundară trebuie să aibă dreptul să facă acest lucru.

(4) Informațiile privind alocarea capacităților de stocare și privind gestionarea congestiilor se prezintă Agenției de către operatorul depozitului de stocare și se publică pe pagina electronică a acestuia în modul și în condițiile prevăzute în prezenta lege și în Regulamentul privind accesul la depozitele de stocare și gestionarea congestiilor.

Capitolul X

FOLOSIREA TERENURILOR ȘI DREPTURILE

ASUPRA PROPRIETĂȚII UNUI TERȚ

Articolul 74. Principii generale

(1) Terenurile proprietate publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale, necesare pentru construcția, exploatarea, întreținerea, reabilitarea sau modernizarea rețelelor de transport și de distribuție a gazelor naturale, se transmit în folosință operatorilor de sistem cu titlu gratuit.

(1¹) Dreptul de folosință cu titlu gratuit asupra terenului pe durata de exploatare a rețelelor de gaze naturale, prevăzut la alin. (1), se constituie prin efectul prezentei legi fără a fi necesară obținerea acordului statului sau al unităților administrativ-teritoriale, încheierea oricărui acte juridice sau îndeplinirea altor formalități. Dreptul de folosință constituit în temeiul prezentului articol se exercită și este opozabil terților fără a fi necesară înscrierea acestuia în Registrul bunurilor imobile.

[Art.74 al.(1¹) introdus prin LP182 din 26.07.18, MO321-332/24.08.18 art.531; în vigoare 24.08.18]

(2) Asupra terenurilor și a altor bunuri proprietate privată, operatorii de sistem, în condițiile prezentei legi, pe durata lucrărilor de construcție, exploatare, întreținere, reabilitare, modernizare, inclusiv de rețehnologizare, a rețelelor de gaze naturale, beneficiază de următoarele drepturi:

[Art.74 al.(2) modificat prin LP182 din 26.07.18, MO321-332/24.08.18 art.531; în vigoare 24.08.18]

a) dreptul de folosință asupra terenului pentru executarea lucrărilor necesare construcției, reabilitării sau modernizării rețelelor de gaze naturale;

[Art.74 al.(2), lit.a) modificată prin LP182 din 26.07.18, MO321-332/24.08.18 art.531; în vigoare 24.08.18]

b) dreptul de folosință asupra terenului pentru asigurarea funcționării normale a rețelelor de gaze naturale prin efectuarea reviziilor, a reparațiilor și a altor intervenții necesare pentru exploatarea și întreținerea rețelelor de gaze naturale;

[Art.74 al.(2), lit.b) modificată prin LP182 din 26.07.18, MO321-332/24.08.18 art.531; în vigoare 24.08.18]

c) servitutea de trecere subterană, de suprafață sau aeriană a terenului pentru construcția rețelelor de gaze naturale și/sau pentru executarea lucrărilor la locul de amplasare a rețelelor de gaze naturale cu ocazia intervenției în scopul reabilitării și al modernizării sau pentru desfășurarea lucrărilor de reparație, revizie sau a altor lucrări de exploatare și de întreținere, pentru înlăturarea consecințelor avariilor, precum și pentru accesul la locul lor de amplasare a rețelelor;

[Art.74 al.(2), lit.c) modificată prin LP182 din 26.07.18, MO321-332/24.08.18 art.531; în vigoare 24.08.18]

d) dreptul de a cere restrângerea sau sistarea unor activități care ar pune în pericol viața și sănătatea persoanelor, bunurile sau anumite activități;

e) dreptul de acces la terenul unde se află rețelele de gaze naturale.

(2¹) Drepturile de folosință și de servitute prevăzute la alin. (2) se constituie în temeiul utilității publice, prin efectul prezentei legi, fără a fi necesară obținerea acordului proprietarilor terenurilor sau ai bunurilor imobile respective, încheierea oricăror acte juridice sau îndeplinirea altor formalități, cu excepțiile stabilite la art. 75 alin. (1¹) și la art. 76 alin. (3).

Conținutul drepturilor de folosință și de servitute și durata pe care se constituie acestea sînt prevăzute la art. 75 și 76. Drepturile respective se exercită și sînt opozabile terților fără a fi necesară înscrierea acestora în Registrul bunurilor imobile.

[Art.74 al.(2¹) introdus prin LP182 din 26.07.18, MO321-332/24.08.18 art.531; în vigoare 24.08.18]

(3) Operatorii de sistem sînt obligați să notifice în scris proprietarul terenurilor sau al altor bunuri care pot fi afectate în urma lucrărilor la rețelele de gaze naturale, cu excepția cazurilor de avarii, situație în care proprietarul este înștiințat în termenul cel mai scurt posibil.

[Art.74 al.(4) abrogat prin LP182 din 26.07.18, MO321-332/24.08.18 art.531; în vigoare 24.08.18]

(5) La încetarea exercitării drepturilor prevăzute la alin. (2), operatorii de sistem sînt obligați să asigure degajarea terenului și repunerea lui în situația inițială.

(6) Operatorii de sistem sînt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile prevăzute la alin. (2) și să achite proprietarului de teren sau de alte bunuri proprietate privată despăgubirea cuvenită pentru pagubele produse la efectuarea lucrărilor menționate, inclusiv în cazul înlăturării consecințelor avariilor, în condițiile art. 76¹.

[Art.74 al.(6) modificat prin LP182 din 26.07.18, MO321-332/24.08.18 art.531; în vigoare 24.08.18]

Articolul 75. Dreptul de folosință asupra proprietății unui terț

[Art.75 denumirea modificată prin LP182 din 26.07.18, MO321-332/24.08.18 art.531; în vigoare 24.08.18]

(1) Dreptul de folosință asupra terenului pentru executarea lucrărilor necesare de construcție, reabilitare sau modernizare a rețelelor de gaze naturale se constituie în conformitate cu art. 74 alin. (2¹) și se întinde pe durata executării lucrărilor. La exercitarea dreptului menționat, operatorii de sistem, cu notificarea prealabilă a proprietarului terenului sau al bunului imobil, sînt în drept:

a) să depoziteze materiale, echipamente, utilaje și instalații necesare pentru executarea lucrărilor;

b) să desființeze culturi sau plantații, sau alte amenajări existente ori numai să le restrîngă în măsura strict necesară pentru executarea lucrărilor, în condițiile legii;

c) să extragă materiale, să capteze apă, în condițiile legii;

d) să instaleze utilaje și să lucreze cu acestea, să amplaseze birouri și locuințe pe șantier;

e) să sisteze ori să restrîngă activitățile proprietarului în măsura strict necesară pentru executarea lucrărilor menționate.

[Art.75 al.(1) în redacția LP182 din 26.07.18, MO321-332/24.08.18 art.531; în vigoare 24.08.18]

(1¹) Prin derogare de la prevederile art. 74 alin. (2¹), în cazul în care lucrările de construcție a rețelelor de gaze naturale implică obținerea unei autorizații de construire sau a unui act permisiv echivalent (în legătură cu construcția de noi rețele de gaze naturale sau porțiuni de rețele de gaze naturale, în legătură cu efectuarea lucrărilor de construcții capitale etc.), dreptul de folosință asupra terenului sau bunului imobil pentru executarea lucrărilor de construcție se constituie cu acordul prealabil al proprietarului terenului sau al bunului imobil respectiv.

[Art.75 al.(1¹) introdus prin LP182 din 26.07.18, MO321-332/24.08.18 art.531; în vigoare 24.08.18]

(2) Dreptul de folosință prevăzut la alin. (1) încetează la expirarea termenului stabilit pentru executarea lucrărilor sau înaintea acestui termen – la data finisării anticipate a lucrărilor sau la data sistării acestora. Oricare dintre aceste situații trebuie notificată fără întârziere proprietarului.

[Art.75 al.(2) modificat prin LP182 din 26.07.18, MO321-332/24.08.18 art.531; în vigoare 24.08.18]

3) Dreptul de folosință asupra terenului pentru exploatarea și întreținerea rețelelor de gaze naturale, prin efectuarea reviziilor, a reparațiilor și a altor intervenții necesare, în scopul asigurării funcționării lor normale, se constituie în conformitate cu art. 74 alin. (2¹) și se întinde pe toată durata existenței și, respectiv, a exploatarea rețelelor de gaze naturale, iar exercitarea lui se face ori de câte ori este nevoie pentru asigurarea funcționării normale a rețelelor de gaze naturale. La exercitarea dreptului menționat, operatorii de sistem, cu notificarea prealabilă a proprietarului terenului sau al bunului imobil, sînt în drept:

a) să depoziteze materiale, echipamente, utilaje și instalații pentru întreținere, revizie, reparație și alte intervenții necesare pentru asigurarea funcționării normale a rețelelor de gaze naturale;

b) să instaleze utilaje și să lucreze cu acestea;

c) să afecteze culturi, plantații sau alte amenajări existente și să restrîngă activitățile proprietarului în măsura și pe durata strict necesare pentru executarea lucrărilor de întreținere, revizie, reparație sau a altor intervenții pentru asigurarea funcționării normale a rețelelor de gaze naturale.

[Art.75 al.(3) în redacția LP182 din 26.07.18, MO321-332/24.08.18 art.531; în vigoare 24.08.18]

Articolul 76. Servitutea de trecere subterană, de suprafață sau aeriană

a terenului unui terț

(1) Servitutea de trecere subterană, de suprafață sau aeriană a terenului cuprinde dreptul la construcția rețelelor de gaze naturale, precum și dreptul de acces la rețelele de gaze naturale pentru revizii, reparații, alte intervenții sau pentru desfășurarea altor lucrări de exploatare și de întreținere, pentru înlăturarea consecințelor avariilor, precum și pentru efectuarea reabilitării sau a modernizării rețelelor de gaze naturale.

(2) Dreptul de servitute se constituie în conformitate cu art. 74 alin. (2¹) și se întinde pe toată durata de construcție și/sau de exploatare a rețelelor de gaze naturale.

[Art.76 al.(2) în redacția LP182 din 26.07.18, MO321-332/24.08.18 art.531; în vigoare 24.08.18]

(3) Prin derogare de la prevederile art. 74 alin. (2¹), în cazul în care lucrările de construcție a rețelelor de gaze naturale implică obținerea unei autorizații de construire sau a unui act permisiv echivalent (în legătură cu construcția de noi rețele de gaze naturale sau porțiuni de rețele de gaze naturale, în legătură cu efectuarea lucrărilor de construcții capitale etc.), dreptul de servitute asupra terenului sau bunului imobil pentru executarea lucrărilor de construcție se constituie cu acordul prealabil al proprietarului terenului sau al bunului imobil respectiv.

[Art.76 al.(3) introdus prin LP182 din 26.07.18, MO321-332/24.08.18 art.531; în vigoare 24.08.18]

Articolul 76¹. Exercițarea drepturilor de folosință și de servitute.

Recuperarea prejudiciilor cauzate

(1) În scopul acordării de despăgubiri cuvenite, aferente exercitării drepturilor de folosință și de servitute prevăzute la art. 75 și 76, operatorii de sistem sînt obligați să încheie contracte-cadru cu proprietarii terenurilor sau ai bunurilor imobile afectate de exercitarea drepturilor de folosință și de servitute.

(2) Contractul-cadru se elaborează în conformitate cu clauzele obligatorii aprobate de Guvern și stabilește drepturile și obligațiile operatorului de sistem și ale proprietarului terenului sau al bunului imobil afectat în legătură cu exercitarea drepturilor de folosință și de servitute prevăzute la art. 75 și 76, inclusiv modalitatea de determinare a despăgubirilor pentru pagubele produse de către operatorii de sistem la exercitarea drepturilor respective.

(3) Contractul-cadru se încheie la inițiativa operatorului de sistem sau la solicitarea proprietarilor terenurilor sau ai bunurilor imobile afectate. Operatorii de sistem informează proprietarii terenurilor și ai bunurilor imobile afectate de exercitarea drepturilor de folosință și de servitute cu privire la dreptul de a încheia contractul-cadru corespunzător și cu privire la alte drepturi care le revin în conformitate cu prezentul capitol, prin afișarea pe panoul informativ și prin publicarea pe pagina lor web a modelului contractului-cadru și a altor informații relevante în acest sens.

(4) Despăgubirile pentru pagubele produse de către operatorii de sistem la exercitarea drepturilor de folosință și de servitute prevăzute la art. 75 și 76 se stabilesc cu luarea în considerare a următoarelor:

a) suprafața de teren afectată în legătură cu efectuarea lucrărilor respective;

b) valorile pentru producțiile estimate ale culturilor și ale plantațiilor afectate, precum și pentru amenajările afectate;

c) valoarea de piață a bunurilor imobile afectate.

(5) Cuantumul despăgubirii datorate se stabilește în fiecare caz în parte prin acordul părților sau, în cazul în care părțile nu ajung la un acord, de instanța de judecată.

[Art.76¹ introdus prin LP182 din 26.07.18, MO321-332/24.08.18 art.531; în vigoare 24.08.18]

Articolul 77. Restrîngerea sau sistarea unor activități și accesul la terenul

unde se află rețelele de gaze naturale

(1) Pentru a evita punerea în pericol a persoanelor, a bunurilor sau a unor activități desfășurate în zona de efectuare a lucrărilor de construcție, reabilitare, modernizare, întreținere și exploatare a rețelelor de gaze naturale, operatorii de sistem au dreptul să solicite restrîngerea sau sistarea, pe durata lucrărilor, a activităților desfășurate în vecinătate. În acest caz, persoanele afectate sînt informate în scris despre data începerii și, respectiv, a finalizării lucrărilor.

(2) Operatorii de sistem trebuie să exercite cu bună-credință și în mod rezonabil dreptul de acces la terenul unde se află rețelele de gaze naturale.

Articolul 78. Exproprierea

(1) Terenurile necesare pentru construcția, exploatarea, întreținerea, reabilitarea sau

modernizarea rețelelor de gaze naturale care aparțin cu titlu de proprietate unor terți pot fi expropriate de autoritatea competentă pentru cauză de utilitate publică, cu respectarea procedurii prevăzute în Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488-XIV din 8 iulie 1999 și cu condiția despăgubirii proprietarului terenului respectiv.

(2) Exproprierea terenului poate avea loc doar dacă operatorii de sistem nu au reușit să obțină dreptul de folosință sau de servitute asupra terenului și/sau dacă demonstrează că lucrările enumerate la art. 74 vor împiedica substanțial folosirea ori chiar vor face imposibilă folosirea de către proprietar a terenului său.

[Art.78 al.(2) modificat prin LP182 din 26.07.18, MO321-332/24.08.18 art.531; în vigoare 24.08.18]

(3) După trecere în proprietatea publică a statului sau a unității administrativ-teritoriale, terenul expropriat urmează să fie dat în folosință, cu titlu gratuit, operatorului de sistem pentru efectuarea lucrărilor necesare de construcție sau exploatare a rețelelor de gaze naturale.

Articolul 79. Zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale

(1) Pentru a se asigura protecția și funcționarea normală a rețelelor de gaze naturale, pentru a se evita punerea în pericol a persoanelor, a bunurilor și a mediului, în conformitate cu Regulamentul privind zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale se stabilesc zone de protecție a rețelelor de gaze naturale.

(2) În scopul protecției rețelelor de gaze naturale, persoanelor fizice și juridice li se interzice, fără acordul operatorului de sistem:

a) să efectueze construcții de orice fel în zona de protecție a rețelelor de gaze naturale;

b) să efectueze săpături de orice fel ori să înființeze plantații perene în zona de protecție a rețelelor de gaze naturale;

c) să depoziteze materiale pe căile de acces la rețelele de gaze naturale și în zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale;

d) să intervină în orice alt mod asupra rețelelor de gaze naturale.

(3) Persoanelor fizice și juridice li se interzice:

a) să pună pe rețelele de gaze naturale obiecte de orice fel;

b) să deterioreze construcțiile, îngrădirile sau inscripțiile de identificare și de avertizare aferente rețelelor de gaze naturale;

c) să limiteze ori să îngreșească prin împrejurări, prin construcții ori în orice alt mod accesul la rețeaua de gaze naturale.

(4) Se interzice emiterea autorizațiilor de construire care permit efectuarea lucrărilor de construcție în zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale.

(5) În cazul în care constată că în zona de protecție a rețelelor de gaze naturale se efectuează lucrări cu încălcarea Regulamentului privind zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale, operatorii de sistem sînt obligați să sesizeze Agenția pentru Supraveghere Tehnică și să ceară

încetarea lucrărilor în conformitate cu regulamentul respectiv.

Capitolul XI

CONSUMATORUL FINAL

Articolul 80. Prevederi generale

(1) Toți consumatorii finali sînt eligibili și au dreptul de a procura gaze naturale de la orice furnizor ales în conformitate cu contractul de furnizare a gazelor naturale, în condiții de accesibilitate, de continuitate și de fiabilitate.

(2) Orice consumator final este în drept să încheie contract de furnizare a gazelor naturale cu orice furnizor, la alegere. Durata contractului de furnizare și prețul gazelor naturale furnizate se negociază de furnizor și consumatorul final în condiții de piață. Furnizorii sînt obligați să încheie contracte pentru prestarea serviciului de transport, a serviciului de distribuție a gazelor naturale, pentru a asigura livrarea gazelor naturale pînă la locul de consum al consumatorilor finali deserviți.

(3) Fiecare consumator final are dreptul la alegerea liberă și la schimbarea furnizorului, cu condiția că și-a onorat obligațiile de plată a gazelor naturale consumate față de furnizorul actual, de asemenea are dreptul de a dispune de toate datele relevante cu privire la consumul de gaze naturale. La schimbarea furnizorului, consumatorul final nu poate fi obligat la plata vreunei taxe.

(4) Consumatorii casnici și societățile comerciale mici beneficiază de dreptul la furnizarea gazelor naturale în contextul obligației de serviciu public în conformitate cu art. 89.

(5) Toți consumatorii finali care și-au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe (furnizorul își încetează activitatea, furnizorul i s-a suspendat sau i s-a retras licența, furnizorul este în imposibilitate de a furniza gaze naturale) au dreptul de a beneficia, pentru o anumită perioadă de timp, stabilită în conformitate cu art. 90, de furnizarea gazelor naturale de către furnizorul de ultimă opțiune.

(6) În baza unei înțelegeri exprese, consumatorul final autorizează accesul gratuit al furnizorului cu care a încheiat contract de furnizare a gazelor naturale sau cu care intenționează să încheie un astfel de contract la datele de evidență a consumului său de gaze naturale deținute de operatorul de sistem. Operatorul sistemului de transport și operatorul sistemului de distribuție sînt obligați, în baza acceptului în scris al consumatorului final respectiv, să prezinte aceste date furnizorului în cauză. Condițiile generale care definesc modalitatea de prezentare a datelor și procedura de acordare a accesului la date pentru furnizori și pentru consumatorii finali sînt stabilite în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale. Nici consumatorii finali, nici furnizorii nu suportă costuri suplimentare pentru acest serviciu.

(7) Consumatorii noncasnici au dreptul de a încheia contracte de furnizare a gazelor naturale cu mai mulți furnizori în același timp. În acest caz, unul dintre furnizori trebuie să-și asume responsabilitatea de echilibrare pentru consumatorul respectiv. Condițiile în care consumatorii noncasnici mari pot să exercite acest drept se stabilesc de către Agenție în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(8) Instalațiile de gaze naturale ale consumatorilor finali nu trebuie să pună în pericol viața și sănătatea oamenilor, să prejudicieze proprietatea, să provoace deranjamente în funcționarea normală a obiectelor sistemului de gaze naturale și să afecteze furnizarea gazelor naturale către alți consumatori finali.

(9) În cazul perturbărilor tehnice sau de altă natură în furnizarea gazelor naturale care nu sînt cauzate de instalațiile sale, consumatorul final este în drept să ceară eliminarea acestor perturbări în cel mai mic termen posibil, în conformitate cu Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale și cu Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(10) Întreruperile cauzate de punerea în aplicare a măsurilor de limitare a livrărilor, întreprinse în caz de perturbări pe piața gazelor naturale, nu sînt considerate perturbări în furnizarea gazelor naturale conform alin. (9).

Articolul 81. Obligațiile consumatorului final

Consumatorul final are următoarele obligații:

a) să respecte condițiile contractuale, să instaleze doar aparate și utilaje care corespund documentelor normativ-tehnice și să utilizeze gazele naturale doar prin aparate omologate de gaze naturale, în mod rațional, inofensiv, eficient și fără fraude;

b) să achite integral plata datorată pentru gazele naturale furnizate și penalitățile calculate, conform condițiilor contractuale și în termenele stabilite în factura de plată;

c) să păstreze intacte echipamentul de măsurare și sigiliile aplicate, să nu întreprindă acțiuni menite să sustragă gaze naturale prin ocolirea echipamentului de măsurare sau prin denaturarea indicațiilor acestuia și să sesizeze imediat furnizorul în cazul în care depistează defecțiuni în funcționarea echipamentului de măsurare sau violarea sigiliilor operatorului de sistem;

d) dacă nu mai dorește să achiziționeze gaze naturale de la furnizorul respectiv, să rezilieze contractul de furnizare a gazelor naturale și să achite integral furnizorului plata pentru gazele naturale consumate și, după caz, penalitățile aferente, în conformitate cu contractul de furnizare a gazelor naturale;

e) să asigure integritatea instalațiilor de gaze naturale ce-i aparțin și să le întrețină în stare de funcționare normală. Lucrările de instalare, de modificare și de reparație a aparatelor și a instalațiilor sale de gaze naturale trebuie să fie efectuate numai de persoane autorizate, cu întocmirea actelor corespunzătoare. Instalarea și/sau modificarea instalației de gaze naturale se efectuează în baza proiectului coordonat de operatorul de sistem. Înlocuirea unor aparate de gaze naturale cu alte aparate de gaze naturale de aceeași capacitate, conform proiectului, se efectuează de persoane autorizate, cu întocmirea actelor corespunzătoare. După executarea lucrărilor menționate, consumatorul final informează operatorul de sistem și furnizorul despre acest fapt;

f) să asigure, în conformitate cu condițiile stipulate în Regulamentul privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale, acces personalului operatorului de sistem pentru controlul și citirea indicațiilor echipamentului de măsurare, precum și pentru controlul, deservirea și reparația instalațiilor de gaze naturale ce aparțin operatorului de sistem și sînt amplasate pe proprietatea consumatorului final;

g) să nu intervină și să nu permită altor persoane să intervină în utilajul operatorului de sistem și în rețelele de gaze naturale amplasate pe proprietatea consumatorului final.

Articolul 82. Drepturile consumatorului final

Consumatorul final are următoarele drepturi:

a) să aibă acces la rețelele de gaze naturale și să consume gaze naturale la parametrii de

calitate stabiliți;

b) să își aleagă furnizorul și să încheie contract de furnizare a gazelor naturale cu orice furnizor;

c) să solicite furnizorului încheierea, modificarea, prelungirea, suspendarea sau rezilierea contractului de furnizare a gazelor naturale;

d) să schimbe furnizorul în condițiile stabilite în prezenta lege și în Regulamentul privind procedura de schimbare a furnizorului;

e) să solicite înlăturarea de către operatorul de sistem a deranjamentelor din rețelele de gaze naturale și/sau din rețelele interne ale blocurilor de locuit;

f) să solicite prezentarea de către furnizor a informațiilor privind istoricul de consum, privind plățile și penalitățile calculate și achitate;

g) să solicite sistarea furnizării gazelor naturale pentru o perioadă de timp determinată, conform Regulamentului privind furnizarea gazelor naturale;

h) să aibă acces la echipamentul de măsurare în cazul în care acesta este instalat pe proprietatea operatorului de sistem, să fie prezent la citirea indicațiilor, la controlul, verificarea și efectuarea constatării tehnico-științifice a echipamentului de măsurare;

i) să verifice și să constate respectarea de către furnizor a prevederilor contractului de furnizare a gazelor naturale;

j) să solicite repararea prejudiciilor cauzate de către furnizor, de către operatorul de sistem în cazul livrării gazelor naturale cu încălcarea parametrilor de calitate, a indicatorilor de calitate stabiliți sau în cazul încălcării de către furnizor, de către operatorul de sistem a prevederilor prezentei legi, a contractului încheiat ori a actelor normative de reglementare aprobate de Agenție;

k) să solicite și să primească de la operatorul de sistem un nou aviz de racordare în cazul majorării debitului contractat, în conformitate cu prezenta lege și cu Regulamentul privind racordarea;

l) să aibă acces la serviciul telefonic 24/24 al operatorului de sistem și la serviciul telefonic al furnizorului.

Articolul 83. Răspunderea consumatorului final

(1) Consumatorul final poartă răspundere pentru nerespectarea obligațiilor ce îi revin, în special:

a) pentru neachitarea consumului de gaze naturale în termenele și în condițiile stabilite în contract;

b) în cazul refuzului nemotivat de a oferi acces la echipamentul de măsurare sau la instalațiile de gaze naturale ale operatorului de sistem, amplasate pe proprietatea consumatorului final;

c) pentru consumul de gaze naturale prin ocolirea echipamentului de măsurare, prin denaturarea indicațiilor acestuia sau prin alte modalități de consum neînregistrat de echipamentul de măsurare;

d) în alte cazuri în conformitate cu prevederile contractului, cu Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale și cu Regulamentul privind racordarea.

(2) În cazul neachitării consumului de gaze naturale în termenele indicate în factura de plată, furnizorul este în drept să aplice penalități în condițiile stabilite la art. 87 alin. (8), precum și să solicite deconectarea instalațiilor de gaze naturale ale consumatorului final de la rețeaua de gaze naturale, în modul și în condițiile stabilite la alin. (3) din prezentul articol, în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale și în Regulamentul privind racordarea.

(3) Deconectarea instalațiilor de gaze naturale ale consumatorului final de la rețeaua de gaze naturale pe motivul neachitării de către acesta a facturii de plată poate fi efectuată numai după expirarea termenului de cel puțin 10 zile de la data expirării termenului-limită de achitare, indicat în factura de plată. Furnizorul, operatorul de sistem sînt obligați, prin factura de plată expediată consumatorului final spre achitare, să informeze consumatorul final despre posibilele consecințe în caz de neachitare. Factura de plată se emite și se prezintă consumatorului de către furnizor cu cel puțin 10 zile calendaristice înainte de expirarea termenului-limită de achitare, indicat în factură.

(4) În cazul refuzului nemotivat al consumatorului final de a oferi operatorului de sistem acces la echipamentul de măsurare sau la instalațiile de gaze naturale ale operatorului de sistem amplasate pe proprietatea consumatorului final, operatorul de sistem este în drept să deconecteze instalațiile de gaze naturale ale consumatorului final de la rețeaua de gaze naturale și să ceară strămutarea echipamentului de măsurare în modul și condițiile stabilite în Regulamentul privind racordarea.

(5) În cazul în care se constată documentar faptul că un consumator final a consumat gaze naturale prin ocolirea echipamentului de măsurare, prin denaturarea indicațiilor acestuia sau prin alte modalități de consum neînregistrat de echipamentul de măsurare, consumatorul final achită contravaloarea gazelor naturale consumate, care se determină prin aplicarea sistemului paușal.

(6) Reconectarea la rețeaua de gaze naturale a instalațiilor de gaze naturale ale consumatorului final, anterior deconectate, se va efectua doar după înlăturarea de către consumatorul final a cauzelor care au condus la deconectare. Reconectarea se va efectua în termene cît mai restrînse, însă nu mai tîrziu de două zile lucrătoare după înlăturarea cauzei de deconectare și după achitarea tarifului de reconectare.

(7) Se interzice deconectarea instalațiilor de gaze naturale ale consumatorilor finali în zilele de vineri, sîmbătă și duminică, în zilele de sărbătoare nelucrătoare sau cu o zi înainte de ziua de sărbătoare nelucrătoare, precum și în celelalte zile după ora 18.00, excepție fiind cazurile de depistare a conectării neautorizate la rețelele de gaze naturale, cînd instalațiile de gaze naturale conectate neautorizat se deconectează odată cu depistarea acestor cazuri.

(8) Deconectarea de la și reconectarea la rețeaua de gaze naturale a instalațiilor de gaze naturale ale consumatorului final se efectuează de operatorul de sistem, la cererea furnizorului sau din proprie inițiativă, în cazurile și condițiile stabilite în prezenta lege, în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale, precum și în Regulamentul privind racordarea.

(9) Drepturile și obligațiile operatorilor de sistem, ale furnizorilor și ale consumatorilor finali în legătură cu deconectarea de la și reconectarea la rețelele de gaze naturale a instalațiilor de gaze naturale ale consumatorilor finali se stabilesc în prezentul articol, la art. 15 alin. (3), la art. 39 alin. (1) lit. k), la art. 46 alin. (1) lit. i), la art. 70 și 110 din prezenta lege, în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale, precum și în Regulamentul privind racordarea.

(10) Fiecare operator de sistem publică, anual, pe pagina sa electronică informații cu privire la numărul consumatorilor finali care au fost deconectați de la rețelele de gaze naturale, motivele deconectării, precum și alte date în conformitate cu cerințele stabilite de Agenție.

Articolul 84. Protecția consumatorilor vulnerabili

(1) Consumatorii vulnerabili sînt protejați prin politici de protecție socială.

(2) Consumatorii vulnerabili pot beneficia de măsuri speciale de protecție socială. Măsurile respective nu trebuie să împiedice deschiderea efectivă și funcționarea pieței gazelor naturale în conformitate cu principiile stabilite în prezenta lege.

(3) În cazul consumatorilor vulnerabili, furnizorul poate aplica mecanisme de susținere pentru a evita întreruperea furnizării gazelor naturale către această categorie de consumatori, inclusiv în cazul neachitării la timp a facturilor de plată pentru gazele naturale consumate.

Capitolul XII

FURNIZAREA GAZELOR NATURALE

Articolul 85. Furnizarea gazelor naturale

(1) Furnizarea gazelor naturale se efectuează de furnizorii care dețin licență pentru desfășurarea genului de activitate respectiv.

(2) Furnizorul este independent de orice întreprindere de gaze naturale care desfășoară activitatea de transport, de distribuție sau de stocare a gazelor naturale și nu poate deține licență pentru transportul, distribuția sau stocarea gazelor naturale.

(3) Furnizorii sînt obligați să furnizeze gaze naturale consumatorilor finali în conformitate cu condițiile stabilite în prezentul capitol, în licență și în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(4) Furnizarea gazelor naturale consumatorilor finali se efectuează la prețuri nereglementate, de piață, în bază de contract negociat între furnizor și consumatorul final.

(5) Termenele și condițiile de încheiere a contractelor de furnizare a gazelor naturale se stabilesc în prezenta lege și în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(6) Prin derogare de la prevederile alin. (4) din prezentul articol, în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89, furnizorii sînt obligați să furnizeze consumatorilor finali, la solicitarea acestora, gaze naturale la prețuri reglementate, rezonabile, transparente, nediscriminatorii și ușor de comparat, cu respectarea parametrilor de calitate stabiliți, în conformitate cu prezenta lege și în condițiile stabilite în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(7) Consumatorii finali care și-au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe (furnizorul își încetează activitatea, furnizorul i s-a suspendat sau i s-a retras licența, furnizorul este în imposibilitate de a furniza gaze naturale) au dreptul la furnizarea gazelor naturale de către furnizorul de ultimă opțiune la prețuri reglementate, rezonabile, transparente, nediscriminatorii și ușor de comparat, pentru o perioadă limitată de timp, de cel mult 4 luni, în conformitate cu prezenta lege și în condițiile stabilite în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(8) Furnizorii achiziționează gaze naturale pe piața angro a gazelor naturale, cu respectarea condițiilor stabilite în prezenta lege și în Regulile pieței gazelor naturale.

(9) Furnizorii care furnizează gaze naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 procură gaze naturale la cel mai mic preț, asigurând totodată fiabilitatea furnizării gazelor naturale către consumatorii finali. Acești furnizori sînt obligați să încheie și să prelungească contractele de procurare a gazelor naturale în termene rezonabile și să le prezinte spre avizare Agenției cu cel puțin 15 zile înainte de expirarea contractelor precedente.

(10) Furnizorii care furnizează gaze naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 își îndeplinesc obligațiile în limitele teritoriului stabilit de Agenție și încheie, la solicitare, contracte de furnizare a gazelor naturale cu orice consumator final care are dreptul la acest serviciu conform prezentei legi, cu respectarea Regulamentului privind furnizarea gazelor naturale și la prețurile reglementate aprobate de Agenție. Termenele și condițiile care trebuie respectate la încheierea contractelor de furnizare a gazelor naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90, precum și clauzele obligatorii ce urmează să fie incluse în contractele respective se stabilesc în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(11) Furnizorii care furnizează gaze naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 sînt în drept să vîndă gazele naturale și în condiții de piață, la prețuri negociate, cu condiția ținerii contabilității separate pentru fiecare tip de furnizare.

Articolul 86. Funcțiile și obligațiile furnizorului

(1) La desfășurarea activității sale, furnizorul este obligat să respecte prevederile prezentei legi și actele normative de reglementare aprobate de Agenție, precum și să asigure continuitatea furnizării gazelor naturale la parametrii de calitate stabiliți și în conformitate cu clauzele contractelor de furnizare a gazelor naturale încheiate cu consumatorii finali.

(2) Fiecare furnizor este obligat să dispună de centre de deservire a consumatorilor finali astfel încît ultimii să primească toate informațiile necesare care să le permită să facă uz de drepturile ce le sînt consfințite prin lege și prin actele normative în domeniu, inclusiv prin actele normative de reglementare aprobate de Agenție, în special:

a) informații privind prețurile practicate, precum și privind clauzele contractuale standard, condițiile ce trebuie îndeplinite pentru încheierea contractului de furnizare a gazelor naturale și alte informații relevante;

b) informații privind modalitățile de plată, posibilele consecințe în cazul neachitării facturilor pentru gazele naturale consumate, precum și privind situațiile în care furnizorul este în drept să perceapă plata preventivă pentru gazele naturale furnizate consumatorilor finali;

c) informații privind procedura de schimbare a furnizorului, privind dreptul consumatorilor finali de a schimba furnizorul necondiționat și fără perceperea unei taxe, precum și privind dreptul consumatorului final de a primi, în termen de cel mult două săptămîni după schimbarea furnizorului, o factură finală de plată pentru gazele naturale consumate;

d) informații privind modalitățile de soluționare pe cale extrajudiciară a eventualelor neînțelegeri cu consumatorii finali, privind compensațiile ce urmează a fi achitate consumatorilor finali în cazul încălcării de către furnizor a obligațiilor sale, precum și privind termenele de soluționare a reclamațiilor parvenite de la consumatorii finali;

e) informații privind modalitățile prin care furnizorul urmează să comunice consumatorilor

finali datele cu privire la consumul real de gaze naturale și la costuri reale;

f) informații privind furnizarea către consumatorii finali a gazelor naturale conform parametrilor de calitate stabiliți, precum și privind drepturile de care dispun în calitate de beneficiari ai furnizării de gaze naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90;

g) alte informații în conformitate cu prezenta lege și cu Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(3) Informațiile specificate la alin. (2) se publică pe pagina electronică a furnizorilor și se actualizează periodic.

(4) Furnizorii care furnizează gaze naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 sînt obligați să înființeze și să asigure funcționarea unui serviciu telefonic, precum și să asigure ca centrele de deservire a consumatorilor finali să funcționeze conform programului de lucru de cel puțin 5 zile pe săptămînă, iar cel puțin o zi pe săptămînă să fie deschise pînă la ora 20.00. Personalul responsabil de examinarea reclamațiilor consumatorilor finali trebuie să dispună de dreptul real de a lua decizii, în numele furnizorului, și de posibilitatea de a colabora cu operatorii de sistem în vederea soluționării problemelor abordate de consumatorii finali, iar prezentarea informațiilor solicitate, gestionarea cererilor și a reclamațiilor consumatorilor finali, fixarea întîlnirilor cu reprezentanții furnizorului trebuie să fie posibile inclusiv prin telefon și prin poșta electronică.

(5) Furnizorul este obligat să ofere consumatorilor finali posibilitatea de a achita consumul de gaze naturale prin mai multe modalități de plată, aplicate față de consumatorii finali în mod nediscriminatoriu. Orice diferență în ceea ce privește condițiile privind plata urmează a fi argumentată ținînd cont de costurile furnizorului. Furnizorul este în drept să solicite consumatorilor finali plata preventivă, conform estimărilor bazate pe consumul probabil, cu aplicarea unor criterii echitabile stabilite în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale, inclusiv în cazul în care consumatorul se află în procedura de insolvență.

(6) Fiecare furnizor facturează gazele naturale furnizate în baza unei facturi de plată emise cu respectarea prevederilor Regulamentului privind furnizarea gazelor naturale. Furnizorul include în factura de plată și costurile suportate în legătură cu prestarea către consumatorul respectiv a serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale. Furnizorul poate include în factura de plată și alte taxe în conformitate cu legea și cu Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(7) Furnizorul este obligat să indice în factura de plată și în materialele promoționale puse la dispoziția consumatorilor finali:

a) informații cu privire la contribuția fiecărei surse de gaze naturale în structura totală a surselor de energie utilizate de furnizor în anul precedent;

b) informații cu privire la dreptul consumatorilor de a soluționa pe cale extrajudiciară neînțelegerile cu furnizorul, precum și termenele în care sînt în drept să conteste decizia furnizorului.

(8) Furnizorul este obligat să indice în factura de plată, în materialele promoționale informația cu privire la consumul de gaze naturale al consumatorului final, astfel încît acesta să aibă posibilitatea să-și regularizeze propriul consum de gaze naturale, cu privire la prețurile aplicate, precum și cu privire la costul gazelor naturale consumate. Informația respectivă se comunică la intervale de timp corespunzătoare, ținînd cont de capacitatea echipamentelor de măsurare instalate

la consumatorii finali și de periodicitatea de citire a indicațiilor echipamentului de măsurare, precum și de raportul eficacitate-costuri al acestor măsuri. Se interzice furnizorului să perceapă de la consumatorii finali plăți suplimentare pentru acest serviciu.

(9) Anual, fiecare furnizor este obligat să elaboreze și să publice pe pagina sa electronică un program de acțiuni referitor la acordarea asistenței consumatorilor finali privind realizarea obligațiilor contractuale, prevenirea suspendării furnizării gazelor naturale, sprijinirea furnizării gazelor naturale către consumatorii finali în locuri depărtate de centrele urbane, precum și privind promovarea eficienței energetice.

(10) Anual, pînă la 30 aprilie, fiecare furnizor întocmește și prezintă Agenției un raport privind activitatea sa din anul precedent. Raportul respectiv se publică pe pagina electronică a furnizorului.

(11) Fiecare furnizor este obligat să întreprindă măsurile necesare pentru oferirea asistenței și protejarea intereselor consumatorilor finali, precum și pentru examinarea reclamațiilor acestora în mod eficient, inclusiv pentru soluționarea litigiilor pe cale extrajudiciară.

(12) Furnizorul este obligat să exercite și alte funcții și obligații stabilite în prezentul capitol și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

Articolul 87. Contractul de furnizare a gazelor naturale

(1) Furnizarea gazelor naturale către consumatorii finali se efectuează numai în baza unui contract de furnizare a gazelor naturale, încheiat între furnizor și consumatorul final în conformitate cu prezenta lege și cu Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(2) Contractul de furnizare a gazelor naturale trebuie să conțină în mod obligatoriu următoarele:

a) denumirea și adresa furnizorului;

b) obiectul contractului, parametrii de calitate a gazelor naturale furnizate;

c) mijloacele prin care se pot obține informații actualizate despre prețurile în vigoare;

d) cazurile și condițiile de întrerupere a furnizării gazelor naturale, de deconectare și de reconectare la rețelele de gaze naturale a instalațiilor de gaze naturale ale consumatorilor finali;

e) durata contractului, cazurile și modalitatea de prelungire, modificare, suspendare și reziliere a contractului de furnizare a gazelor naturale, inclusiv să prevadă expres dreptul consumatorului final de a rezilia contractul în mod unilateral și gratuit;

f) prevederi referitoare la modalitatea de notificare de către furnizor a consumatorului final cu privire la majorarea prețului de furnizare a gazelor naturale înainte de aplicarea acestuia;

g) tipurile de servicii de întreținere, în cazul în care acestea sînt oferite;

h) termenele de plată, modalitățile de plată, cazurile în care furnizorul este în drept să impună plata preventivă pentru consumul de gaze naturale, precum și măsurile ce vor fi întreprinse de furnizor în cazul nerespectării de către consumatorul final a obligațiilor contractuale;

i) eventualele compensații și modalitățile de rambursare a cheltuielilor care se aplică în cazul în care furnizorul nu își îndeplinește obligațiile contractuale, inclusiv în cazul facturării eronate, sau

dacă furnizorul își îndeplinește obligațiile contractuale cu întârziere sau în mod defectuos;

j) modalitățile de inițiere a procedurilor de soluționare a neînțelegerilor aferente neexecutării sau executării defectuoase a clauzelor contractuale;

k) drepturile și obligațiile furnizorului și ale consumatorului final, precum și informații cu privire la gestionarea reclamațiilor.

(3) Condițiile contractuale trebuie să fie echitabile și să fie prezentate potențialului consumator final înainte de încheierea contractului de furnizare a gazelor naturale. În cazul în care contractul de furnizare a gazelor naturale este încheiat prin reprezentanți, consumatorul final trebuie să fie notificat în prealabil cu privire la condițiile contractuale.

(4) Furnizorul este obligat să elaboreze clauzele contractuale standard ale contractului de furnizare a gazelor naturale, propus pentru negocieri consumatorilor finali, să publice aceste clauze pe pagina sa electronică și/sau să le comunice prin utilizarea altor metode transparente. Clauzele contractuale standard se elaborează în conformitate cu prezentul articol și cu Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale. Clauzele contractuale standard pot fi detaliate în contract și completate în anexele contractului. Furnizorul și consumatorul final pot prevedea în contractul de furnizare a gazelor naturale posibilitatea reducerii volumului de gaze naturale în anumite perioade de timp ale zilei. Clauzele contractuale obligatorii ale contractului de furnizare a gazelor naturale încheiat în legătură cu furnizarea în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 se aprobă de Agenție.

(5) Contractul de furnizare a gazelor naturale trebuie să fie întocmit într-un limbaj clar, inteligibil și neechivoc. Se interzice furnizorului să oblige consumatorii finali la prezentarea de documentație excesivă, în legătură cu încheierea contractului, să pună în sarcina consumatorilor finali obligații administrative excesive, precum și să recurgă la practici de vânzare incorecte sau înșelătoare. Se interzice furnizorului să introducă în contract clauze care să interzică sau să condiționeze schimbarea furnizorului de către consumatorul final respectiv, precum și să perceapă de la consumatorul final taxă pentru rezilierea contractului. Clauzele contractuale care conțin asemenea prevederi sînt nule de drept.

(6) Contractul de furnizare a gazelor naturale se încheie dacă instalațiile de gaze naturale ale consumatorului final sînt racordate la rețelele de gaze naturale cu respectarea normelor de siguranță.

(7) Furnizorul care furnizează gaze naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 este obligat să încheie contract de furnizare a gazelor naturale cu potențialul consumator final care întrunește condițiile de încheiere a contractului, în conformitate cu prezentul articol și cu Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(8) Pentru achitarea cu întârziere a consumului de gaze naturale, consumatorii finali plătesc penalitate în mărime determinată și în modul stabilit prin contract în urma negocierilor. Cuantumul penalității este negociabil, dar nu poate depăși rata medie anuală ponderată a dobînzii la creditele noi acordate în monedă națională de băncile comerciale, pentru un an, înregistrată în anul precedent și publicată în raportul Băncii Naționale a Moldovei. La solicitarea consumatorilor finali, furnizorii vor renegocia cuantumul penalității stabilite în contractele încheiate cu consumatorii finali, cu respectarea plafonului maxim stabilit.

(9) Furnizorul poate solicita operatorului de sistem deconectarea instalațiilor de gaze naturale ale consumatorilor finali doar în cazurile și cu respectarea termenelor și a condițiilor stabilite la art.

15 alin. (3), art. 70 și 83 din prezenta lege, precum și în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(10) Furnizorul este obligat să notifice consumatorul final despre propunerea de a modifica contractul de furnizare a gazelor naturale cu cel puțin 15 zile lucrătoare înainte, precum și despre faptul că acesta din urmă este în drept să nu accepte modificarea sau să rezilieze contractul de furnizare a gazelor naturale în caz de dezacord. Furnizorul este obligat să notifice, în mod direct, transparent și inteligibil, consumatorii finali despre orice majorare a prețurilor nu mai târziu de sfârșitul primei perioade de facturare care urmează intrării în vigoare a majorării.

(11) Cu excepția cazurilor de neachitare de către consumatorul final a facturilor pentru gazele naturale, furnizorul poate rezilia în mod unilateral contractul de furnizare a gazelor naturale cu condiția expedierii consumatorului final a notificării prealabile cu cel puțin 30 de zile calendaristice înainte, în conformitate cu Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale. Furnizorul care furnizează gaze naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 este în drept să suspende sau să rezilieze în mod unilateral contractul de furnizare a gazelor naturale numai în cazurile stabilite și cu respectarea termenelor și a condițiilor stabilite în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(12) Furnizorul este obligat să depună toată diligența pentru soluționarea pe cale extrajudiciară a neînțelegerilor aferente executării contractului de furnizare a gazelor naturale și să pună în aplicare un mecanism eficient și nediscriminatoriu de rambursare a cheltuielilor sau de achitare a compensațiilor consumatorilor finali.

Articolul 88. Procedura de schimbare a furnizorului

(1) Procedura de schimbare a furnizorului de către consumatorul final este reglementată prin Regulamentul privind procedura de schimbare a furnizorului, elaborat și aprobat de Agenție, care stabilește în special:

- a) etapele procesului de schimbare a furnizorului;
- b) condițiile care trebuie îndeplinite de către furnizorul nou;
- c) drepturile și obligațiile furnizorului nou în raport cu celelalte părți implicate în procesul de schimbare a furnizorului;
- d) drepturile și obligațiile furnizorului actual în contextul rezilierii contractului de furnizare a gazelor naturale;
- e) drepturile și obligațiile operatorului de sistem care exploatează rețelele de gaze naturale la care sînt racordate instalațiile de gaze naturale ale consumatorului final;
- f) drepturile și obligațiile consumatorului final care inițiază procedura de schimbare a furnizorului;
- g) modalitățile de soluționare a obligațiilor financiare anterioare ale consumatorului final.

(2) Schimbarea furnizorului se efectuează în termen de cel mult 20 de zile calendaristice, în baza unei cereri depuse de consumatorul final. Procedura de schimbare a furnizorului poate fi gestionată de consumatorul final sau de furnizorul nou în baza procurii de reprezentare a consumatorului final, întocmită cu respectarea prevederilor Codului civil.

(3) În cazul schimbării furnizorului, operatorul de sistem este obligat să încheie cu furnizorul nou contract pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale, contract pentru prestarea serviciului de distribuție a gazelor naturale pentru locul/locurile de consum indicate de consumatorul final. Pentru consumatorul final care schimbă furnizorul se aplică principiul „capacitatea urmează consumatorul”.

(4) Furnizorul actual este obligat să furnizeze gaze naturale unui consumator final care a inițiat procedura de schimbare a furnizorului pînă la rezilierea contractului de furnizare a gazelor naturale. Se interzice furnizorului actual, precum și operatorului de sistem, să perceapă de la consumatorii finali plăți pentru schimbarea furnizorului, pentru încheierea contractului de furnizare a gazelor naturale sau să împiedice în vreun mod derularea procedurii de schimbare a furnizorului de către consumatorul final.

(5) Echipamentul de măsurare, montat la locul/locurile de consum al/ale consumatorului noncasnic care solicită schimbarea furnizorului, trebuie să permită înregistrarea orară a consumului de gaze naturale și să corespundă prevederilor Regulamentului privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale. În situația în care echipamentul de măsurare instalat la locul de consum al consumatorului noncasnic care intenționează să schimbe furnizorul nu corespunde cerințelor stabilite în Regulamentul privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale sau nu permite înregistrarea orară a consumului de gaze naturale, echipamentul de măsurare se înlocuiește de către consumatorul noncasnic, pe cheltuiala sa, pînă la inițierea procedurii de schimbare a furnizorului.

(6) Furnizorul actual este obligat să expedieze consumatorului final o factură de plată, finală, în termen de cel mult două săptămîni de la schimbarea furnizorului, în baza indicațiilor echipamentului de măsurare comunicate lui de către operatorul de sistem. Eventualele litigii ce survin între furnizorul actual, furnizorul nou și operatorul de sistem în legătură cu schimbarea furnizorului se soluționează pe cale amiabilă sau în instanța de judecată. Orice litigiu dintre furnizorul actual și consumatorul final care nu ține de achitarea plății pentru furnizarea gazelor naturale nu suspendă procedura de schimbare a furnizorului și punerea în aplicare a unui nou contract de furnizare a gazelor naturale.

(7) Operatorul de sistem și furnizorii țin, în mod separat, evidența reclamațiilor referitoare la schimbarea furnizorului și raportează, trimestrial, Agenției în legătură cu aplicarea și respectarea Regulamentului privind procedura de schimbare a furnizorului, inclusiv cu privire la reclamațiile parvenite de la consumatorii finali în contextul schimbării furnizorului.

Articolul 89. Furnizarea gazelor naturale anumitor categorii de consumatori

finali în contextul obligației de serviciu public

(1) Consumatorii casnici și societățile comerciale mici au dreptul de a fi aprovizionați cu gaze naturale de către furnizorii cărora le-a fost impusă obligația de serviciu public de a furniza gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali la parametri de calitate stabiliți, la prețuri reglementate, transparente, nediscriminatorii și ușor de comparat, în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în prezenta lege și în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(2) În limitele teritoriului autorizat prin licență pentru un operator al sistemului de distribuție, Agenția poate impune unui sau mai multor furnizori obligația de serviciu public de a furniza gaze naturale consumatorilor finali specificați la alin. (1).

(3) Drepturile și obligațiile furnizorului care furnizează gaze naturale anumitor categorii de

consumatori finali în contextul obligației de serviciu public, precum și termenele și condițiile în care urmează să fie furnizate gazele naturale consumatorilor specificați la alin. (1) se stabilesc în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(4) Anual, pînă la 30 aprilie, furnizorul care furnizează gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public elaborează și prezintă Agenției raportul cu privire la activitatea desfășurată în anul precedent în legătură cu îndeplinirea obligației de serviciu public în cauză. Raportul se publică pe pagina electronică a furnizorului respectiv.

Articolul 90. Furnizarea de ultimă opțiune

(1) Consumatorii finali care și-au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe (furnizorul își încetează activitatea, furnizorul i s-a suspendat sau i s-a retras licența, furnizorul este în imposibilitate de a furniza gaze naturale) au dreptul să fie aprovizionați cu gaze naturale, pentru o anumită perioadă de timp, de către furnizorul căruia i-a fost impusă obligația de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opțiune.

(2) Printr-o hotărîre adoptată în temeiul art. 11, Agenția poate impune unui sau mai multor furnizori obligația de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opțiune. În eventualitatea survenirii circumstanțelor invocate la alin. (1) din prezentul articol, furnizorul de ultimă opțiune furnizează gaze naturale consumatorilor finali care și-au pierdut furnizorul în condiții reglementate și la prețurile reglementate aprobate de Agenție. Agenția este în drept să impună obligația de furnizare de ultimă opțiune furnizorilor care furnizează gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89.

(3) Furnizorul care își încetează activitatea de furnizare sau este în imposibilitate de a furniza gaze naturale este obligat să notifice Agenția în conformitate cu prevederile art. 15 alin. (8) și (9).

(4) La primirea notificării, Agenția identifică furnizorul de ultimă opțiune care își desfășoară activitatea în limitele teritoriului în care se află locurile de consum ale consumatorilor finali respectivi și adoptă hotărîrea privind asigurarea furnizării de ultimă opțiune consumatorilor finali deserviți de furnizorul care își încetează activitatea de furnizare sau este în imposibilitate de a furniza gaze naturale. Furnizorul de ultimă opțiune preia consumatorii finali în baza hotărîrii Agenției, fără prezentarea unei cereri speciale de către consumatorii finali respectivi.

(5) Furnizorul care își încetează activitatea de furnizare sau este în imposibilitate de a furniza gaze naturale este obligat să notifice, cu cel puțin 30 de zile lucrătoare înainte, operatorul de sistem care deservește consumatorii săi finali cu privire la data încetării furnizării gazelor naturale, precum și despre trecerea acestora la furnizorul de ultimă opțiune desemnat de Agenție.

(6) Operatorul de sistem prezintă Agenției și furnizorului de ultimă opțiune, în termen de 5 zile lucrătoare de la data notificării primite în conformitate cu alin. (5), informații despre consumatorii finali care urmează să fie preluați de furnizorul de ultimă opțiune.

(7) Procedura de ieșire a unui furnizor de pe piața gazelor naturale, indiferent de forma sau de cauzele acesteia, precum și modalitatea de transmitere a consumatorilor finali furnizorului de ultimă opțiune se stabilesc în Regulile pieței gazelor naturale.

(8) Furnizorul de ultimă opțiune furnizează gazele naturale consumatorilor finali pentru o perioadă de cel mult 4 luni. Pînă la expirarea acestei perioade, consumatorii finali ai furnizorului de ultimă opțiune sînt obligați să încheie un contract de furnizare a gazelor naturale la prețuri negociate sau un contract de furnizare a gazelor naturale în condițiile stabilite la art. 89. În cazul în care un consumator final nu îndeplinește această cerință, operatorul de sistem este obligat să

deconecteze, la cererea furnizorului de ultimă opțiune, instalațiile de gaze naturale ale consumatorului final în cauză după notificarea prealabilă, cu 15 zile calendaristice înainte, a consumatorului final.

(9) În cazul furnizării de ultimă opțiune, contractul de furnizare a gazelor naturale se consideră încheiat începând cu ziua în care furnizarea fizică către consumatorul final este stabilită și asigurată, indiferent dacă respectivul consumator final a depus sau nu cererea privind furnizarea gazelor naturale, în termenele și în condițiile stabilite în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(10) Furnizorul de ultimă opțiune pune la dispoziția consumatorului final contractul de furnizare a gazelor naturale, în formă scrisă, în termen de cel mult 8 zile calendaristice de la data începerii furnizării de ultimă opțiune.

(11) Furnizorul de ultimă opțiune este în drept să solicite operatorului de sistem să deconecteze instalațiile de gaze naturale ale consumatorului final care nu a efectuat plata pentru gazele naturale furnizate.

(12) Drepturile și obligațiile furnizorului de ultimă opțiune, precum și termenele și condițiile în care urmează să fie asigurată furnizarea de ultimă opțiune se stabilesc în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.

(13) Furnizorul de ultimă opțiune este obligat să țină evidență separată pe categorii de consumatori și să întocmească rapoarte separate pentru furnizarea de ultimă opțiune.

(14) Anual, pînă la 30 aprilie, furnizorul de ultimă opțiune elaborează și prezintă Agenției raportul cu privire la activitatea desfășurată în anul precedent în legătură cu furnizarea de ultimă opțiune, care trebuie să conțină informații privind numărul consumatorilor finali care au beneficiat de furnizarea de ultimă opțiune, volumul gazelor naturale furnizate, precum și privind durata medie de furnizare a gazelor naturale în contextul îndeplinirii obligației de serviciu public în cauză. Raportul se publică pe pagina electronică a furnizorului de ultimă opțiune respectiv.

Articolul 91. Păstrarea și prezentarea informației de către furnizor

(1) Furnizorul este obligat să păstreze timp de cel puțin 5 ani informațiile și documentele cu privire la contractele de furnizare a gazelor naturale încheiate cu consumatorii angro, cu operatorii de sistem și cu operatorii depozitelor de stocare și să le prezinte, la solicitare, Agenției, Consiliului Concurenței, organelor centrale de specialitate ale administrației publice, precum și Secretariatului Comunității Energetice.

(2) Informațiile care sînt păstrate în conformitate cu alin. (1) trebuie să conțină detalii ale tranzacțiilor efectuate, cum ar fi normele privind durata, furnizarea, decontarea, cantitatea, datele și orele de executare, prețurile tranzacției, mijloacele de identificare ale consumatorilor angro, ale operatorilor de sistem, ale operatorilor depozitelor de stocare în cauză, precum și detaliile specifice ale tuturor contractelor de furnizare a gazelor naturale.

(3) Agenția poate decide să pună la dispoziția participanților la piața gazelor naturale o parte din informațiile prevăzute la alin. (2), cu condiția nedivulgării informațiilor oficiale cu accesibilitate limitată cu privire la anumiți participanți la piața gazelor naturale sau cu privire la unele tranzacții de pe piața gazelor naturale.

Capitolul XIII

PIAȚA GAZELOR NATURALE

Articolul 92. Principii generale

(1) Toate tranzacțiile de vânzare-cumpărare a gazelor naturale, a altor produse conexe se efectuează pe piața gazelor naturale, care este compusă din piața angro a gazelor naturale și piața cu amănuntul a gazelor naturale.

(2) Dreptul de participare la piața gazelor naturale aparține tuturor producătorilor, furnizorilor și consumatorilor care își desfășoară activitatea în Republica Moldova.

(3) Funcționarea pieței gazelor naturale, precum și reglementarea drepturilor și a obligațiilor participanților la piața gazelor naturale se efectuează în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în prezenta lege și în Regulile pieței gazelor naturale.

(4) Operatorii sistemelor de transport, operatorii sistemelor de distribuție și operatorii depozitelor de stocare sînt participanți specifici la piața gazelor naturale și au dreptul să acționeze pe piața gazelor naturale numai în condițiile stabilite în prezentul capitol și în Regulile pieței gazelor naturale.

(5) Operatorii sistemelor de transport, în limitele funcțiilor stabilite, prezintă Agenției informațiile necesare privind activitatea pe piața gazelor naturale și informează Agenția despre orice încălcări, constatate sau potențiale, din partea participanților la piața gazelor naturale.

(6) Anual, pînă la 1 martie, Agenția elaborează și publică raportul privind piața gazelor naturale, care trebuie să conțină informații detaliate cu privire la organizarea și funcționarea pieței, activitatea participanților la piața gazelor naturale, precum și informații privind tendințele evoluțiilor înregistrate pe piața gazelor naturale. Raportul privind piața gazelor naturale se publică pe pagina web oficială a Agenției.

Articolul 93. Deschiderea și reciprocitatea

(1) Toți consumatorii finali sînt eligibili și au dreptul la libera alegere a furnizorului și la schimbarea furnizorului.

(2) La deschiderea pieței de gaze naturale, contractele de furnizare a gazelor naturale încheiate cu un consumator eligibil al unei țări părți a Comunității Energetice se consideră valabile în cazul în care consumatorul respectiv este declarat eligibil atît în statul din care provine, cît și în statul în care achiziționează gaze naturale.

Articolul 94. Piața angro a gazelor naturale

(1) Tranzacțiile de vânzare-cumpărare a gazelor naturale, inclusiv tranzacțiile de import sau export, tranzacțiile de vânzare-cumpărare a capacităților de interconexiune, a altor produse conexe, la care participă producătorii, operatorii sistemelor de transport, operatorii sistemelor de distribuție, operatorii depozitelor de stocare și furnizorii se efectuează pe piața angro a gazelor naturale.

(2) Piața angro a gazelor naturale este organizată și funcționează în conformitate cu prezentul capitol și cu Regulile pieței gazelor naturale.

(3) Pe piața angro a gazelor naturale, tranzacțiile de vânzare-cumpărare se efectuează în bază de contracte bilaterale, care se formează ținîndu-se cont de cerere și de ofertă, ca rezultat al unor mecanisme concurențiale sau al negocierilor. Participanții la piața gazelor naturale sînt în drept să se angajeze în tranzacții bilaterale, inclusiv în tranzacții bilaterale de export sau de import al gazelor naturale, cu respectarea obligațiilor stabilite în prezenta lege și în Regulile pieței gazelor naturale.

(4) Tranzacțiile de vânzare-cumpărare a gazelor naturale de pe piața angro a gazelor naturale se desfășoară în mod transparent, public și nediscriminatoriu.

Articolul 95. Piața cu amănuntul a gazelor naturale

(1) Tranzacțiile de vânzare-cumpărare a gazelor naturale la care participă furnizorii și consumatorii finali în vederea satisfacerii consumului propriu al ultimilor se efectuează pe piața cu amănuntul a gazelor naturale.

(2) Pe piața cu amănuntul a gazelor naturale, tranzacțiile de vânzare-cumpărare se efectuează în conformitate cu contractele de furnizare a gazelor naturale, încheiate între furnizori și consumatorii finali.

(3) Pe piața cu amănuntul a gazelor naturale, furnizorii vând gaze naturale consumatorilor eligibili la prețuri negociate, în baza contractelor bilaterale încheiate cu aceștia. Tranzacțiile de vânzare-cumpărare a gazelor naturale de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale se desfășoară în mod transparent, public și nediscriminatoriu.

(4) În contextul obligațiilor de serviciu public, furnizorii specificați la art. 89 și furnizorii de ultimă opțiune furnizează consumatorilor finali gaze naturale la prețuri reglementate, aprobate de Agenție în condițiile stabilite în cap. XII.

Articolul 96. Regulile pieței gazelor naturale

(1) Principiile, modul de organizare și de funcționare a pieței gazelor naturale se definesc în Regulile pieței gazelor naturale.

(2) Regulile pieței gazelor naturale creează cadrul legal adecvat pentru efectuarea tranzacțiilor de vânzare-cumpărare cu respectarea principiilor de transparență, de publicitate și de nediscriminare, precum și pentru asigurarea prestării serviciilor de sistem în bază de criterii obiective, transparente și nediscriminatorii.

(3) Regulile pieței gazelor naturale reglementează în special:

a) structura pieței gazelor naturale;

b) procedurile, principiile și standardele de organizare și de funcționare a pieței gazelor naturale, în funcție de modelul de piață a gazelor naturale aplicat;

c) tipurile de contracte încheiate pe piața gazelor naturale și clauzele obligatorii ce urmează a fi introduse în contractele încheiate pe piața contractelor bilaterale în condiții reglementate;

d) metodele de calcul al fluxurilor efective de gaze naturale pe piața gazelor naturale, al volumelor de gaze naturale procurate de participanții la piața gazelor naturale în conformitate cu contractele încheiate, metodele de evidență a cantității de gaze naturale la punctele de intrare și de ieșire ale rețelelor de transport al gazelor naturale;

e) procedurile și metodele de evidență a tranzacțiilor efectuate pe piața gazelor naturale;

f) procedura de efectuare a notificărilor fizice de către participanții la piața gazelor naturale;

g) procedurile și metodele aferente stabilirii și menținerii bazei de date pentru necesitățile pieței gazelor naturale;

h) procedurile și metodele aferente achiziției serviciilor de sistem și cele aferente achiziției gazelor naturale pentru acoperirea consumului tehnologic și a pierderilor de gaze naturale în rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale;

i) drepturile și obligațiile participanților la piața gazelor naturale, inclusiv obligațiile participanților la piața gazelor naturale în legătură cu echilibrarea;

j) metodele de calcul al dezechilibrelor cantitative provocate de participanții la piața gazelor naturale și al decontărilor financiare pentru dezechilibrele provocate pe piața gazelor naturale;

k) alte aspecte necesare pentru organizarea și funcționarea pieței gazelor naturale.

Articolul 97. Promovarea și monitorizarea concurenței pe piața

gazelor naturale

(1) Agenția asigură crearea condițiilor necesare pentru o concurență efectivă pe piața gazelor naturale și pentru dezvoltarea acesteia, inclusiv prin promovarea, în actele sale normative de reglementare, a principiilor de echitate, transparență și nediscriminare, monitorizează piața gazelor naturale și efectuează controale pentru depistarea în timp util a abuzurilor pe piața gazelor naturale.

(2) Pentru îndeplinirea funcțiilor stabilite la alin. (1), Agenția efectuează, cel puțin la fiecare doi ani, un studiu de piață, în baza rezultatelor căruia stabilește măsuri necesare și proporționale pentru promovarea unei concurențe eficiente pe piața gazelor naturale și, pe cale de consecință, pentru crearea premiselor necesare funcționării eficiente a pieței gazelor naturale.

(3) Studiul de piață se efectuează în baza hotărârii Agenției și cuprinde următoarele:

a) descrierea și obiectul pieței gazelor naturale;

b) evaluarea nivelului de eficiență, de concurență și de transparență pe piața gazelor naturale și evaluarea cantitativă a concentrației pe piața gazelor naturale, inclusiv prin aplicarea de indicatori de concentrare a pieței stabiliți în Regulile pieței gazelor naturale;

c) indicii privind întreprinderile de gaze naturale care dețin poziție dominantă pe piața gazelor naturale;

d) concluziile studiului, care vor include rezultatele investigațiilor și măsurile care trebuie luate pentru asigurarea unei concurențe loiale pe piața gazelor naturale.

(4) În legătură cu efectuarea studiului de piață, Agenția inițiază consultări publice în conformitate cu termenii și condițiile stipulate în Legea privind transparența în procesul decizional. Comentariile primite în timpul consultărilor publice se reflectă în raportul Agenției.

(5) Orice studiu de piață inițiat va fi efectuat în cel mai eficient mod, în termen de până la 4 luni de la data adoptării hotărârii corespunzătoare de către Agenție. În caz de necesitate, acest termen poate fi prelungit de Agenție, în mod rezonabil și justificat, pentru o perioadă de cel mult 4 luni. Studiul de piață se finalizează prin adoptarea hotărârii Agenției, în care sînt specificate rezultatele studiului efectuat și măsurile dispuse în vederea funcționării normale a pieței și dezvoltării concurenței loiale pe piața gazelor naturale.

(6) La cererea unui participant la piața gazelor naturale sau la sesizarea unui organ central de specialitate al administrației publice, a unei alte autorități publice, Agenția este în drept să inițieze

investigații pe piața gazelor naturale.

(7) Investigația Agenției se efectuează în cel mai eficient mod în termen de până la 4 luni, termen care poate fi prelungit, prin hotărîre motivată a Agenției, cu cel mult 4 luni. Rezultatele investigației se reflectă într-o hotărîre a Agenției, care specifică circumstanțele constatate și măsurile dispuse, inclusiv privind suspendarea sau retragerea licenței unui participant la piața gazelor naturale sau privind suspendarea temporară sau definitivă a participării acestuia pe piața gazelor naturale. Dacă, în urma investigației, sînt depistate semne de încălcare a legislației concurențiale, Agenția comunică acest fapt Consiliului Concurenței.

(8) Raportul Agenției privind evaluarea nivelului de concurență pe piața gazelor naturale, precum și hotărîrile privind investigațiile efectuate pe piața gazelor naturale se publică pe pagina web oficială a Agenției.

Capitolul XIV

REGLEMENTAREA PREȚURILOR ȘI A TARIFELOR.

SEPARAREA CONTABILITĂȚII

Articolul 98. Prețuri și tarife aplicate în sectorul gazelor naturale

(1) În sectorul gazelor naturale se aplică următoarele prețuri și tarife:

a) prețuri negociate, rezultate din cerere și ofertă pe piețele de gaze naturale;

b) prețuri și tarife reglementate.

(2) La categoria de prețuri și tarife reglementate se atribuie:

a) tarife reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale, inclusiv tarifele de tip intrare și ieșire;

b) tarifele reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale, inclusiv tarifele diferențiate în funcție de nivelul presiunii în rețelele de distribuție a gazelor naturale;

c) tarifele reglementate pentru serviciul de stocare a gazelor naturale;

d) prețurile reglementate pentru furnizarea de ultimă opțiune, pentru furnizarea gazelor naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul îndeplinirii obligației de serviciu public stabilite la art. 89, inclusiv prețurile diferențiate în funcție de consum;

e) tarifele reglementate pentru serviciile auxiliare prestate de operatorul sistemului de transport și de operatorul sistemului de distribuție, inclusiv tarifele de racordare și tarifele de reconectare.

(3) Prețurile și tarifele reglementate specificate la alin. (2) se determină în conformitate cu metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a acestora, elaborate și aprobate în conformitate cu prezenta lege.

(4) La calcularea tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale se iau în considerare volumele, veniturile și cheltuielile aferente fluxurilor transfrontaliere.

(5) Furnizorii de gaze naturale negociază cu consumatorii finali prețul la gazele naturale în

conformitate cu cererea și oferta pe piețele de gaze naturale, cu excepția situațiilor în care gazele naturale se furnizează la prețuri reglementate.

Articolul 99. Metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor

și a tarifelor reglementate

(1) Metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate specificate la art. 98 alin. (2) se elaborează și se aprobă de către Agenție în conformitate cu prezenta lege.

(2) Metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate se bazează pe următoarele principii:

a) funcționarea eficientă și asigurarea viabilității financiare a întreprinderilor de gaze naturale în baza costurilor justificate și strict necesare pentru desfășurarea activităților reglementate;

b) aprovizionarea cu gaze naturale, în mod continuu și fiabil, a consumatorilor finali, cu respectarea parametrilor de calitate și a indicatorilor de calitate stabiliți;

c) desfășurarea activităților reglementate în condiții de siguranță;

d) orientarea sistemului de formare a prețurilor și a tarifelor reglementate spre crearea de premise pentru motivarea întreprinderilor de gaze naturale și a consumatorilor finali în sporirea eficienței energetice prin stabilirea de stimulente corespunzătoare atât pe termen scurt, cât și pe termen lung;

e) promovarea investițiilor eficiente în sectorul gazelor naturale;

f) eliminarea subvențiilor încrucișate;

g) asigurarea faptului că prețurile și tarifele reglementate sînt justificate, rezonabile, verificabile, nediscriminatorii, transparente, bazate pe performanță și pe criterii obiective și includ o rată rezonabilă de rentabilitate.

(3) Metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate trebuie să includă:

a) componența și modul de calculare a:

- cheltuielilor aferente procurării de gaze naturale, inclusiv pentru acoperirea nivelului rezonabil și justificat al consumului tehnologic și al pierderilor de gaze naturale din rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale;

- cheltuielilor materiale;

- cheltuielilor de personal;

- cheltuielilor privind amortizarea immobilizărilor corporale și necorporale, inclusiv în cazul reevaluării acestora, pentru a asigura ca activele respective să nu fie depreciate mai mult de o dată și pentru a exclude activele care au fost obținute gratuit, prin donații și granturi;

- cheltuielilor aferente exploatării eficiente și întreținerii obiectelor sistemului de gaze naturale;

- cheltuielilor de distribuire și administrative;
- altor cheltuieli justificate și necesare pentru desfășurarea activității operaționale;
- nivelului rentabilității, determinat prin metoda costului mediu ponderat al capitalului (pentru activitățile reglementate de transport, de distribuție sau de stocare a gazelor naturale);
- devierilor tarifare create în perioada anterioară de aplicare a tarifelor și a prețurilor reglementate;

[Art.99 al.(3), lit.a) modificată prin LP182 din 26.07.18, MO321-332/24.08.18 art.531; în vigoare 24.08.18]

b) determinarea costurilor care trebuie să fie incluse în prețurile sau în tarifele reglementate, separat pentru fiecare activitate desfășurată de întreprinderea de gaze naturale și pentru fiecare tip de rețea de gaze naturale;

c) condițiile de utilizare a costurilor privind amortizarea imobilizărilor corporale și necorporale, a costurilor materiale de întreținere și de exploatare și modul de includere a acestor costuri în prețurile și în tarifele reglementate, în cazul utilizării lor în alte scopuri sau în cazul neutilizării lor;

d) nivelul consumului tehnologic și al pierderilor de gaze naturale în rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale, determinat în conformitate cu metodologiile aprobate de Agenție;

[Art.99 al.(3), lit.d) modificată prin LP182 din 26.07.18, MO321-332/24.08.18 art.531; în vigoare 24.08.18]

e) modul de recuperare, prin prețuri și tarife reglementate, a investițiilor efectuate, metoda de determinare și de aplicare a ratei de rentabilitate pe tipuri de activitate. La aplicarea ratei de rentabilitate nu se iau în considerare valoarea ce a rezultat din reevaluarea imobilizărilor corporale și necorporale, valoarea activelor achitate de consumatori, precum și valoarea activelor care au fost obținute gratuit, prin donații și granturi;

f) metoda de separare a cheltuielilor comune ale întreprinderii și de separare a rentabilității pe tipuri de activitate practicate de întreprindere și/sau pe tipuri de rețea de gaze naturale;

g) modul de determinare și de aplicare a tarifelor diferențiate în funcție de nivelul presiunii în rețelele de gaze naturale și a prețurilor diferențiate în funcție de consum;

h) modul de ajustare a prețurilor și tarifelor reglementate.

(4) Nivelul rentabilității pentru activitatea reglementată de furnizare a gazelor naturale se stabilește în metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate astfel încât furnizorii să obțină un profit rezonabil și cu respectarea principiilor de echitate și de nediscriminare între furnizorii din aceeași categorie.

(5) Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifului reglementat pentru serviciul de transport al gazelor naturale trebuie să stabilească modul de determinare a tarifelor de intrare în și de ieșire din rețelele de transport al gazelor naturale, mecanismele și metoda de stabilire a ratelor de alocare a costurilor în raport cu punctele de intrare și de ieșire.

(6) Prețurile și tarifele reglementate, precum și metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a acestora trebuie să fie nediscriminatorii în ceea ce privește activitățile, categoriile de consumatori

și categoriile de utilizatori de sistem.

(7) Metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate, aprobate de Agenție, se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, de asemenea se plasează pe pagina web oficială a Agenției și pe paginile electronice ale întreprinderilor de gaze naturale.

Articolul 100. Determinarea, aprobarea și monitorizarea aplicării prețurilor

și a tarifelor reglementate

(1) Prețurile și tarifele reglementate în sectorul gazelor naturale se determină anual de către întreprinderile de gaze naturale în conformitate cu metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate și potrivit termenelor și condițiilor stabilite în Regulamentul privind procedurile de prezentare și de examinare a cererilor titularilor de licențe privind prețurile și tarifele reglementate.

(2) Prețurile și tarifele reglementate, determinate de întreprinderile de gaze naturale conform alin. (1), se prezintă Agenției spre examinare și aprobare.

(3) Agenția, în conformitate cu art. 7 alin. (2), cu art. 8 și 9, examinează prețurile și tarifele prezentate de întreprinderile de gaze naturale și adoptă hotărârea privind aprobarea prețurilor și a tarifelor respective.

(4) Întreprinderile de gaze naturale sînt obligate să prezinte Agenției informațiile necesare pentru examinarea și justificarea cheltuielilor, precum și pentru estimarea corectitudinii calculării prețurilor și a tarifelor reglementate.

(5) Hotărârile Agenției cu privire la aprobarea prețurilor și a tarifelor reglementate se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, se plasează pe pagina web oficială a Agenției și pe paginile electronice ale întreprinderilor de gaze naturale.

(6) Agenția supraveghează și monitorizează aplicarea de către întreprinderile de gaze naturale a metodologiilor de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și tarifelor reglementate, precum și aplicarea corectă a prețurilor și a tarifelor reglementate aprobate.

Articolul 101. Separarea contabilității

(1) Întreprinderile de gaze naturale, indiferent de tipul de proprietate și de forma juridică de organizare, întocmesc, supun auditului și publică situațiile lor financiare anuale.

(2) Pentru a evita discriminarea, subvenționările încrucișate și denaturarea concurenței, întreprinderile de gaze naturale sînt obligate să țină în sistemul lor de contabilitate conturi contabile separate pentru fiecare dintre activitățile de transport, de distribuție și de stocare a gazelor naturale, așa cum ar fi în cazul în care aceste activități ar fi desfășurate de întreprinderi distincte.

(3) Întreprinderile de gaze naturale sînt obligate să țină contabilitate separată pentru alte activități ce țin de sectorul gazelor naturale, dar care nu se referă la transportul, distribuția și stocarea gazelor naturale, așa cum ar fi în cazul în care aceste activități ar fi desfășurate de întreprinderi distincte. De asemenea, întreprinderile de gaze naturale trebuie să țină contabilitate separată pentru alte activități, nereglementate de prezenta lege. Bilanțul și situația de profit și pierdere se întocmesc separat pentru fiecare activitate, pe categorii de consumatori.

(4) Furnizorii care furnizează gaze naturale la prețuri reglementate și la prețuri negociate sînt

obligați să țină contabilitate separată pentru fiecare tip de activitate practică, pe categorii de consumatori.

(5) Întreprinderile de gaze naturale vor preciza în politicile lor de contabilitate regulile de alocare a activelor și pasivelor, a cheltuielilor și veniturilor, precum și a pierderilor, pe care le aplică la separarea contabilității pe tipuri de activitate practicate, în conformitate cu prezenta lege, cu standardele de contabilitate și cu metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate.

(6) Veniturile obținute din utilizarea cu titlu de proprietate a rețelelor de transport și/sau de distribuție a gazelor naturale se specifică în contabilitatea întreprinderilor de gaze naturale. Situațiile financiare anuale trebuie să cuprindă, în note, informații despre orice tranzacție efectuată cu întreprinderile înrudite.

(7) Auditul situațiilor financiare ale întreprinderilor de gaze naturale se efectuează cu respectarea condițiilor stabilite în Legea nr. 61-XVI din 16 martie 2007 privind activitatea de audit și în standardele internaționale de audit și trebuie să specifice, suplimentar, dacă sînt respectate obligațiile de evitare a discriminării și a subvențiilor încrucișate, stabilite la alin. (2)-(4) din prezentul articol.

Articolul 102. Accesul la contabilitate și prezentarea informațiilor

(1) Agenția este în drept, în baza solicitării în scris sau în cadrul controalelor realizate, să aibă acces la contabilitatea întreprinderilor de gaze naturale, precum și să solicite întreprinderilor de gaze naturale să prezinte datele și informațiile necesare pentru îndeplinirea atribuțiilor ce îi revin.

(2) Întreprinderile de gaze naturale oferă accesul la contabilitate și prezintă datele și informațiile solicitate în conformitate cu alin. (1) în termenele și condițiile stabilite în prezenta lege și în regulamentul elaborat și aprobat de Agenție.

(3) Agenția este obligată să se abțină de la divulgarea informației care constituie secret comercial. Aceste informații pot fi dezvăluite doar în termenele și condițiile prevăzute de lege.

(4) Informațiile necesare pentru asigurarea unei concurențe reale, pentru funcționarea eficientă a pieței gazelor naturale și pentru reglementarea prețurilor și a tarifelor se fac publice. Această obligație este pusă în aplicare de Agenție fără a aduce atingere informațiilor care constituie secret comercial.

Capitolul XV

SECURITATEA APROVIZIONĂRII CU GAZE NATURALE

Articolul 103. Securitatea aprovizionării cu gaze naturale

(1) Securitatea aprovizionării cu gaze naturale se asigură prin crearea premiselor necesare pentru funcționarea eficientă și continuă a pieței gazelor naturale, precum și prin stabilirea de măsuri excepționale care urmează să fie puse în aplicare în cazul în care piața gazelor naturale nu poate să asigure furnizarea volumelor necesare de gaze naturale. Prezentul capitol stabilește principiile și regulile de bază care reglementează funcțiile participanților la piața gazelor naturale, acțiunile ce trebuie întreprinse, ca măsuri de prevenție pentru coordonarea activităților pe piața gazelor naturale, precum și acțiunile ce trebuie realizate în cazul întreruperilor în aprovizionarea cu gaze naturale.

(2) Asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale este de competența Guvernului, care aprobă Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale, Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale, componența Comisiei pentru situații excepționale și îndeplinește alte funcții stabilite prin prezenta lege.

(3) Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale și Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale trebuie să conțină măsuri neechivoce, transparente și nediscriminatorii, care nu afectează concurența și funcționarea pieței gazelor naturale decât în cazuri justificate.

(4) Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale, elaborat de organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, definește rolurile și funcțiile participanților la piața gazelor naturale, stabilește standardele minime de siguranță în aprovizionarea cu gaze naturale și conține, în special, următoarele:

a) criteriile de identificare a consumatorilor protejați;

b) măsurile ce urmează a fi întreprinse de întreprinderile de gaze naturale pentru a asigura aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor protejați în următoarele cazuri:

- temperaturi extreme pentru o perioadă de vîrf de 7 zile calendaristice, constatate statistic o dată la 20 de ani;

- orice perioadă de cel puțin 30 de zile calendaristice în care cererea de gaze este excepțional de mare, constatată statistic o dată la 20 de ani;

- o perioadă de cel puțin 30 de zile calendaristice în cazul afectării rețelelor de gaze naturale principale în condiții de iarnă normale;

c) criteriile de identificare a întreprinderilor de gaze naturale menționate la lit. b);

d) criteriile de identificare a diferitor categorii de riscuri majore pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

e) măsurile de reducere a riscurilor identificate conform lit. d) și, în special, în caz de perturbare a aprovizionării cu gaze naturale care implică afectarea infrastructurii de gaze naturale sau a sursei/rutei de aprovizionare cu gaze naturale în situația unei cereri de gaze naturale excepțional de înalte;

f) informații cu privire la interconexiunile existente și planificate a fi construite, care contribuie la securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

g) conținutul raportului care urmează a fi prezentat de către întreprinderile de gaze naturale referitor la securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

h) alte obligații impuse întreprinderilor de gaze naturale, autorităților și entităților competente, inclusiv obligațiile privind siguranța exploatării sistemului de gaze naturale.

(5) La elaborarea Regulamentului privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei trebuie să țină cont de prevederile planurilor de dezvoltare a rețelelor de gaze naturale pentru 10 ani, elaborate de operatorii sistemelor de transport.

(6) Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale se bazează, în primul rând, pe mecanismele de piață, iar la elaborarea acestuia se va ține cont de impactul economic și de eficiența măsurilor care trebuie să fie întreprinse, de impactul acestora asupra funcționării pieței gazelor naturale, asupra mediului și consumatorilor.

(7) Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale se revizuieste o dată la 2 ani sau mai devreme, în caz de necesitate, și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Articolul 104. Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale

(1) Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale (în continuare - Planul de acțiuni) se elaborează de către organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei în colaborare cu Comisia pentru situații excepționale și se prezintă spre aprobare Guvernului.

(2) Planul de acțiuni:

a) definește nivelurile de criză;

b) determină rolul și funcțiile organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, ale Comisiei pentru situații excepționale, ale altor autorități responsabile, ale întreprinderilor de gaze naturale, precum și ale consumatorilor industriali, inclusiv ale producătorilor relevanți de energie electrică și termică, ținând cont de diferențele în ceea ce privește măsura în care aceștia sînt afectați în cazul întreruperii aprovizionării cu gaze naturale, și stabilește modalitățile și mijloacele de interacțiune a acestora cu organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, cu Comisia pentru situații excepționale pentru fiecare dintre nivelurile de criză definite;

c) identifică, dacă este cazul, măsurile și acțiunile de reducere a potențialului impact al perturbărilor în aprovizionarea cu gaze naturale asupra sistemului de termoficare și asupra aprovizionării cu energie electrică, produsă cu utilizarea gazelor naturale;

d) stabilește măsuri și proceduri detaliate care trebuie urmate la fiecare nivel de criză, inclusiv schemele de asigurare a fluxului informațional, pentru ca întreprinderile de gaze naturale și consumatorii industriali să poată reacționa la fiecare nivel de criză;

e) identifică măsurile care nu au la bază mecanisme de piață și care urmează a fi implementate în cazul survenirii de situații excepționale și evaluează gradul în care utilizarea măsurilor respective este necesară pentru a soluționa situațiile survenite în caz de criză, identifică efectele acestora și definește procedurile necesare pentru implementarea lor. La identificarea măsurilor menționate trebuie să se țină cont de faptul că măsurile care nu se bazează pe mecanisme de piață pot fi utilizate doar în cazul în care cele bazate pe astfel de mecanisme nu pot asigura aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor, în special a consumatorilor protejați;

f) descrie mecanismele aplicate la colaborarea cu țările părți ale Comunității Energetice pentru fiecare nivel de criză;

g) descrie detaliile privind obligația de raportare impusă întreprinderilor de gaze naturale pentru fiecare nivel de criză;

h) stabilește o listă de acțiuni predefinite ce trebuie întreprinse pentru a asigura aprovizionarea cu gaze naturale în cazul unei situații de urgență, inclusiv acordurile comerciale dintre părțile implicate în astfel de acțiuni, precum și mecanismele de compensare pentru întreprinderile de gaze naturale, dacă este cazul, cu respectarea confidențialității datelor și a informațiilor ce constituie secret comercial;

i) stabilește lista consumatorilor finali întreruptibili și ordinea în care urmează să fie limitată și/sau sistată furnizarea gazelor naturale consumatorilor finali respectivi;

j) stabilește tipul și, după caz, cantitățile de combustibili alternativi ce urmează a fi utilizate de consumatorii finali pe perioada întreruperii.

(3) La elaborarea Planului de acțiuni trebuie să se țină cont de:

a) existența capacității depozitelor de stocare și a volumului necesar de gaze naturale în acestea, precum și de existența investițiilor necesare pentru asigurarea capacității depozitelor de stocare în situații excepționale;

b) capacitatea de extracție din depozitele de stocare;

c) necesitatea asigurării de către operatorii sistemelor de transport a capacității rețelelor de transport al gazelor naturale pentru a face posibilă preluarea și direcționarea volumelor de gaze naturale spre zonele de risc, precum și de necesitatea extinderii rețelelor de transport al gazelor naturale în vederea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați din zonele respective;

d) flexibilitatea sistemului de gaze naturale;

e) necesitatea de a stimula încheierea de contracte cu clauze privind întreruperea furnizării;

f) posibilitatea utilizării de combustibili alternativi de rezervă de către consumatorii industriali, inclusiv producătorii de energie electrică și termică;

g) existența și dezvoltarea capacității interconexiunilor pentru asigurarea schimburilor transfrontaliere de gaze naturale;

h) necesitatea de a stimula cooperarea operatorilor sistemelor de transport cu operatorii sistemelor de transport din țările vecine pentru coordonarea activităților de livrare a gazelor naturale;

i) necesitatea coordonării activităților de livrare a gazelor naturale între operatorii sistemelor de transport, operatorii sistemelor de distribuție și operatorii depozitelor de stocare;

j) flexibilitatea producției interne de gaze naturale;

k) flexibilitatea importului de gaze naturale;

l) posibilitatea diversificării surselor de aprovizionare cu gaze naturale;

m) existența contractelor de procurare a gazelor naturale pe termen lung;

n) necesitatea optimizării investițiilor în infrastructură pentru creșterea capacității rețelelor de transport al gazelor naturale, înlocuirea rețelelor de transport al gazelor naturale cu durată de exploatare expirată în vederea reducerii consumului tehnologic și a pierderilor de gaze naturale, pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale, precum și pentru importul de gaze

naturale prin intermediul tuturor surselor posibile, inclusiv prin terminale de regazificare și prin interconexiuni.

(4) Planul de acțiuni se revizuieste o dată la 2 ani sau mai devreme, în caz de necesitate, și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(5) La îndeplinirea atribuțiilor sale privind aplicarea Planului de acțiuni, Comisia pentru situații excepționale trebuie să țină cont de:

a) măsurile imediate luate de participanții la piața gazelor naturale ca reacție la diminuarea majoră a aprovizionării cu gaze naturale;

b) alte măsuri aprobate de Guvern privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale în situațiile excepționale pe piața gazelor naturale.

Articolul 105. Situațiile excepționale pe piața gazelor naturale

(1) Existența unei situații excepționale pe piața gazelor naturale se constată de operatorul sistemului de transport și se confirmă de Comisia pentru situații excepționale în modul stabilit în Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale.

(2) În cazul în care un operator al sistemului de transport constată existența unei situații excepționale pe piața gazelor naturale, acesta este obligat, în comun cu alt operator al sistemului de transport, să întreprindă imediat măsurile stabilite în Planul de acțiuni și să notifice despre acest fapt Comisia pentru situații excepționale. În termen de 12 ore de la notificare, Comisia pentru situații excepționale verifică dacă sînt îndeplinite condițiile privind existența situațiilor excepționale pe piața gazelor naturale și, după caz, constată apariția situației excepționale pe piața gazelor naturale.

(3) Dacă, după verificare, Comisia pentru situații excepționale decide că nu există o situație excepțională pe piața gazelor naturale, operatorii sistemelor de transport sînt obligați să reia de îndată activitatea în condiții obișnuite.

(4) Pe durata situațiilor excepționale pe piața gazelor naturale, întreprinderile de gaze naturale, la solicitarea operatorilor sistemelor de transport, au următoarele obligații:

a) în cazul producătorilor, să mobilizeze întreaga capacitate de producere a gazelor naturale în limita capacităților maxime de extracție;

b) în cazul operatorilor depozitelor de stocare, să mobilizeze întreaga capacitate de extragere a gazelor naturale;

c) în cazul operatorilor sistemelor de transport, să preia volumele suplimentare de gaze naturale puse la dispoziție de producători, de operatorii depozitelor de stocare și să asigure serviciile de transport al gazelor naturale în condițiile prevăzute în Planul de acțiuni;

d) în cazul operatorilor sistemelor de distribuție, să întreprindă măsuri de limitare și/sau de sistare a livrării gazelor naturale conform Planului de acțiuni.

(5) Pe perioada situațiilor excepționale pe piața gazelor naturale, măsurile întreprinse de operatorii sistemelor de transport, precum și de ceilalți participanți la piața gazelor naturale, în conformitate cu Planul de acțiuni, sînt obligatorii și prevalează în raport cu prevederile contractuale și cu actele normative în domeniu.

(6) Orice măsură de salvagardare se aplică temporar, astfel încât să cauzeze cât mai puține perturbări în funcționarea pieței gazelor naturale, și trebuie să fie limitată la strictul necesar pentru remedierea amenințării siguranței, integrității fizice a persoanelor sau a instalațiilor de gaze naturale.

(7) La dispariția cauzelor care au determinat apariția situației excepționale pe piața gazelor naturale, operatorii sistemelor de transport sînt obligați să reia de îndată activitatea în condiții obișnuite și să notifice imediat Comisia pentru situații excepționale despre aceasta. Comisia pentru situații excepționale, în termen de cel mult 12 ore, verifică și constată încetarea situației excepționale pe piața gazelor naturale.

(8) Întreprinderile de gaze naturale sînt obligate să întreprindă măsurile stabilite în Planul de acțiuni, cu respectarea următoarelor condiții:

a) să nu fie introduse măsuri de restricționare a fluxului de gaze naturale de pe piața națională a gazelor naturale;

b) să nu fie introduse măsuri care pot pune în pericol în mod grav situația aprovizionării cu gaze naturale într-o altă țară parte a Comunității Energetice;

c) să fie menținut accesul transfrontalier la infrastructură, în măsura posibilităților tehnice și în condiții de siguranță, în conformitate cu Planul de acțiuni.

(9) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei comunică Secretariatului Comunității Energetice despre măsurile întreprinse în legătură cu situațiile excepționale survenite pe piața gazelor naturale din Republica Moldova și prezintă toate datele și informațiile relevante.

(10) Dacă situațiile de criză nu pot fi gestionate în modul corespunzător prin aplicarea măsurilor la nivel național, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei comunică acest fapt președintelui Grupului de coordonare privind securitatea aprovizionării Comunității Energetice, care urmează să convoace o ședință a grupului pentru examinarea situației și, după caz, pentru acordarea asistenței Republicii Moldova și/sau altor țări părți ale Comunității Energetice vizate în legătură cu coordonarea măsurilor implementate la nivel național pentru a face față situației excepționale pe piața gazelor naturale.

Articolul 106. Securitatea aprovizionării cu gaze naturale a unor categorii

de consumatori finali

(1) Operatorii sistemelor de transport anunță, în conformitate cu art. 105, producătorii, operatorii sistemelor de distribuție, operatorii depozitelor de stocare și furnizorii în legătură cu apariția situațiilor excepționale pe piața gazelor naturale.

(2) În cazul situațiilor excepționale pe piața gazelor naturale, operatorii sistemelor de transport, operatorii sistemelor de distribuție și operatorii depozitelor de stocare vor presta cu prioritate serviciile de livrare a gazelor naturale consumatorilor protejați.

(3) Pe perioada situațiilor excepționale pe piața gazelor naturale, consumatorii finali menționați la art. 104 alin. (2) lit. i), pentru care s-a dispus măsura limitării și/sau a sistării furnizării de gaze naturale, au obligația de a întreprinde măsurile necesare pentru a asigura siguranța echipamentelor și a instalațiilor lor de gaze naturale și de a trece la utilizarea de combustibili alternativi, după caz.

Articolul 107. Monitorizarea securității aprovizionării cu gaze naturale

(1) Guvernul, prin intermediul organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, asigură monitorizarea securității aprovizionării cu gaze naturale, care vizează, în special:

- a) implementarea adecvată a standardelor privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale conform prevederilor art. 103;
- b) echilibrul dintre cerere și ofertă pe piața gazelor naturale;
- c) nivelul cererii viitoare previzibile de gaze naturale și sursele disponibile de acoperire;
- d) noile contracte de import pe termen lung al gazelor naturale din țările terțe;
- e) volumul util de gaze naturale și capacitatea de extracție din depozitele de stocare a gazelor naturale;
- f) gradul de interconectare a sistemului de gaze naturale al Republicii Moldova cu sistemele de gaze naturale ale țărilor vecine, precum și cu cele ale țărilor părți ale Comunității Energetice;
- g) capacitățile suplimentare planificate sau aflate în construcție;
- h) calitatea și nivelul de întreținere a rețelelor de gaze naturale, precum și respectarea standardelor de securitate la exploatarea rețelelor de gaze naturale;
- i) realizarea măsurilor de acoperire a cererii de vîrf și a deficitului în furnizarea gazelor naturale în cazul indisponibilității unuia sau a mai multor furnizori, inclusiv în situațiile excepționale pe piața gazelor naturale.

(2) Anual, pînă la data de 31 iulie, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei întocmește și publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, precum și pe pagina sa web oficială, un raport cu privire la rezultatele monitorizării securității aprovizionării cu gaze naturale. Raportul menționat se prezintă Secretariatului Comunității Energetice și trebuie să conțină informații cu privire la: rezultatele monitorizării aspectelor indicate la alin. (1), măsurile luate sau planificate în legătură cu acestea, capacitatea sistemului de gaze naturale de a satisface cererea existentă și prognoza consumului de gaze naturale, precum și informații cu privire la:

- a) impactul concurențial al măsurilor întreprinse în conformitate cu prevederile art. 105 asupra tuturor participanților la piața gazelor naturale;
- b) disponibilitatea capacităților de stocare;
- c) durata contractelor de procurare a gazelor naturale pe termen lung, încheiate de către întreprinderile de gaze naturale înregistrate în Republica Moldova, în special durata rămasă, și gradul de lichiditate a pieței de gaze naturale;
- d) cadrul de reglementare pentru oferirea de stimulente corespunzătoare noilor investiții.

(3) În caz de necesitate, în scopul realizării funcțiilor de monitorizare atribuite în temeiul prezentului articol, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei colaborează cu alte organe centrale de specialitate ale administrației publice, cu alte autorități publice competente, inclusiv cu Agenția, și solicită prezentarea informațiilor necesare de către

întreprinderile de gaze naturale, asigurînd confidențialitatea informațiilor care constituie secret comercial.

Articolul 108. Colaborarea regională

(1) În scopul salvărdării securității aprovizionării cu gaze naturale, autoritățile competente din Republica Moldova vor colabora cu autoritățile competente din țările părți ale Comunității Energetice, promovînd astfel colaborarea bilaterală și cea regională.

(2) Colaborarea prevăzută la alin. (1) se referă la situațiile care cauzează sau care pot cauza perturbări grave în aprovizionarea cu gaze naturale atît a Republicii Moldova, cît și a unei alte țări părți a Comunității Energetice. Colaborarea bilaterală și cea regională vizează în special:

a) coordonarea măsurilor privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale în situații excepționale, stabilite în prezentul capitol;

b) identificarea interconexiunilor și, după caz, dezvoltarea și modernizarea acestora, inclusiv pentru asigurarea capacităților bidirecționale;

c) identificarea condițiilor și a modalităților practice de acordare a asistenței reciproce.

(3) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei comunică Secretariatului Comunității Energetice despre proiectele de colaborare inițiate în conformitate cu prezentul articol.

Capitolul XVI

SOLUȚIONAREA NEÎNȚELEGERILOR ȘI A LITIGIILOR.

RĂSPUNDEREA PENTRU ÎNCALCAREA LEGISLAȚIEI

ÎN DOMENIUL GAZELOR NATURALE

Articolul 109. Examinarea neînțelegerilor de către Agenție

(1) Neînțelegerile dintre întreprinderile de gaze naturale în legătură cu prezenta lege se examinează de Agenție. La reclamația oricăreia dintre părți, Agenția emite o decizie în termen de cel mult două luni de la data primirii reclamației respective. Agenția este în drept să prelungească motivat termenul respectiv cu cel mult două luni, comunicînd acest fapt persoanei care a depus reclamația. Ulterior, Agenția este în drept să extindă suplimentar termenul de examinare a reclamației cu acordul persoanei care a depus reclamația.

(2) Agenția examinează disputele, inclusiv cele transfrontaliere, privind refuzul operatorului sistemului de transport de a acorda acces la rețelele de transport al gazelor naturale.

(3) Agenția examinează neînțelegerile dintre consumatorii finali, utilizatorii de sistem și întreprinderile de gaze naturale ce survin în legătură cu prezenta lege, precum și dintre utilizatorii și operatorul sistemului de distribuție închis, și emite decizii în caz de necesitate. Agenția examinează reclamațiile depuse de consumatorii finali, de utilizatorii de sistem sau de utilizatorii sistemului de distribuție închis în termen de cel mult 30 de zile lucrătoare de la înregistrarea reclamației. Termenul de examinare a reclamației poate fi prelungit cu cel mult 30 de zile lucrătoare, fapt despre care este informat consumatorul final, utilizatorul de sistem sau utilizatorul sistemului de distribuție închis.

(4) Pe perioada examinării reclamațiilor privind facturarea și în cazul nerespectării de către titularul de licență a procedurii de deconectare, Agenția emite decizii privind interzicerea deconectării de la rețelele de gaze naturale a instalațiilor de gaze naturale ale consumatorului final sau privind reconectarea acestora.

(5) În termen de 3 zile lucrătoare de la data emiterii, Agenția remite decizia asupra neînțelegerii spre executare părților implicate, cu expunerea motivelor pe care se întemeiază acest act.

(6) Agenția examinează și mediază neînțelegerile dintre operatorii de sistem și proprietarii terenurilor și ai altor bunuri, proprietate publică sau privată, în legătură cu aplicarea prevederilor art. 74 și 75. Termenul de examinare a cererilor depuse în acest sens este de 30 de zile lucrătoare.

Articolul 110. Examinarea neînțelegerilor de către întreprinderile de gaze

naturale

(1) Întreprinderile de gaze naturale examinează reclamațiile consumatorilor finali, utilizatorilor de sistem în termen de cel mult 30 de zile lucrătoare de la înregistrarea reclamației. Termenul de examinare a reclamației poate fi prelungit cu cel mult 30 de zile lucrătoare, fapt despre care este informat consumatorul final, utilizatorul de sistem. Pe durata examinării reclamațiilor consumatorilor finali privind facturarea se interzice deconectarea instalațiilor de gaze naturale ale acestora de la rețelele de gaze naturale.

(2) Reclamațiile consumatorilor finali în legătură cu contractarea, deconectarea, reconectarea și facturarea se examinează și se soluționează de către furnizor. Dacă furnizorii care furnizează gaze naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 își încalcă obligațiile stabilite în prezenta lege și în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale, aceștia sînt obligați să plătească consumatorilor finali vizați compensații în termenele și în mărimea stabilite în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale. Operatorul de sistem este obligat să colaboreze cu furnizorul prin prezentarea informațiilor solicitate de acesta și necesare lui pentru soluționarea problemelor abordate în reclamațiile consumatorilor finali.

(3) Reclamațiile consumatorilor finali cu privire la deconectare se examinează și se soluționează de către furnizor, indiferent dacă deconectarea instalațiilor de gaze naturale ale consumatorilor finali a fost efectuată la cererea furnizorului sau din inițiativa operatorului de sistem.

(4) În cazul în care, la examinarea reclamațiilor consumatorilor finali, furnizorul constată că operatorul de sistem a încălcat termenul de reconectare stabilit, acesta achită consumatorului final prejudiciat compensația calculată în conformitate cu Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale. Operatorul de sistem este obligat să restituie furnizorului cheltuielile suportate în legătură cu achitarea compensației pentru prejudicierea consumatorului final din vina operatorului de sistem. Dacă operatorul de sistem refuză să restituie furnizorului contravaloarea compensației, ultimul este în drept să-și recupereze cheltuielile prin intentarea acțiunii în regres în instanța de judecată.

(5) Operatorul de sistem este obligat să examineze reclamațiile și să soluționeze problemele utilizatorilor de sistem parvenite în legătură cu racordarea, delimitarea, întreruperea și limitarea livrării gazelor naturale, cu calitatea serviciului prestat, precum și să achite utilizatorilor de sistem compensații calculate în conformitate cu Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale.

(6) Consumatorii finali, utilizatorii de sistem sînt în drept să solicite recuperarea prejudiciilor

materiale și morale cauzate de furnizor, de operatorul de sistem în conformitate cu prevederile Codului civil și ale Legii nr. 105-XV din 13 martie 2003 privind protecția consumatorilor.

(7) În cazul în care un consumator final, un utilizator de sistem a adresat furnizorului sau operatorului de sistem o reclamație care urmează să fie examinată și soluționată de celălalt titular de licență, furnizorul sau operatorul de sistem, după caz, este obligat să transmită reclamația celuilalt titular de licență (operator de sistem sau furnizor) în termen de cel mult 5 zile lucrătoare de la data înregistrării reclamației și să informeze despre acest fapt consumatorul final, utilizatorul de sistem.

(8) Întreprinderile de gaze naturale sînt obligate să depună toată diligența pentru a soluționa pe cale extrajudiciară eventualele neînțelegeri ce pot apărea în raport cu consumatorii finali, utilizatorii de sistem, precum și să pună în aplicare un mecanism eficient și nediscriminatoriu de rambursare a cheltuielilor sau de achitare a compensațiilor consumatorilor finali, utilizatorilor de sistem în cazul nerespectării de către întreprinderile de gaze naturale a obligațiilor ce le revin.

(9) Întreprinderile de gaze naturale sînt obligate să dispună de centre de deservire a consumatorilor finali, utilizatorilor de sistem care să funcționeze conform programului de lucru de cel puțin 5 zile pe săptămîină a cîte 8 ore pe zi. Personalul responsabil de examinarea reclamațiilor consumatorilor finali, utilizatorilor de sistem trebuie să dispună de dreptul real de a lua decizii, în numele întreprinderii de gaze naturale, pentru a soluționa problemele abordate, iar întîlnirile cu reprezentanții întreprinderilor de gaze naturale urmează să fie stabilite inclusiv prin telefon sau prin poșta electronică. Întreprinderile de gaze naturale sînt obligate să țină evidența reclamațiilor parvenite și, la solicitare, să prezinte Agenției informații cu privire la data depunerii reclamației, numele persoanei care a depus reclamația, esența problemei abordate în reclamație, acțiunile întreprinse pentru soluționarea problemelor abordate în reclamație, decizia întreprinderii de gaze naturale.

Articolul 111. Soluționarea litigiilor

(1) Litigiile dintre participanții la piața gazelor naturale se soluționează în instanța de judecată.

(2) În caz de dezacord cu răspunsul întreprinderii de gaze naturale ori dacă nu a primit, în termenul stabilit în Legea cu privire la petiționare, răspuns la petiția adresată întreprinderii de gaze naturale, consumatorul final, utilizatorul de sistem este în drept să se adreseze în instanța de judecată competentă pentru soluționarea litigiului în modul și în termenele stabilite în legea menționată.

(3) În cazul în care consumatorul final, utilizatorul de sistem nu este de acord cu răspunsul Agenției la petiția depusă, acesta este în drept să conteste răspunsul în instanța de judecată în conformitate cu Legea cu privire la petiționare. Decizia Agenției de soluționare a problemelor invocate în petiție poate fi contestată în termenele prevăzute de Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000.

Articolul 112. Răspunderea pentru încălcarea legislației în domeniul gazelor naturale

(1) Întreprinderile de gaze naturale poartă răspundere pentru neîndeplinirea sau pentru îndeplinirea necorespunzătoare a funcțiilor și obligațiilor stabilite în prezenta lege, în Legea cu privire la energetică, precum și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

(2) Dacă Agenția constată încălcarea de către întreprinderile de gaze naturale a prevederilor

prezentei legi, ale Legii cu privire la energetică, precum și ale actelor normative de reglementare aprobate de Agenție, aceasta este în drept să inițieze procedura contravențională în condițiile și termenele stabilite în Codul contravențional.

(3) În cazurile expres prevăzute la art. 113 din prezenta lege, Agenția este în drept să aplice titularilor de licențe, titularilor de autorizații și altor persoane juridice sancțiuni financiare, cu respectarea procedurii stabilite în Legea cu privire la energetică.

Articolul 113. Sancțiuni pentru încălcarea legislației în domeniul gazelor

naturale

(1) Agenția este în drept să aplice, prin hotărâre, sancțiuni în mărime de la 1% la 5% din cifra de afaceri anuală a titularilor de licență, a titularilor de autorizații pentru încălcarea obligațiilor, manifestată prin:

a) refuzul repetat al titularului de licență de a prezenta informațiile și rapoartele solicitate de Agenție;

b) refuzul repetat al titularului de licență de a publica pe pagina sa electronică, la solicitarea Agenției, informațiile și rapoartele aferente activității sale;

c) neexecutarea de către titularul de licență a obligațiilor prescrise de Agenție, ceea ce a condus la consecințele menționate la art. 16 alin. (3);

d) refuzul titularului de licență de a permite efectuarea controalelor și a inspecțiilor dispuse de către Agenție sau obstrucționarea Agenției în efectuarea acestora;

e) împiedicarea de către operatorul de sistem, de către furnizor a cel puțin 50 de consumatori finali de a exercita dreptul de schimbare a furnizorului;

f) împiedicarea de către operatorul sistemului de distribuție închis a utilizatorilor sistemului său de a exercita dreptul de schimbare a furnizorului;

g) refuzul repetat al operatorului de sistem de a elibera avizul de racordare la rețeaua de gaze naturale a instalațiilor de gaze naturale ale unui solicitant;

h) refuzul repetat al furnizorului de a încheia contractul de furnizare a gazelor naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90;

i) refuzul repetat al titularului de licență de a executa hotărârile și deciziile Agenției.

(2) Încălcările prevăzute la alin. (1) săvârșite în mod repetat se sancționează cu amendă în mărime de 5% din cifra anuală de afaceri a titularului de licență.

(3) Agenția este în drept să aplice, prin hotărâre, sancțiuni în mărime de la 5% la 10% din cifra de afaceri anuală a titularilor de licență, a altor persoane juridice pentru:

a) nerespectarea obligațiilor privind realizarea separării legale și/sau contabile a activităților reglementate din sectorul gazelor naturale;

b) nerespectarea de către operatorul sistemului de transport a obligațiilor aferente asigurării independenței sale în raport cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală;

c) nerespectarea de către operatorul sistemului de transport a hotărîrilor Agenției, adoptate în conformitate cu art. 37 alin. (7);

d) nerespectarea de către operatorul sistemului de distribuție a obligațiilor aferente asigurării independenței sale în raport cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală;

e) nerespectarea de către operatorul sistemului de transport, de către operatorul sistemului de distribuție a hotărîrilor Agenției aprobate în conformitate cu art. 34 și 45;

f) desfășurarea unei activități din sectorul gazelor naturale fără licență sau fără autorizație în acest sens.

(4) Încălcărilor prevăzute la alin. (3) săvîrșite în mod repetat se sancționează cu amendă în mărime de 10% din cifra anuală de afaceri a titularului de licență, a altei persoane juridice.

Capitolul XVII

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 114. Dispoziții finale și tranzitorii

(1) Prezenta lege transpune art. 1-42, art. 44-48, precum și prevederile anexei I din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE (publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 211 din 14 august 2009); art. 1-3, art. 13-22, art. 24, 26, precum și prevederile anexei I din Regulamentul (CE) nr. 715/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 privind condițiile de acces la rețelele pentru transportul gazelor naturale și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1775/2005 (publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 211 din 14 august 2009; Directiva 2004/67/CE a Consiliului din 26 aprilie 2004 privind măsurile de garantare a securității aprovizionării cu gaz natural (publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 127 din 29 aprilie 2004).

(2) La intrarea în vigoare a prezentei legi, piața gazelor naturale se declară deschisă, iar fiecare consumator final din Republica Moldova are dreptul de a alege furnizorul, precum și de a schimba furnizorul.

(3) În termen de o lună de la data intrării în vigoare a prezentei legi, Agenția va impune, în conformitate cu art. 11, obligațiile de serviciu public stabilite la art. 89 și 90, cu specificarea zonelor de activitate ale furnizorilor respectivi.

(4) Prin derogare de la art. 89 alin. (1), consumatorii noncasnici care nu pot să își aleagă furnizorul și să semneze contracte de furnizare a gazelor naturale la preț negociabil sînt în drept să solicite semnarea contractelor de furnizare a gazelor naturale, în condiții reglementate, cu furnizorii care asigură furnizarea gazelor naturale unor anumite categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89. În termen de 4 luni de la constatarea de către organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, în baza avizului Agenției, a existenței pe piața gazelor naturale a premiselor necesare pentru procurarea de către consumatorii noncasnici a gazelor naturale la prețuri negociate, Guvernul va adopta hotărîrea privind retragerea dreptului consumatorilor noncasnici de a achiziționa gaze naturale, în condiții reglementate, de la furnizorii care furnizează gazele naturale unor anumite categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89.

(5) În termen de cel mult 3 ani de la intrarea în vigoare a Regulamentului privind furnizarea

gazelor naturale, furnizorii vor încheia contracte noi de furnizare a gazelor naturale.

(6) Implementarea prevederilor prezentei legi cu privire la separarea operatorilor sistemelor de transport se efectuează în termen de pînă la 1 ianuarie 2020, cu aplicarea unuia dintre modelele stabilite la art. 23 alin. (2). Operatorii sistemelor de transport sînt obligați să prezinte spre aprobare Agenției, în prealabil, pînă la 1 ianuarie 2019, planul de implementare a unuia dintre modelele de separare și documentele aferente. Agenția este obligată să aprobe planul de implementare a unuia dintre modelele de separare în termen de 6 luni de la prezentarea de către operatorii sistemelor de transport a tuturor documentelor necesare.

(7) În termen de cel mult două luni de la îndeplinirea obligației privind aplicarea unuia dintre modelele de separare conform alin. (6), operatorii sistemelor de transport prezintă Agenției cererea și documentele necesare pentru certificare.

(8) În funcție de modelul de separare aplicat, în termen de cel mult două luni de la adoptarea de către Agenție a hotărîrii privind certificarea, operatorii sistemelor de transport sînt obligați să prezinte Agenției, pentru aprobare, candidatura agentului de conformitate și programul de conformitate, cu respectarea cerințelor stabilite în prezenta lege.

(9) În termen de cel mult 4 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, operatorii sistemelor de transport sînt obligați să prezinte Agenției pentru aprobare programul de conformitate potrivit art. 24 alin. (1) lit. d).

(10) În termen de cel mult 6 luni de la primirea notificării din partea Agenției cu privire la preluarea de către Comunitatea Energetică a Codului rețelelor de gaze naturale al Uniunii Europene, operatorii sistemelor de transport sînt obligați să elaboreze și să prezinte Agenției pentru aprobare Codul rețelelor de gaze naturale în conformitate cu cerințele stabilite în prezenta lege. După intrarea în vigoare a Codului rețelelor de gaze naturale aprobat de Agenție în conformitate cu art. 67, Regulamentul privind rețelele de gaze naturale va fi abrogat, iar în situațiile în care prezenta lege face referire la Regulamentul privind rețelele de gaze naturale, acesta se va substitui cu Codul rețelelor de gaze naturale.

(11) Operatorii sistemelor de distribuție care deserveșc un număr mai mare de 100 000 de consumatori finali ale căror instalații de gaze naturale sînt racordate la rețelele de gaze naturale ale operatorilor sistemelor de distribuție respectivi sînt obligați, în termen de două luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, să finalizeze separarea funcțională, legală și contabilă în conformitate cu principiile stabilite în prezenta lege. Obligația privind separarea funcțională, legală și contabilă se impune și operatorilor sistemelor de distribuție care fac parte dintr-o întreprindere de gaze naturale integrată pe verticală și care deserveșc împreună un număr mai mare de 100 000 consumatori finali.

(12) Adunarea generală a acționarilor, fondatorilor întreprinderilor de gaze naturale este în drept să decidă că nu este necesară evaluarea activelor întreprinderii în legătură cu separarea activităților, conform prevederilor alin. (6) și (11). Diferența rezultată din evaluarea activelor nu va fi luată în calcul la aplicarea ratei de rentabilitate în contextul determinării și aprobării prețurilor și a tarifelor reglementate.

(13) În termen de o lună de la finalizarea acțiunilor prevăzute la alin. (11) din prezentul articol, operatorii sistemelor de distribuție sînt obligați să prezinte Agenției spre aprobare programul de conformitate și propunerea privind agentul de conformitate, cu respectarea cerințelor stabilite la art. 45 din prezenta lege. Neîndeplinirea obligației în cauză atrage sancționarea operatorilor sistemelor de distribuție conform prevederilor Codului contravențional.

(14) Pînă la separarea legală a operatorilor sistemelor de distribuție de activitatea de furnizare a gazelor naturale conform prevederilor alin. (11), operatorii sistemelor de distribuție pot fi concomitent furnizori de gaze naturale și să își desfășoare activitatea în conformitate cu licențele de activitate eliberate de Agenție provizoriu, pînă la efectuarea separării legale în conformitate cu prezenta lege.

(15) Pentru ajustarea la prevederile prezentei legi a condițiilor stabilite în licențele eliberate în decursul primului an de la data intrării în vigoare a prezentei legi, Agenția este în drept să revizuiască, la solicitare sau din oficiu, condițiile licențelor eliberate pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi. Furnizorii sînt obligați să solicite eliberarea de licențe noi pentru furnizarea gazelor naturale, în conformitate cu prezenta lege, în termen de cel mult 3 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi.

(16) Prevederile art. 13 alin. (6)-(10) se aplică și în cazul serviciilor sau al lucrărilor externalizate de titularii de licențe pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi.

(17) Persoanele care dețin instalații de gaze naturale ce constituie sistem de distribuție închis în sensul art. 64 sînt obligate să obțină de la Agenție autorizația pentru sistemul de distribuție închis în termen de cel mult 3 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi.

(18) La constatarea premiselor necesare pe piața gazelor naturale, Agenția va asigura trecerea la tarifele reglementate, de intrare și de ieșire, pentru serviciul de transport al gazelor naturale, cu aplicarea principiilor stabilite la art. 99 alin. (5).

(19) După efectuarea unei evaluări a concurenței pe piața gazelor naturale, inclusiv prin aplicarea indicatorilor de concentrare a pieței stabiliți în Regulile gazelor naturale, la constatarea premiselor necesare, Agenția stabilește termenele pentru eliminarea treptată a prețurilor reglementate pentru consumatorii finali.

(20) Agenția, în termen de 24 de luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, va aduce actele sale normative de reglementare în concordanță cu prezenta lege, de asemenea va elabora, va publica și va pune în aplicare actele normative de reglementare noi prevăzute de prezenta lege. Metodologiile de calculare a prețurilor și a tarifelor reglementate în vigoare la momentul intrării în vigoare a prezentei legi vor fi revizuite de Agenție.

(21) Pînă la aprobarea tarifului de racordare, plata pentru racordare la rețeaua de gaze naturale va fi calculată în baza devizului de cheltuieli pentru montarea instalației de racordare.

(22) Actele normative, inclusiv actele normative de reglementare aprobate de Agenție pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi, vor fi aplicate în măsura în care nu contravin prevederilor acesteia. Pînă la aprobarea de către Agenție a Regulamentului privind racordarea și a Regulamentului privind furnizarea gazelor naturale, raporturile juridice dintre operatorii de sistem și furnizori, precum și dintre titularii de licențe respectivi și consumatorii finali, vor fi reglementate prin Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea gazelor naturale în vigoare la momentul publicării prezentei legi.

(23) Guvernul, în termen de 6 luni:

a) va aproba și va prezenta Secretariatului Comunității Energetice primul raport privind monitorizarea securității aprovizionării cu gaze naturale;

b) va aproba și va prezenta Secretariatului Comunității Energetice primul raport referitor la îndeplinirea de către întreprinderile de gaze naturale a obligațiilor de serviciu public;

c) va prezenta Parlamentului propuneri referitoare la aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege;

d) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege.

(24) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă Legea nr. 123-XVIII din 23 decembrie 2009 cu privire la gazele naturale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 23-24, art. 31), cu modificările și completările ulterioare.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI Andrian CANDU

Nr. 108. Chișinău, 27 mai 2016.